



**AKSARAY ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**  
**TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ŞERMİN YAŞAR'IN ÇOCUK KİTAPLARINDAKİ SÖZ**  
**VARLIĞININ İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**MURAT KAVUKOĞLU**

**DANIŞMAN**

**PROF. DR. ONUR ALP KAYABAŞI**

**AKSARAY- 2025**



**AKSARAY ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**  
**TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ŞERMİN YAŞAR'IN ÇOCUK KİTAPLARINDAKİ SÖZ**  
**VARLIĞININ İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**MURAT KAVUKOĞLU**

**DANIŞMAN: PROF.DR. ONUR ALP KAYABAŞI**

**JÜRİ ÜYESİ : PROF. DR. MURAT ATEŞ**

**JÜRİ ÜYESİ : DOÇ. DR. MEHMET FİDAN**

## TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren ... ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

### YAZARIN

Adı : Murat  
Soyadı : KAVUKOĞLU  
Bölümü : Türkçe Eğitimi (Tezli Y. L.)  
İmza :  
Teslim tarihi :

### TEZİNİN

Türkçe Adı : Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarındaki Söz Varlığının  
İncelenmesi

İngilizce Adı: Analysis of Vocabulary in Şermin Yaşar's Children's Books

## ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek lisans tezini yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Murat KAVUKOĞLU

İmza: .....

**T.C.**  
**AKSARAY ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**JÜRİ ONAY SAYFASI**

Murat KAVUKOĞLU tarafından hazırlanan “Şermin Yaşar’ın Çocuk Kitaplarındaki Söz Varlığının İncelenmesi” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

|                                                                                                        | <b><u>Kabul</u></b>      | <b><u>Ret</u></b>        | <b><u>İmza</u></b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------|
| <b>Danışman:</b> (Prof. Dr. Onur Alp KAYABAŞI)<br>(Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi) | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                    |
| <b>Üye:</b> (Prof. Dr. Murat ATEŞ)<br>(Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı , Necmettin Erbakan Üniversitesi)  | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                    |
| <b>Üye:</b> (Doç. Dr. Mehmet FİDAN)<br>(Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)            | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                    |

Tez Savunma Tarihi: 15/01/2025

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun .....tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü  
Prof. Dr. Aybala ÇAYIR  
İmza

## TEŞEKKÜR

Bu çalışmada tecrübelerini bize aktaran, sürecin düzenli bir şekilde ilerlemesini sağlayan, bilgi birikimiyle yol gösteren danışmanım Prof. Dr. Onur Alp Kayabaşı'na teşekkür ederim.

Tez çalışmam süresince bana destek olan ve gerekli anlayışı gösteren, tüm zorluklarımda yanımda olan aileme teşekkür ederim.

Aksaray Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümünde bizlere değerli bilgilerini aktaran, yol gösteren tüm hocalarıma da teşekkür ederim.

## ÖZET

İnsanlar arasında iletişim kurmayı sağlayan en önemli araç dildir. Dile yüklenen niteliklerden birisi de söz varlığıdır. Bir dilin söz varlığı; atasözleri, deyimler, ikilemeler, ilişki ifadeleri, yansıma sözcükler gibi ögelerden oluşur. Söz varlığı çalışmaları bir dilin yapısını, anlatım güzelliklerini ortaya çıkarma yönünden önemlidir.

Her yazar, kendine özgü üslubu ve söz evreni ile eserlerini oluşturur. Bu çalışmada, Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının söz varlığı unsurları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, doküman incelemesi modelinin kullanıldığı nitel bir araştırmadır. Şermin Yaşar'ın eserleri evreni, yazara ait incelenen çocuk kitapları da çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem seçiminde amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Söz konusu eserler incelenerek tüm eserlerin söz varlığına ulaşılmıştır. Ulaşılan söz varlığı ögeleri (atasözü, deyim, ikileme, ilişki sözleri ve yansıma) listelenip kendi içerisinde abece sırasına göre gösterilmiştir. İlgili verilerin sayısal değer ve yüzdelik olarak karşılıkları çeşitli grafiklerle gösterilmiştir.

Çalışmanın sonucunda, en çok tespit edilen söz varlığı ögesinin deyimler olduğu görülmüştür. Atasözleri ise en az tespit edilen söz varlığı ögesi olmuştur. İncelenen eserlerin dilimizin söz varlığını ve anlatım olanaklarını yansıttığı ve okurların söz dünyasını zenginleştirebilecek nitelikte olduğu görülmüştür.

**Anahtar Kelimeler:** Söz varlığı, Şermin Yaşar, çocuk edebiyatı.

**Bilim Kodu** : 11101

**Sayfa Adedi** : 171

**Yazar** : Murat KAVUKOĞLU

**Danışman** : Prof. Dr. Onur Alp KAYABAŞI

## ABSTRACT

The most important tool that enables communication among people is language. One of the qualities attributed to language is vocabulary. Vocabulary of a language consists of elements such as proverbs, idioms, reduplications, relationship expressions, reflection words. Vocabulary studies are important in terms of revealing the structure of a language and its beauty of expression.

Each writer creates his/her own works with his/her own unique style and world of words. In this study, it is aimed to examine Şermin Yaşar's children's books in terms of vocabulary elements. This research is a qualitative research using the document review model. Şermin Yaşar's works form a kind of world and the books analyzed are examples of the work done. Purposive sampling method was used in the sample selection of the study. By studying the works in question, the vocabulary of the works is revealed. These vocabulary items (proverb, idiom, reduplication, relationship words and reflection) are listed and shown in alphabetical order. The numerical values and percentage equivalents of the relevant data are shown with various graphics.

As a result of the study, it was seen that the most frequently identified vocabulary element was idioms. Proverbs, on the other hand, were the least detected vocabulary element. It is seen that the works reflect the vocabulary and richness of expression of our language. It is also clear that the works are capable of enriching the readers' vocabulary.

**Keywords** : Vocabulary, Şermin Yaşar, children's literature

**Science Code** : 11101

**Number of Pages** : 171

**Author** : Murat KAVUKOĞLU

**Supervisor** : Prof. Dr. Onur Alp KAYABAŞI

## İÇİNDEKİLER

|                                              |     |
|----------------------------------------------|-----|
| TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ..... | i   |
| ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....           | ii  |
| JÜRİ ONAY SAYFASI .....                      | iii |
| TEŞEKKÜR .....                               | iv  |
| ÖZET .....                                   | v   |
| ABSTRACT.....                                | vi  |
| İÇİNDEKİLER .....                            | vii |
| TABLolar LİSTESİ.....                        | ix  |
| ŞEKİLLER LİSTESİ .....                       | x   |
| KISALTMALAR .....                            | xi  |
| BİRİNCİ BÖLÜM .....                          | 1   |
| GİRİŞ .....                                  | 1   |
| 1.1. Problem Durumu .....                    | 1   |
| 1.2. Araştırmanın Amacı .....                | 3   |
| 1.3. Araştırmanın Önemi .....                | 3   |
| 1.4. Varsayımlar .....                       | 4   |
| 1.5. Sınırlılık.....                         | 4   |
| 1.6. Tanımlar .....                          | 4   |
| İKİNCİ BÖLÜM.....                            | 6   |
| KURAMSAL ÇERÇEVE.....                        | 6   |
| 2.1. Şermin Yaşar'ın Hayatı ve Eserleri..... | 6   |
| 2.2. Söz Varlığı.....                        | 7   |

|                                                          |            |
|----------------------------------------------------------|------------|
| 2.3. Söz Varlığının İçerdiği Ögeler .....                | 8          |
| 2.3.1 Atasözleri.....                                    | 9          |
| 2.3.2. Deyimler .....                                    | 10         |
| 2.3.3. İkilemeler.....                                   | 12         |
| 2.3.4. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler).....                | 13         |
| 2.3.5. Yansıma Sözcükler .....                           | 15         |
| 2.4. Çocuk Edebiyatı .....                               | 15         |
| 2.5. Söz Varlığı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar.....     | 19         |
| 2.6. Şermin Yaşar İle İlgili Yapılmış Çalışmalar .....   | 21         |
| <b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM .....</b>                                | <b>23</b>  |
| <b>YÖNTEM.....</b>                                       | <b>23</b>  |
| 3.1. Araştırmanın Modeli .....                           | 23         |
| 3.2. Evren ve Örneklem.....                              | 24         |
| 3.3. Verilerin Toplanması.....                           | 24         |
| 3.4. Verilerin Analizi.....                              | 25         |
| <b>DÖRDÜNCÜ BÖLÜM .....</b>                              | <b>26</b>  |
| <b>BULGULAR.....</b>                                     | <b>26</b>  |
| 4.1. Atasözleri .....                                    | 26         |
| 4.2. Deyimler.....                                       | 30         |
| 4.3. İkilemeler .....                                    | 109        |
| 4.4. İlişki Sözleri .....                                | 132        |
| 4.5. Yansıma Sözcükler.....                              | 140        |
| <b>BEŞİNCİ BÖLÜM.....</b>                                | <b>145</b> |
| <b>SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....</b>                  | <b>145</b> |
| 5.1. Sonuç ve Tartışma.....                              | 145        |
| 5.2. Öneriler.....                                       | 152        |
| <b>KAYNAKÇA.....</b>                                     | <b>153</b> |
| <b>AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU.....</b> | <b>157</b> |

## TABLÖLAR LİSTESİ

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| <b>Tablo 1.</b> İnceleme Nesnesine Ait Bilgiler ..... | 24 |
|-------------------------------------------------------|----|



## ŞEKİLLER LİSTESİ

|                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Şekil 1. Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan Atasözü Sayısı .....          | 26  |
| Şekil 2. Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan Deyim Sayısı .....            | 30  |
| Şekil 3. Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan İkileme Sayısı .....          | 109 |
| Şekil 4. Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan İlişki Sözleri Sayısı.....    | 132 |
| Şekil 5. Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan Yansıma Sözcükler Sayısı..... | 140 |
| Şekil 6. Toplam Söz Varlığı Sayısı.....                                        | 145 |
| Şekil 7. Toplam Söz Varlığının Türlerine Göre Oransal Dağılımı.....            | 146 |

## KISALTMALAR

**TDK:** Türk Dil Kurumu



# BİRİNCİ BÖLÜM

## GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacı ve önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

### 1.1. Problem Durumu

İnsanlar yaradılış gereği iletişim kurma ihtiyacı duyan canlılardır. Dil bu ihtiyacın giderilmesinde en önemli araçtır. İnsanlar dil aracılığıyla düşündüklerini, hissettiklerini başkalarına aktarır. TDK (2025)'ye göre dil, “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle ve işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.” olarak tanımlanmıştır.

Bilgin (2006, s. 1)'e göre dil “İnsanların duygu, düşünce ve isteklerini anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemi.” olarak tanımlanmıştır. Banguoğlu (2007, s. 9) dili “İnsanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemi.” olarak tanımlamıştır. Dil; insanların haberleşme aracı olarak kullandığı, anlam ve şekil yönünden her milletin geçmişinden izler taşıyan, kendine özgü değer yargıları ile biçimlendirdiği ortak kurallarının yardımıyla duygu ve düşüncelerin başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden oluşan, gelişmiş ve çok yönlü sistemin adıdır (Korkmaz, 1992, s. 43). Dil, insan düşüncesinin bir dışavurumu, toplumsal kimliğin taşıyıcısı ve yaratıcılığın aracı olarak önemli bir rol oynamaktadır. İç dünyamızın ve dış dünyamızın birleştiği, bir anlam taşıyan kelimelerin ve seslerin oluşturduğu bir sistemdir. Dil sayesinde insanlar duygu, düşünce ve dileklerini paylaşır, toplumsal bağlarını güçlendirir ve kültürel miraslarını aktarır (Gencan, 2007, s. 25).

Dil; insanların iletişim kurmasını sağlayan doğadan kaynaklanan, kendi kanunları, kuralları ve dinamikleri olan bir yapıdır. Dil, insan toplumu içinde toplumsal bir yapı ve canlı bir varlık olarak gelişmektedir. Dil, toplumsal bağlamda anlaşabilmek ve iletişim sağlamak amacıyla kurulmuş ama başlangıcı bilinmeyen bir gizli anlaşma gibidir. Sesler, dilin temel

yapı taşlarını oluşturur (Ergin, 2009, s. 3). Bu tanımlardan hareketle dil, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde çok önemli bir rol oynamakta ve canlı bir varlık gibi sürekli gelişip değişmektedir. Bu durum, dilin sadece bir iletişim aracı olmadığını; toplumsal bağları ve kültürü şekillendiren güçlü mekanizma olduğunu göstermektedir.

Sürekli gelişim içerisinde olan dil, çeşitli nitelikleri de beraberinde getirmiştir. Söz varlığı, dile yüklenen niteliklerden birisidir. Bir dilin söz varlığı, o dilin yalnızca kelimelerinden değil aynı zamanda deyimlerinden, kalıp sözlerinden, atasözlerinden, terimlerinden ve diğer dilsel yapılarından oluşan zengin bir bütündür (Aksan, 2021, s. 15). Bir dilin söz varlığını ve kurallarını bilmek o dilin anlatım olanaklarından faydalanabilmek için önemlidir (Demir, 2016, s. 147). Bir dilin söz varlığını incelemek, o dilin zenginliklerini ortaya çıkarmaktadır.

Aksan (2021, s. 19)'a göre bir dilin söz varlığı, o dilin konuşulduğu toplumun kültürel, sosyal ve tarihî geçmişine dair önemli ipuçları sunar. Kelimelerin ve seslerin tarih boyunca geçirdiği değişimler ve bu değişikliklerde diğer dillerin etkisi söz varlığına bakılarak anlaşılmaktadır. Nesilden nesle aktarılan söz varlığı, bir milletin kültürünün aynası olmasından ötürü önemli bir inceleme aracıdır. Bir milletin gelenekleri, yaşam biçimleri, inanışları, toplumun önem verdiği kavramlar ve tarih boyunca yaşanan değişimler gibi birçok durumu söz varlığında görmek mümkündür. Dolayısıyla söz varlığı; bir dilin kültürel ve sosyal yapısını yansıtan, iletişimi zenginleştiren ve anlamı derinleştiren unsurlar içermektedir.

Bir dile ait söz varlığı unsurlarını en güzel şekilde örnekleyen kullanımlar, edebî yapıtlarda görülmektedir. Çünkü edebî eserler bir dilin inceliklerini, anlatım olanaklarını ve kendine özgü yapısını gösteren eserlerdir. Dolayısıyla edebî eserlerdeki söz varlığını tespit etmek, dilin kendine özgü yapısını ortaya çıkarmada, o dilin zenginliğini gözler önüne sermede ve toplumun kültürel, sosyolojik ve dilbilimsel kimliğini saptamada etkili olacaktır (Aslan, 2013, s. 6). Bireylerin söz varlığını zenginleştirmelerinde ders kitapları ve usta isimler tarafından yazılan eserler önemli rol oynamaktadır. İlköğretim çağından itibaren ana dilin söz varlığı unsurlarını zengin bir şekilde içeren kitapları okuyan çocuklar, duygu ve hayal dünyalarını zenginleştirirken bir yandan da ana dilin yapısını ve anlatım güzelliklerini tanıma fırsatı bulmaktadır. Bu kitaplar sayesinde çocukların kelime hazineleri zenginleşmekte ve çocuklar kendilerini daha düzgün bir şekilde ifade edebilme yetisi kazanabilmektedir. Öğrencilerin anlama ve anlatma becerileri gelişirken öğrenciler kültürel, sosyolojik değerleri de bu kitaplardan edinebilmektedirler.

Şermin Yaşar, son yıllarda çocuklara yönelik vermiş olduğu eserlerle tanınmaktadır. Özellikle ortaokul çağındaki çocuk okurların yazarın eserlerine ilgi duydukları görülmektedir. Çocuk edebiyatına ait eserlerin söz varlığını tespit etmeye yönelik çalışmaların bireyin dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayabileceği düşüncesinden hareketle, Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarındaki söz varlığının tespit edilmesi bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. “Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarında geçen söz varlığı unsurları nelerdir?” sorusu çalışmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

## **1.2. Araştırmanın Amacı**

Bu araştırmanın temel amacı, Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının söz varlığı unsurlarını belirlemek ve bu unsurları ortaya koymaktır. Bahsedilen bu amaç doğrultusunda çalışmanın alt amaçları aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

- a. Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları atasözleri yönünden zengin midir?
- b. Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları deyimler yönünden zengin midir?
- c. Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları ikilemeler yönünden zengin midir?
- d. Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları ilişki ifadeleri yönünden zengin midir?
- e. Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları yansıma sözcükler yönünden zengin midir?

## **1.3. Araştırmanın Önemi**

Çocuk edebiyatının en önemli işlevi, çocuklara okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandırabilmesidir. Çocuk edebiyatı yapıtlarının, çocukları kaliteli yayınlara yönlendirerek onların okuma kültürü kazanmasında önemli bir görevi vardır. Çocuklar için çıkarılan nitelikli metinler, çocuğun edebiyat ve sanatla etkileşiminde etkili bir araçtır. Bu eserler, çocuklara anlamaya ve tanımaya dayalı bilişsel ve duyuşsal davranışları uygulayıp deneyebileceği imkânlar vermelidir (Sever, 2021, s. 19). Dolayısıyla kitaplar, çocuklara ana dillerinin inceliklerini öğretmek ve dil becerilerini geliştirmek için güçlü bir araçtır. Çocuk edebiyatı, sadece eğlenceli hikâyeler sunmakla kalmayıp aynı zamanda dilin zenginliğini, anlam derinliğini ve ifade biçimlerini de öğretmektedir. Bu tür eserler, çocukların sözcük dağarcığını zenginleştirirken, onları dilin farklı katmanlarıyla tanıştırmaktadır. Bu tür eserlerin, çocukların söz varlıklarını geliştirerek dil becerilerini güçlendirdiği ve onlara

yaşamlarında önemli bir zenginlik kattığı açıktır. Bu bağlamda, nitelikli çocuk kitaplarının çocukların söz varlıklarını geliştirmede önemli bir rolü bulunduğundan, bu kitapların söz varlığı açısından incelenmesinin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çocuk edebiyatı eserlerindeki söz varlığı unsurlarını tespit etmeye yönelik çalışmaların sınırlı olması ve bugüne kadar Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının söz varlığı açısından incelenmemiş olması, bu araştırmayı önemli kılmaktadır.

#### 1.4. Varsayımlar

Araştırmaya konu olan Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının söz varlığını oluşturan bütün öğeleri içerdiği varsayılmıştır. Seçilen kitapların söz konusu evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

#### 1.5. Sınırlılık

Bu araştırma; Şermin Yaşar'ın sekiz çocuk kitabında geçen deyimler, atasözleri, ikilemeler, ilişki sözleri ve yansıma söz varlığı unsurlarının incelenmesiyle sınırlıdır.

#### 1.6. Tanımlar

**Çocuk Edebiyatı:** “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır” (Sever, 2021, s. 17).

**Söz Varlığı:** “Söz varlığı bir dilin yalnızca sözcükleri değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütündür” (Aksan, 2021, s. 15).

**Deyim:** “Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeğidir” (Korkmaz, 1992, s. 43).

**Atasözü:** “Bir toplumun bilgeliğini, deneyimlerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtan, yüzyıllarca yaşayabilen sözlerdir” (Aksan, 2021, s. 41).

**İkileme:** “Anlatımın gücünü artırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır” (Hatipoğlu, 1981, s. 9).

**Yansıma Sözcükler:** “Doğadaki insan dışı canlı ve cansız varlıkların çıkardığı ses ve gürültüleri taklit yoluyla yansıtan sözlerdir” (Korkmaz, 2007, s. 240).

**İlişki Sözleri:** “Söz varlığı içerisinde yer alan bu ögeler, bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan birtakım sözlerdir” (Aksan, 2021, s. 42).



## İKİNCİ BÖLÜM

### KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, öncelikle Şermin Yaşar’a ait bilgilere yer verilmiştir. Daha sonra söz varlığı ve çocuk edebiyatına ilişkin kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca daha önceki yıllarda söz varlığı üzerine yapılmış çalışmalara ve Şermin Yaşar ile ilgili yapılmış çalışmalara da kısaca bu bölümde yer verilmiştir.

#### 2.1. Şermin Yaşar’ın Hayatı ve Eserleri

Şermin Yaşar, 1982 Berlin doğumlu bir Türk yazar ve edebiyatçıdır. Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunu olan Yaşar, yüksek lisansını da edebiyat alanında tamamlamıştır. Reklam ve medya sektöründe metin yazarlığı, reklam yazarlığı ve kreatif direktörlük gibi görevlerde bulunmuştur.

Çocuk edebiyatına birçok eser kazandırmış olan Yaşar, Çok Hayal Kuran Çocuk, Oyun Takvimi, Dedemin Bakkalı, Dedemin Bakkalı Çırak, Tilki Masalları, Cingo, Kuş Masalları, Abartma Tozu, Bizimki, Oh Ne Âlâ Memleket, Babaannem Geri Döndü, Cebimdeki Mandalina Ağaçları, Pekicik, Hıhıcık, Dahacık, Cumhuriyetin İlk Sabahı gibi kitaplarıyla tanınır. Ayrıca Tarihi Hoşça Kal Lokantası, Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu, Gelirken Ekmek Al, Deli Tarla (2021 Sait Faik Hikâye Armağanı) ve Kalk Yerine Yat gibi öykü kitaplarının da yazarıdır.

Yaşar, Türkçenin söz varlığına olan ilgisiyle dikkat çekmektedir. 2022 yılında, dilin kelime hazinesini kavramsal bir tasarıma dönüştürerek dünyanın ilk "Kelime Müzesi"ni kurmuştur. Şermin Yaşar, aynı zamanda üç çocuk annesidir (Yaşar, 2023, s.2).

## 2.2. Söz Varlığı

TDK (2025), söz varlığını “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler.” biçiminde tanımlamıştır. Söz varlığı, bireyler tarafından kullanılan ve bir cümlede geçen sözcüklerinin toplamıdır (Vardar, 2007, s. 182). Söz varlığı, bir dilin tüm kelimeleri, terimleri, deyimleri, atasözleri, özdeyişleri ve diğer dilsel öğeleri bir arada kapsayan geniş bir kavramdır. Filoloji ve dilbilim çalışmalarında söz varlığı, bir dilin en önemli unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir (Aksan, 2014, s. 13). Kelime hazinesi, sözcük dağarcığı gibi farklı kavramlarla da ifade edilen söz varlığı bireyin sahip olduğu atasözleri, deyimler, ikilemeler, ilişki sözleri gibi unsurların tümünü ifade eder. Bireyin söz varlığının zenginliği onun kendini güzel ve doğru bir şekilde ifade etmesini sağlar (Göçer, 2009, s. 1026). Dolayısıyla söz varlığının bireyin iletişim kurabilmesinde sahip olabileceği en önemli zenginliklerden birisi olduğunu söylemek mümkündür.

Aksan (2014, s. 13-14)’a göre söz varlığı, bir toplumun günlük yaşamından bilimsel ve sanatsal alanlara kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. İnsanların organlarından başlayıp, çevreleriyle olan ilişkilerini, davranışlarını, kültürel değerlerini ve yaşam deneyimlerini yansıtan kavramlar, dilin temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Deyimler, atasözleri, kalıp sözler ve ikilemeler gibi dilin zengin ifade biçimleri de söz varlığının önemli unsurlarını oluşturmaktadır. Bu öğeler, dilin sadece iletişim aracı olmanın ötesinde, aynı zamanda bir kültürün taşıyıcısı olduğunu göstermektedir. İnsanlar, dil yoluyla dünyayı nasıl algıladıklarını ve yaşadıkları toplumu nasıl şekillendirdiklerini ifade etmektedir. Bunlar arasında en çok dikkat çeken nokta, her dilin kendine has anlatım biçimleri ve dilsel yapıları oluşturmaları, dolayısıyla her dilin kendi içinde bir dünya sunduğu gerçeğidir. Türkçede de kullanılan “elinize sağlık”, “kolay gelsin”, “başınız sağ olsun” gibi kalıplaşmış sözler, toplumsal değerleri ve ilişkileri yansıtan önemli dil öğeleridir.

Aksan (2021, s. 15-16)’a göre söz varlığı bir dilde sadece birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulan simgeler ya da kodlardan ibaret değildir. Söz varlığının aynı zamanda o dili konuşan toplumların kültürünün, dünya görüşünün ve kavramlar dünyasının yansıtıcısı olarak düşünülmesi gerektiğini vurgulamış ve bu durumu şöyle örneklendirmiştir:

Örneğin toplum yaşamında aile ilişkilerinin sıkı olduğu Türk dünyasında bu ilişkiler kavramlaştırılmakta, elti, görümce, baldız, yenge gibi ayrı ayrı kavramlar belirlenmiş bulunmaktadır. Buna karşılık Hint-Avrupa dil ailesinin Roman ve Germen kollarının her birinde bu kavramların tümü tek bir sözcükle anlatım bulmaktadır. Aynı biçimde, Türkçede bu dillerdekilerin tersine amca ve dayı ile teyze ve hala yine ayrı kavramlar halindedir.

Yeryüzündeki renkler aynı olduğu halde bunların adlandırılışı ve kapsamı dilden dile değişir; sayılar dünyanın her yerinde aynı değeri taşıdığı halde adlandırma yolları başkadır.

Bir toplumun yaşam biçimi, dinî inançları, değer verdiği şeyler, başka milletlerle kurmuş olduğu ilişkiler, nükteye olan meyli söz varlığının incelenmesiyle ortaya konulur. Bir dili konuşan toplum, çevresinde gelişen olayları ana dilinde oluşmuş kavramlarla anlatarak bir anlamda dünyaya kendi penceresinden bakmaktadır (Aksan, 2021, s. 16). Dolayısıyla bir dilin söz varlığının incelenmesi, o dilin konuşulduğu toplumun gelenek ve görenekleri, yaşam biçimi, inançları, siyasi ve sosyal ilişkileri hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir.

Aksan (2021, s. 51-52)'a göre Türkçenin söz varlığının belli başlı nitelikleri vardır. Türkçenin Köktürk metinlerinden bugüne kadar gelen en güçlü niteliklerinden birisi, yapısı gereği güçlü türetme ve birleştirme yeteneğidir. Bu yetenek Türkçeye birçok kavramı rahatlıkla oluşturup detaylara inebilen bir kavramlaştırma gücü vermiştir. Türkçe; kavramlaştırma esnasında tabiata ve somut nesnelere dayandırılmış, böylece kavramlar daha canlı bir biçimde söylenmiştir. Türklerin farklı milletlerle kurdukları ilişkiler dili yabancı etkiye açık hâle getirmiş ve çoğu zaman yerli unsurlar yerine yabancı ögeleri kullanmayı yeğlemişlerdir. Bu durum birçok yerli unsurun kaybolup yerine yabancı unsurların yerleşmesine sebep olmuştur. İkilemeler anlatıma güç katmak için kullanılan yaygın bir yoldur. İkilemelerin bu işlevi ona tek tek kelimelerin yanında ayrı bir kalıplamış ögelerden oluşan söz varlığı özelliği kazandırmıştır. Türkçe kelimelerin Köktürkçe döneminde dahi göstermiş olduğu çok anlamlılık bir yazı dili olarak Türkçenin çok eskilere uzandığını kanıtlamaktadır. Eski belgelerde eş anlamlı kelimelerin sayısının fazlalığı dikkat çekmektedir. Bu kelimelerden bazılarının birbirine anlamca çok yakın eş anlamlı kelimelerden meydana geldiği görülmektedir. Bugünün Türkiye Türkçesinde yazı dilinde unutulmuş, kaybolmuş birçok unsur; Anadolu ağızlarında, dilin değişik lehçelerinde varlığını devam ettirmektedir.

### **2.3. Söz Varlığının İçerdiği Ögeler**

Bir dilin söz varlığının içinde yer alan en temel ögeler, temel söz varlığı ya da çekirdek söz varlığı olarak adlandırılan kelimelerdir. Söz varlığı ögelerinin sınırı çizilirken odak noktasının insan olması gerekmektedir. İnsanların fiziksel özelliklerine yönelik yeme, içme, uyuma gibi kavramlar ile insanların toplumsal ve sosyal dünyasına hitap eden sayılar, akrabalık isimleri ve maddî ve manevî kültüre ait kavramlar söz varlığı içinde değerlendirilmektedir (Aksan, 2021, s. 34).

Bu araştırmada incelenen söz varlığı ögelerinin alfabetik sıralaması şu şekildedir:

- Atasözleri
- Deyimler
- İkilemeler
- İlişki Sözleri
- Yansıma Sözcükler

### 2.3.1 Atasözleri

Bir dilin söz varlığı içinde önemli bir yere sahip olan atasözlerini TDK (2025), “Uzun deneme ve gözlemlere dayanarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikteki; söz, deme, mesel, sav ve darb-ı mesel.” şeklinde tanımlanmıştır. Ait olduğu toplumun bilgeliğini, hayat tecrübelerini, ulaştığı değer yargılarını, anlatım gücünü yansıtan ve nesilden nesle aktarılıp yüzyıllarca yaşayabilen sözlerdir (Aksan, 2021, s. 41). Atasözü; uzun gözlemler ve deneyimlere dayanan, halk arasında ortak kullanılan ve bilgelik taşıyan özlü sözlerdir. Bu sözler, genellikle bir yaşam kuralı, öğüt veya genel bir yargıyı ifade etmektedir (Bilgin, 2006, s. 63).

Atasözü, atalardan kalmış ve geleneğin etkisiyle toplumda kalıplaşmış, akıl öğretici ve yol gösterici öğüt veren sözlerdir. Bu sözler, genellikle kesin ve evrensel bir yargı içermekte ve halk arasında kolayca benimsenmektedir (Hatipoğlu, 1972, s. 182).

Aksoy (1988, s. 15) atasözlerini şöyle tarif etmiştir:

Bizim gelenekle yerleşmiş bir atalar sözü anlayışımız vardır. Bu anlayışa göre atasözleri ulusal varlıklardır. Tanrı ve peygamber sözü gibi ruha işleyen bir etki taşırlar. İnandırıcı ve kutsaldırlar. Nitekim eski bir atasözü şöyle der: Atalar sözü Kur’ana yanınca yelişür ( Birlikte koşup gider ondan geri kalmaz). Atasözleri geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyunca geçirdikleri denemelerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuşlardır. Ulusun ortak düşünce, kanış ve tutumunu belirtir, bize yol gösterirler. Bir atasözü ile belgelendirilen tutumun doğruluğu herkesçe kabul edilir. Anlaşmazlıklarda bir atasözü en büyük yargıcıdır.

Atasözleri; Türk milletinin tarihsel ve kültürel birikimini, sosyal yaşamını ve değerlerini yansıtan önemli sözlü edebiyat örneklerindendir. Atasözleri, insanlara günlük yaşamda rehberlik etmekle birlikte aynı zamanda halkın ortak zihinsel yapısını, dünya görüşünü ve davranış biçimlerini de yansıtır. Türk milletinin geçmişteki deneyimlerinden çıkarılan dersleri, atasözlerinde somut bir şekilde görmek mümkündür. Atasözleri, farklı

coğrafyalarda ve lehçelerde yaşamasına rağmen Türk milletinin birliğini sağlayan unsurlardan biridir (Çobanoğlu, 2004, s. 1). Atasözleri sadece dilsel bir öge olarak değil, aynı zamanda toplumsal yaşam ve kültürel değerler açısından derin anlamlar taşımaktadır. Atasözleri; toplumun ortak düşüncesini, değerlerini, geleneklerini ve yaşam biçimlerini yansıtarak, Türk insanının bakış açısını ve dünya görüşünü ortaya koyar (Kurt, 1991, s. 6). Dolayısıyla atasözlerinin Türk milletinin karakteristik yapısını, zihniyetini ortaya koyan ve milleti birbiriyle birleştiren bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri; konuşulduğu toplumun maddî ve manevî kültürünü, hayat şartlarını ve yaşadığı ortamı yansıtır. Tarih boyunca atla uğraşan Türk milletinin söz varlığında, atla ilgili sözcüklerin, atasözlerinin, deyimlerin geçtiği bilinmektedir. Aynı şekilde hayvancılığı uğraş hâline getiren Türk milletinin söz varlığında eşek, koyun, deve, öküz gibi hayvanların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Çöl yaşamının zorlukları, deve sözcüğünün Arapçanın söz varlığında önemli bir yer edinmesini sağlamıştır. Buna karşılık timsah, balina, fil gibi hayvanlar; etrafında kendilerine rastlanan ülkelerin söz varlığında yer edinmektedir (Aksan, 2014, s. 141).

Bütün bu tanımlardan hareketle atasözlerini; bir milletin tecrübelerinden ortaya çıkan, millî kültüre ayna tutan, yol gösterici olan, bir toplumu eğitmek ve ona doğru bir yaşam biçimini aşlamak için söylenmiş, bir milletin ortak anlayışı hâline gelmiş sözler olarak nitelemek mümkündür.

### 2.3.2. Deyimler

Deyimler bir dilin anlatım zenginliğini en güzel şekilde yansıtan, söz varlığı içerisinde önemli yer edinen dilsel unsurlardır.

Deyimlerle ilgili birçok tanım yapılmıştır. TDK (2025) deyimi, “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği; tabir.” şeklinde tanımlamıştır. Deyim, bir kavramı, durumu ya da düşünceyi daha etkili, anlamını güçlendirici bir şekilde ifade eden, genellikle gerçek anlamlarının dışında bir anlam taşıyan kalıplaşmış sözcük toplulukları ya da tümcelerdir. Deyimler, bir dilin zenginliğini ve güzelliğini gösteren, anlamca özel bir yapıya sahip ifadelerdir (Aksoy, 1988, s. 52). Deyim, bir tür sözlük birim oluşturan ve öz anlamlarından farklı veya az çok farklı bir anlam taşıyan, genellikle kalıplaşmış sözcük topluluklarıdır (Vardar, 2007, s. 71). Deyimler, halkın doğal ve içgüdüsel yaratıcılığının bir ürünü olarak, dilin sosyal bir yapısının ve iletişim ihtiyacının sonucu

olarak ortaya çıkmıştır (Güney, 1971, s. 193). Deyimler, bir kelime veya kelime grubunun gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve genellikle daha çarpıcı, dikkat çekici bir şekilde kullanılan ifadelerdir (Korkmaz, 2007, s. 66). Deyimler; bir duygu, durum veya kavramı dile getirmek için bir araya gelmiş birkaç sözcük ya da bazen tek bir sözcük aracılığıyla oluşturulan, genellikle gerçek anlamlarının ötesinde, yan anlamlar taşıyan kalıplaşmış ifadelerdir (Aksan, 2009, s. 37).

Deyimlerin birçok özelliği vardır. Deyimler kalıplaşmış söz öbekleri olduğu için deyim oluşturulan kelimeler eş anlamlıları ile değiştirilmemektedir. Ayrıca kelimeler birbiriyle de yer değiştirememektedir. Örneğin “ayıkla pirincin taşını” deyiminde “pirinç” yerine “bulgur” kelimesi getirilmemekte ve kelimelerin yeri değiştirilerek söylenmemektedir. “Göz yummak, baltayı taşa vurmak” örneklerinde olduğu gibi deyimler en az iki sözcükten oluşurlar. Deyimler tıpkı atasözleri gibi kısa ve özlü anlatım unsurlarıdır. “Dil dökmek, atı alan Üsküdar’ı geçti.” gibi deyimler bu durumu örneklemektedir. Mecazlı kullanım deyimlerin temel niteliklerindendir. “Çam devirmek, deveye kulak, çantada keklik” gibi birçok mecazlı söylenmiş deyim vardır. “Özrü kabahatinden büyük, yarı yarıya” gibi mecazsız söylenmiş deyimlere de rastlanmaktadır. Deyimlerin kurulmasında çeşitli söz sanatlarından yararlanıldığı görülmektedir. “Katır inadı, yüreği yufka, kör dövüşü” gibi deyimlerde bu durumu görmek mümkündür. Kullanımı yöreden yöreye farklılaşan deyimler vardır. “Çenesi düşük” deyiminin “çenesi çürük”, “göz ucuyla” deyiminin “göz kuyruğuyla” şeklinde değişen kullanımları görülmektedir (Aksoy, 1988, s. 16-21).

Türkçede deyimlerin kendine has nitelikleri vardır. Türkçe; anlatım esnasında doğadan sıkça faydalanan, doğaya son derece bağlı, anlatılacakları somut nesnelere dayandırarak somutlaştırma denilen aktarmalar yoluyla ifade edebilen bir dildir. Bu durum deyimleri anlatımın güçlü bir tanığı konumuna getirmiştir: “Aba altından değnek göstermek, hem nalına hem mihına, etekleri zil çalmak, kaşığıyla verip sapıyla göz çıkarmak, saçını süpürge etmek, kızım sana söylüyorum gelinim sen anla... gibi.” (Aksan, 2009, s. 38).

Aksan (2021, s. 182-183)’a göre deyimler, kelimelerin ötesine geçerek, bir durumu ya da davranışı daha etkili ve canlı bir şekilde ifade etmek için kullanılan dil birimleridir. Deyimlerin anlamı, genellikle kelimelerinin yüzeydeki anlamlarından farklıdır. Onlar, benzetmeler ve aktarmalar yoluyla düşündüğümüzden daha derin ve güçlü anlatımlar yaratmaktadır. Örneğin, "saçını süpürge etmek" deyimini, bir kadının ailesi için büyük bir özveriyle çalışmasını ve her türlü zorlukla baş etmesini anlatırken, sadece kelimelerden

ibaret değildir. Bu deyim, yer süpürmek gibi bir imge kullanarak, özveri gerektiren bir çabayı çok güçlü bir şekilde aktarmaktadır. Aynı şekilde, "ensesinde boza pişirmek" deyimini de bir insana büyük eziyet etmek ya da ondan öç almak anlamına gelmektedir. Bu deyimde, bozanın zor pişmesi gibi somut bir imgeyle oldukça zor bir durumu anlatan soyut bir anlam ilişkilendirilmiştir.

Deyimler; atasözleri gibi bir toplumun tecrübe ettiği durumları, hayat görüşü, maddî ve manevî değerleri ile konuşulan dilin anlatım yolları hakkında ipuçları vermektedir. Genel olarak deyimler, dilden dile farklılık gösterebilmektedir. Türkçede yağmurun çok yağdığını ifade edebilmek için “bardaktan boşanırcasına” deyimini kullanılırken İngilizcede “kediler ve köpeklercesine yağmur yağıyor.” anlamına denk gelen kullanım görülmektedir. Bunun yanında diller arasında deyimler açısından benzerlikler de görülmektedir. İnsanların yaşadıkları coğrafya ve konuştukları dil ne kadar farklı olursa olsun, birçok duruma karşı tepkileri ve tutumları benzerlik gösterebilmektedir. Bu durumu deyimlerde de görmek mümkündür. Birçok farklı dil bir durumu anlatmada aynı kullanım yolundan gitmiş ve ortak benzetmelerden ve birbirine yakın aktarmalardan yararlanmıştır. Türkçede “ikiyüzlü” şeklinde kullanılan deyim, başka dillerde de benzer anlatım yoluyla kullanılmaktadır. Yine “burnunu sokmak” deyiminin kurulumunda görülen benzetmeden başka dillerin de yararlandığı görülmektedir (Aksan, 2009, s. 38).

Deyimleri; söz varlığının temel direklerinden olan, anlatımı çekici kılan ve güzelleştiren, dilin yaratıcılığını ve hünerlerini sergileyen, kültürel değerleri yansıtan, dilin yaşayan ve gelişen söz yapıları olarak özetlemek mümkündür.

### **2.3.3. İkilemeler**

Türkçenin söz varlığının içerisinde yer alan tipik kullanımlardan birisi de ikilemelerdir. Daha çok bir kavramın anlamını pekiştirmek ve güçlendirmek için kullanılan ikilemeler, Türkçenin zenginliğini gösteren yapılardır.

İkilemeler; kendi içlerinde belli bir ses ritmi bulunan, anlamca birbiriyle ilişkili ve bazen zıt anlamda olan birden fazla sözcüğün yan yana getirilmesiyle oluşan dil yapılarıdır (Korkmaz, 2007, s. 123). Ergin (2013, s. 377) ikilemeleri tekrarlar olarak değerlendirmiş ve şu şekilde ifade etmiştir. “Tekrarlar aynı cinsten iki kelimenin arka arkaya getirilmesi ile meydana gelen kelime gruplarıdır.”

İkilemeler, dilde anlamı pekiştirmek, ifade gücünü artırmak ve anlatımı zenginleştirmek amacı ile genellikle aynı kelimenin veya anlamca yakın ya da karşıt olan kelimelerin tekrarıyla ya da benzer sesli iki kelimenin yay yana kullanılmasıyla oluşur (Hatipoğlu, 1981, s. 9).

Aksan (2014, s. 81-82)'a göre ikilemeler, kelimelerin tekrarıyla güçlendirilen anlatım biçimleridir ve Türkçeye özgü bir anlatım zenginliği sunmaktadır. Hint Avrupa dillerinde ikilemeler daha az kullanılırken, Türkçede tarihsel olarak her dönemde yaygın şekilde kullanılmış ve dilin güçlü ifade biçimlerinden biri haline gelmiştir. İkilemelerin özellikle dinleyici ya da okur üzerindeki etkisi büyüktür. Bir kelimenin veya kavramın pekiştirilmesine, zihinde daha net ve güçlü bir şekilde algılanmasına yardımcı olmaktadır. Bu da anlatılan şeyin daha kalıcı ve etkileyici olmasını sağlamaktadır. Örneğin, "Sabah sabah kapıma geldi." cümlesindeki ikileme, "Sabahleyin çok erken kapıma geldi." cümlesine kıyasla, olayı çok daha güçlü ve etkili bir şekilde betimlemektedir. Bu tür ikilemeler, anlatımı sadece basit bir ifadeye dönüştürmekten öte, duygusal ve görsel bir etki yaratmaktadır. "Düşünüp taşınmak" gibi bir ifade, bir sorunu ya da durumu çözmeye çalışırken uzun uzun düşünmeyi, zihinsel bir çaba sarf etmeyi daha etkili bir şekilde anlatmaktadır. İkilemeler, dildeki zenginliği artırmakla birlikte anlatım gücünü kat kat yükseltmektedir.

Her kelime türünden ögeler ikilemeler aracılığıyla bir araya gelmektedir. "Ev ev, şehir şehir" gibi ikilemeler, isim özelliği gösteren kelimelerin tekrarlanmasıyla oluşmuştur. Aynı sıfatın tekrarlanmasıyla oluşan "derin derin, acı acı, küçük küçük", "akşam akşam, çabuk çabuk" gibi ikilemeler belirteçlerin tekrarlanmasıyla oluşan ikilemelerdir. "Gider gider, geldi geldi" gibi çekimli eylemler ile "tüh tüh, vah vah" gibi ünlemler ikileme oluşumunda kullanılmaktadır. Eş anlamlı sözcüklerden ikileme oluşturulması dilimizde yaygındır. "Açık seçik, kırık dökük, doğru dürüst" gibi ikilemeler buna örnektir. "Çat pat, tak tak, çıtır çıtır" gibi ikilemeler de yansıma yoluyla kurulmuştur (Aksan, 2014, s. 86-87).

#### **2.3.4. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler)**

Söz varlığı içerisinde yer alan unsurlardan birisi de günlük yaşamda ikili ilişkileri şekillendiren ilişki sözleridir.

Aksan (2021, s. 42)'a göre ilişki sözleri, bir toplumun bireyleri arasındaki sosyal etkileşimlerde sıklıkla kullanılan, toplumun kültürel yapısına yerleşmiş ifadelerdir. Bu tür

kalıplaşmış ifadeler, belirli bir sosyal durumu veya davranış biçimini yansıtır ve toplumda karşılaşılan her durumda kullanılmaları beklenir. Örneğin, "günaydın" gibi sabahları söylenen selamlaşmalar ya da "afiyet olsun", "güle güle oturun" gibi sosyal nezaket kuralları çerçevesinde kullanılan ifadeler, yalnızca birer kelime ya da cümle olmanın ötesinde toplumdaki insanların karşılıklı ilişkilerindeki ayrılmaz parçalardır.

Kalıp sözler de denilen ilişki sözleri, deyimler ve atasözlerinde olduğu gibi içinden çıktığı toplumun kültürüne ayna tutmakta, toplumun inandığı şeyleri, insan ilişkilerine yönelik detayları, gelenek ve göreneği yansıtmaktadır. Günümüzde dil öğretiminde ilişki ifadelerine yer verilmesi; bu unsurların insan yaşamının her anında gerekli olmasından ve o dilin konuşulduğu toplumun içine bu unsurla girilebilmesinden ileri gelmektedir (Aksan, 2021, s. 201).

Her toplumda belli durumlarda söylenmesi âdet haline gelmiş sözler, çeşitli klişeler vardır. “Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın, mekânı cennet olsun, Allah ecir sabır versin...” tarzı ifadeler ölüm durumunda taziye için söylenen kalıplardır. “Gözünüz aydın, ömürlü hayırlı olsun, analı babalı büyütsün...” şeklindeki kalıplar doğum için söylenmektedir. Nişan ve evlenme durumunda “Allah mesut etsin, bir yastıkta kocayın” dilekleri, teşekkür ve minnettarlık için “sağ ol, elinize sağlık, elleriniz dert görmesin, Allah ne muradınız varsa versin, Allah tuttuğunuzu altın etsin” kalıpları kullanılmaktadır. Övgü için “sizden iyi olmasın”, böbürlenmemeyi ifade etmek için “söylemesi ayıp”, nahoş bir durumda bağışlanma ifadesi olarak “sözüm meclisten dışarı, haşa huzurdan”, vedalaşmada “Allah’a ısmarladık, yolunuz açık olsun, izninizle, Allah kavuştursun...” misafirlikte “hoş geldiniz, hoş bulduk”, saygı ifadesi için “ellerinizden öperler” şeklinde ilişki ifadeleri kullanılmaktadır. Dilimizde hayır ve beddua ifadeleri de ilişki sözlerinin içerisinde değerlendirilir. “Allah gönlünüze göre versin, Allah utandırmasın, koluna kuvvet, kesene bereket, uğurlu kademli olsun, iki cihanda aziz ol, babanın canına değsin” hayır duaları çoğunlukla dini inanış gereği söylenen sözlerdir. “Beşikte gör, eşikte görme, boynuna boz ip çözüle, kara yer yerin olsun, cehennem dibin olsun.” gibi özellikle Anadolu’da yaygın olan ifadeler de beddua olarak kullanılmaktadır (Aksan, 2019, s. 163-176).

Bilgin (2006, s.75)’e göre kalıp sözler “Allah analı babalı büyütsün”, “Güle güle büyütün.” gibi belli durumlarda söylenme gereksinimi duyulan ifadelerdir. Bu ifadeleri söyleme gereği kültürün bir dayatmasıdır. İlişki ifadelerini diğer söz varlığı unsurlarından ayıran en önemli fark, bu kültürel dayatmadır. Diğer söz kalıplarında bazı durumlarda söylenmesi gereken

kimi sözleri kullanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Tutumlu olmayı anlatmak için “Sakla samanı gelir zamanı.” atasözünü veya çok telaşlanmayı anlatmak için “etekleri tutuşmak” deyimini kullanma zorunluluğu yoktur. Ancak bir taziye evine gidildiğinde “Allah ecir sabır versin.”, “Başınız sağ olsun.” gibi klişe haline gelmiş bazı sözleri söyleme gereği duyulmaktadır.

İlişki sözlerini; bir toplumun kültürünü ve anlayışını en özel hâliyle yansıtan, pek çok durumda söylenme gerekliliği duyulan, birçoğu görgü kurallarından, dinî inancın getirmiş olduğu hassasiyetlerden kaynaklı dil kalıpları olarak nitelemek mümkündür.

### 2.3.5. Yansıma Sözcükler

Çıkış noktası doğadaki seslerden oluşan yansıma sözcükler, söz varlığı içerisinde yer alan yapılardan birisidir. Yansıma sözcüklerle ilgili alan yazında birçok tanım yapılmıştır:

Vardar (2007, s. 16)’ın belirttiği üzere yansımalar ”Dış gerçeklik düzleminde var olan bir ses ya da görüntüyü, işitimsel izlemi yansıtacak biçimde aktaran, adlandırılan gerçeği ses öykünmesi yoluyla belirten dilsel öğelerdir.”

Yansıma sözcükler, doğadaki canlı ve cansız varlıklardan çıkan seslerin, dildeki karşılıklarıyla taklit edilmesidir (Korkmaz, 2007, s. 240).

Banguoğlu (2007, s. 42)’nin belirttiği üzere “Yansımalar tabiat seslerini tasvir veya kabataslak taklit ederek meydana gelmiş ses topluluğudur. Kelimenin yapısı itibarıyla ünleme en çok yaklaşan yansımalarlardır.” Balkaya (1996, s. 30) ise konuyla ilgili şu şekilde görüş bildirmiştir:

Gerçekte hiçbir sözcüğün dış gerçeğin çıkardığı bir sesi tamamen öykündüğü ileri sürülemez. Ancak bir nesnenin ya da canlının çıkardığı sesin bir uzlaşma sonucu biçim kazanarak uyandırdığı işitimsel izlenimle dilin sözcükleri yaptığımız kendi sesleri arasında yakınlık kurularak bir sözcüğün yansıma olduğu kabul edilebilir. Sözcük yapısı olarak ünlemlere en çok yaklaşan tür yansımalar olsa da ikisi birbirinden farklılık gösterir. İnsanlar gerek bir heceyle gerek başlı başına bir ses kuruluşuyla sinirsel tepki gösterdiklerinde doğal hiçbir şeyi yansılamamaktadır.”

### 2.4. Çocuk Edebiyatı

Çocuk; etrafındakileri ve hayatı, kendi iç âleminde hayal gücünü de kullanarak anlamlandırmaya çalışan bir canlıdır. Çocuk, bu anlamlandırma esnasında birçok uyarana maruz kalmaktadır. Bu uyarılardan birisi de çocuğun gelişimine ve yaşamına yön vermede etkili olduğu bilinen çocuk edebiyatı yapıtlarıdır.

Kavcar (1999, s. 4) edebiyatı “Çağlar boyunca insanoğlunun duyduğu, düşündüğü ve yaptığı her şeyi en zengin ve en etkili biçimde ortaya koyan bir sanattır. Eğitim bakımından değeri, insana çok çeşit duyma, düşünme ve hareket etme örnekleri vermesidir.” şeklinde tanımlamıştır. Hem çocuk hem de edebiyat kavramlarının birleştiği çocuk edebiyatı ile ilgili birçok tanım yapılmıştır.

Kaynağını çocuk ve çocukluktan alan bu eserler; çocuğun ilgisine, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygundur. Düşünce ve tipleri çocuğa göre sade ve içtenlikle anlatan, çocuk bakışı açısını ve gerçekliğini yansıtan, okuma kültürü kazandırmasının yanında estetik açıdan da çocuğu geliştiren, çocuğu yetişkinliğe hassas bir şekilde hazırlayan geçiş edebiyatıdır (Şirin, 2006, s. 16). Çocuk edebiyatı, çocukluk dönemindeki bireylerin duygu, düşünce ve hayallerine hitap eden sözlü ve yazılı tüm yapıtları içine almaktadır. Hikâyeler, masallar, romanlar, anılar bu kapsamda değerlendirilmektedir. Çocuk edebiyatına yönelik yapıtlar da yetişkinlere yönelik yazılan eserler gibi güzel ve etkili bir şekilde hazırlanmalıdır. Dolayısıyla çocuk edebiyatını; yetkin kalemlerce çocuklar için yazılan ve onların faydalanabileceği her türlü yayını içeren, üstün sanat niteliklerine sahip yapıtlar olarak tanımlamak mümkündür (Oğuzkan, 2013, s. 3).

Sever (2021, s. 17)’e göre çocuk edebiyatı, erken çocukluktan ergenliğe kadar uzanan süreçte sanatsal nitelikte olan görsel ve dilsel iletilerle çocukların duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştiren, onların anlama düzeylerini ve dil gelişimlerini destekleyen ürünlere verilen genel addır. Bu tanımdan hareketle çocuk edebiyatı çocukların düşünsel, duygusal ve estetik gelişimlerine katkı sağlayan çok yönlü bir süreçtir.

Çocuk edebiyatının en önemli işlevi, çocuklara okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandırabilmesidir. Çocuk edebiyatı yapıtlarının, çocukları kaliteli yayınlara yönlendirerek onların okuma kültürü kazanmasında önemli bir görevi vardır. Çocuklar için çıkarılan nitelikli metinler, çocuğun edebiyat ve sanatla etkileşiminde etkili bir araçtır. Bu eserler, çocuklara anlamaya ve tanımaya dayalı bilişsel ve duyuşsal davranışları uygulayıp deneyebileceği imkânlar vermelidir (Sever, 2021, s. 19).

Sever (2021, s. 22-23)’e göre kitaplar çocuklara ne yapmaları gerektiği yerine, düşündürerek onların olayların olası sonuçlarını anlamalarını sağlamalıdır. Yazarların, çocuklara evrensel doğruları dikte etmek yerine, yaşam durumları sunarak bu durumlar üzerinden kendi değer yargılarını oluşturmalarını sağlamaları, çocukların daha anlamlı ve derin düşünmelerine yardımcı olmaktadır. Örneğin, doğayı sevmenin, arkadaşlarıyla iyi geçinmenin ya da büyüklerine saygılı olmanın neden önemli olduğunu, çocuklar kendileri fark etmeli ve bu

değerleri içselleştirebilmelidir. Bu yaklaşım, çocukların sadece bir şeyler yapmalarını değil onları yapmalarına neden olan düşünsel süreçleri de geliştirmelerini sağlayacaktır. Aksi takdirde, tekrarlayan kurallar ve emirler, çocuklarda bir tür direnç yaratmakta ve kitabı okumaktan keyif almamalarına neden olmaktadır. Çocuklar, bir mesajı özümsemeden yalnızca bir kuralı yerine getirmeye odaklanabilmektedir. Oysaki kitaplarda sağlanacak doğru bir yaklaşımla, çocukların hem duysal hem de duygusal gelişimleri desteklenebilmektedir. Bu açıklamalardan hareketle, kitaplar çocukların aktif düşünmelerini sağlamalı ve onlara sadece davranışlarını değil bu davranışların başkaları üzerindeki etkilerini de düşündürmelidir. Bu şekilde çocuklar, sosyal dünyalarını daha derinlemesine anlayarak, empati ve sorumluluk gibi önemli duygusal beceriler de geliştirebilmektedir.

Sever (2021, s. 198-199)'e göre çocuk edebiyatı eserlerinin ana dilinin kullanım olanaklarını bilen, yazılı ve sözlü kültürle sürekli ilişki hâlinde olan, düşünen, tartışan, sanata ve bilime inanan ve okuma kültürünü içselleştirmiş bireyler yetiştirilmesinde önemli bir rolü vardır. Sever (2021, s. 198-199)'e göre çocuk kitaplarının bazı temel kurallar çerçevesinde yazılması gerekir:

- Çocuk kitapları, anlatım dilinin doğallığı ile çocuğun kendine has içtenliğini bir araya getirmelidir.
- Yazar kurguladığı olaylarda, çocuklarla dostluk arkadaşlık ilişkisi kurmayı başarabilmelidir.
- Kitaplar çocuklara anlamlandırabileceği ve hayata geçirebileceği sorumluluklar yüklemelidir.
- Kitaplarda Türkçenin anlatım olanakları ve kuralları sezdirilip onların kavramsal gelişimine katkıda bulunacak anlatımlar tercih edilmelidir.
- Kitaplar hem dilsel hem de görsel özellikleriyle çocukların sanata karşı bakış açısını ve düşünme eğitimi sürecini desteklemelidir.
- Kitaplar çocuğun kendini özgürce gerçekleştirebilmesine imkân verecek yaşam durumlarını, dilin ustalığını da kullanarak sunmalıdır.
- Kitaplar çocuğa yeni yaşantılar sunarak bu yaşantılardan çıkarımlar yapma görevini çocuğa bırakmalıdır.

Yazınsal yapıtların bireyin yaşam ve deneyimlerini zenginleştirmesi, düşüncenin kalıcı kılınıp bireyin duygu ve düşünce dünyasının zenginleştirilmesi ve estetik eğitim araçları olmasının yanında bireyin ana dilini geliştirme ve o dilde bireyi yetkin kılma gibi temel

işlevleri de vardır. Yazınsal yapıtlarda dilin her türlü imkânlarından ve kullanım özelliklerinden faydalanılmaktadır. Yazar, kelimelerin yan ve değişmeceli anlamlarına yer vererek dilin tüm anlam boyutlarını kullanmaktadır. Böylece kelimelere yeni anlamlar ve işlevler yükleyerek dilin zenginliklerini yansıtmaktadır. Bütün bunlarla beslenen çocuk ana dilini kullanma yetisini geliştirmekte ve dili etkili bir etkileşim aracı olarak kullanabilmektedir. Masal, roman, öykü gibi çocuk edebiyatı türleri, ana dili öğretiminde doğal öğrenme alanı yaratan ürünlerdir. Bu ürünler anlama ve anlatma becerilerini geliştirmektedir. Çocukların dilin inceliklerini fark etmelerine olanak tanımaktadır. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasını sağlamaktadır (Aslan, 2007, s. 43-44).

Çocuk edebiyatı içinde yer alan öyküler, dilin söz varlığının zenginliklerini yansıtması açısından Türkçe öğretiminde önemli bir malzeme olarak kullanılmaktadır (Aksan, 2015, s. 21). Çocuk kitaplarında yer alan söz varlığı, çocukların düşünce dünyasını geliştirip içinde yaşadıkları kültürün dilindeki mecazlı söyleyişler ve kalıp sözlerle bilişsel farkındalık kazanmasını sağlamaktadır. Ayrıca çocuk; giyinme, yeme, içme, insanlarla iletişim kurma gibi kültürün diğer unsurlarını da benimseme imkânı bulmaktadır. Yazınsal yapıtlar yazıldıkları dilin söz varlığını temsil etmektedirler. Dolayısıyla Türkçenin en güzel kullanım biçimlerinin öğrenilmesi de bu eserleri okumaktan geçmektedir. Bu yönüyle çocuk kitapları; çocuk okurların kavram dünyasına, söz varlığına katkıda bulunarak onların anlama ve anlatma kabiliyetlerini geliştirmektedir (Karatay, 2011, s. 109-110).

Bireylerde edebî zevk oluşturmak için hazırlanan yazınsal yapıtlarda zengin ve çeşitli söz varlığı unsurlarına yer vermek gerekmektedir. Duygu ve düşüncelerin etkili ve güzel bir şekilde aktarılabilmesi için doğru kelimeler özenli bir şekilde seçilmelidir. Bireyler sahip oldukları söz varlığı sayesinde okudukları bir metni anlayıp yorumlayabilmektedir. Kişinin kelime dağarcığını geliştirmesi aynı zamanda düşünce dünyasını da zenginleştirmesi anlamına gelmektedir (Kurudayıoğlu, 2005, s. 15).

Bütün bu açıklamalardan hareketle okulöncesinden başlayarak ortaöğretime kadar gelen süreçte çocuklar gelişim özellikleri de dikkate alınarak uygun çocuk edebiyatı ürünleri ile tanıştırılmalı ve ana dili öğretimine bu alandan seçilmiş nitelikli yapıtlarla destek verilmelidir.

## 2.5. Söz Varlığı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Baş (2006) tarafından yapılan “1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma” isimli doktora çalışmasında son 30 senede hazırlanan roman, hikâye, masal, destan ve efsane türündeki çocuk kitaplarının söz varlığının saptanması amaçlanmıştır. Çalışma, yukarda bahsedilen türlerle ilgili sayısı sınırlandırılmış eserler üzerinde yapılmış ve sonuçları kıyaslamalı tablolarda gösterilmiştir.

Yazıcı Okuyan (2006) tarafından yapılan “Türkçenin söz varlığı açısından Fakir Baykurt’un romanları” isimli doktora çalışmasında, yazarın 1958-1990 yılları arasında yazmış olduğu 14 romanın söz varlığını incelenmiş ve çalışma sonucunda yazarın söz varlığına ulaşılmıştır.

Gül (2008) tarafından yapılan “Fakir Baykurt’un Yılanların Öcü romanındaki söz varlığının incelenmesi” isimli araştırmasında, ilgili romanın söz varlığı unsurları tespit edilmeye çalışılmış ve araştırmanın sonucunda Fakir Baykurt’un eserlerinde pek çok kaynakta yer almayan birçok söz varlığı unsurunun ortaya çıkarıldığı, bu sayede Türkçenin gerçek söz varlığı zenginliklerinin betimlemesinin yapıldığı görülmüştür.

Hasırcı (2008) “Türkçenin söz varlığı açısından gazetelerin incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında “Cumhuriyet, Hürriyet ve Sabah” gazetelerinin aylık sayılarını inceleyerek bu gazetelerin söz varlığına ulaşmıştır.

Lüle Mert (2009) tarafından yapılan “Türkçenin söz varlığı açısından Eflatun Cem Güney’in derleyip yazdığı masallar” isimli doktora çalışmasında, söz konusu yazarın söz varlığına ulaşılmış ve tespit edilen söz varlığı öğelerinden hareketle Türkçe öğretiminde kullanılabilecek etkinlik önerilerinde bulunulmuştur.

Türkben (2012) tarafından yapılan “Ömer Seyfettin hikâyelerinde söz varlığı” isimli yüksek lisans tezinde, yazarın eserlerindeki söz varlığı unsurları tespit edilmeye çalışılmış ve çalışmayla Türkçenin söz varlığına katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda söz varlığı öğelerinden en çok deyim ve ikilemelere rastlandığı belirtilerek söz konusu yazarın eserlerinin zengin bir söz varlığına sahip olduğu vurgulanmıştır.

Haydarlar (2015) tarafından yapılan “İhsan Oktay Anar’ın Amat romanı üzerine söz varlığı incelemesi” isimli yüksek lisans çalışmasında söz konusu romanın söz varlığı unsurları belirlemeye çalışılmıştır. Çalışma, yazarın eserinin zengin bir söz varlığına sahip olduğunu

ortaya çıkarmıştır. Çalışmadan çıkan en önemli sonuçlardan birisi de birçok kaynakta yer almayan denizcilik terimlerinin bu çalışmada tespit edilmiş olmasıdır.

Esen (2016) tarafından yapılan “Memduh şevket Esendal’ın hikâyelerinin söz varlığı ve değerler eğitimi açısından incelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasının bir bölümünde, yazarın ortaokul düzeyine uygun olarak yazdığı hikâyelerinin söz varlığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada; söz konusu eserlerin deyim ve ikileme yönünden zengin örnekler sunduğu, atasözü ve kalıplaşmış ifadeleri örnekleyen bölümlerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mete (2016) tarafından yapılan “Sevim Ak’ın ocuk romanlarının söz varlığı açısından çözümlenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, söz konusu yazarın ocuk romanlarında geçen söz varlığı unsurlarının tespit edilmesi ve bu unsurların kullanım sıklıklarının ne düzeyde olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Yazarın 12 eserinin incelendiği çalışmada, söz varlığı unsurlarından en çok ikilemelere rastlanırken, kalıplaşmış sözlere hiç yer verilmemesi dikkat çeken bir sonuçtur.

zbaşı (2016) tarafından yapılan “Zeynep Cemali’nin ocuk edebiyatı yapıtlarının söz varlığı ögeleri açısından incelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında, yazarın tüm ocuk kitaplarının söz varlığı incelenmiş ve tespit edilen söz varlığı unsurlarının yazınsal metnin anlam yönüne katkısı değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, söz konusu eserlerin dilin anlatım imknlarını başarılı bir şekilde yansıtarak ocuk okurların söz dünyasını geliştirebilecek nitelikte olduğu grlmştir.

Yolcu (2018) tarafından yapılan “101 Türk Efsanesi adlı eserin söz varlığının Türkçe ğretimi açısından değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, Saim Sakaoğlu’nun “101 Türk Efsanesi” adlı eserinin söz varlığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda tespit edilen söz varlığı unsurlarının ortaokul düzeyindeki sınıf grupları için yeterli düzeyde olduğu ve Türkçe dersinde kaynak metinler olarak kullanılabileceği grlmştir.

Ziya (2019) tarafından yapılan “Behiç Ak’ın ocuk romanlarının söz varlığı ve okunabilirlik yönünden değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, yazarın 6 adet ocuk kitabı kelime sıklık dizinleri oluşturularak söz varlığı açısından incelenmiştir. Araştırmada, söz konusu yazarın ocuk yapıtlarının söz varlığı açısından zengin içerikler sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yavuzkılıç (2019) tarafından yapılan “Gülten Dayıoğlu’nun Ölümsüz Ece adlı romanının söz varlığı incelemesi ve Türkçe öğretimine katkısı” adlı yüksek lisans çalışmasında, söz konusu eserin söz varlığının incelenmesi ve Türkçe öğretimine katkısı bulunmaya çalışılmıştır. Araştırmada, incelenen eserin söz varlığı unsurları açısından zengin olduğu ve dilbilgisi ile edebiyat alanında Türkçenin zenginliğine katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Çetinkaya (2020) tarafından yapılan “Ayla Çınaroğlu’nun masal ve hikâyelerinin Türkçe öğretimi bağlamında söz varlığı açısından incelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında, Ayla Çınaroğlu’na ait 13 masal ve 11 hikâye kitabının söz varlığı açısından incelenmesi ve tespit edilen söz varlığı unsurlarının Türkçe eğitiminde kullanılabilirlik durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, incelenen eserlerin deyim, ikileme ve yabancı sözcükler bakımından zengin olduğu, diğer söz varlığı unsurlarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Metin (2022) tarafından yapılan “Mustafa Orakçı’nın Ünlülerle Bir Gün kitap dizisinin söz varlığı açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, Mustafa Orakçı’nın “Ünlülerle Bir Gün” adlı kitap dizisinde yer alan 10 kitabın söz varlığı unsurları incelenmiştir. Çalışmada söz varlığı unsurlarından en çok deyimlere rastlandığı tespit edilirken kalıplaşmış ifadelerle hiç rastlanılmamıştır. Çalışmada, yazarın söz konusu eserinin içinde barındırdığı söz varlığı unsurları ile çocuk okurların kelime dağarcığının gelişmesine, düşünce ve hayal dünyasının zenginleşmesine katkıda bulunacağı sonucuna ulaşılmıştır.

## **2.6. Şermin Yaşar İle İlgili Yapılmış Çalışmalar**

Başar (2021) tarafından yapılan “Çocuk edebiyatı eğitimi çerçevesinde Şermin Yaşar’ın eserlerinin incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, yazarın 1 romanı, 4 masal kitabı ve 8 hikâyesi çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, yazarın eserlerinin çocuk edebiyatının ilkelerine genel anlamda uygun olduğu görülmüştür.

Cebecioğlu (2023) tarafından yapılan “Şermin Yaşar’ın çocuk kitaplarının estetik ölçüler bağlamında incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, yazarın toplam 18 çocuk kitabı önceden belirlenen estetik ölçütler açısından incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, eserlerde belirlenen 21 ölçüte uygun örnekler tespit edilmiştir.

Evler (2023) tarafından yapılan “Şermin Yaşar’ın çocuklara yönelik eserlerinde söz varlığı” isimli yüksek lisans çalışmasında, yazara ait 19 çocuk kitabı söz varlığı açısından incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, yazarın eserlerinin özellikle deyimler, ikilemeler ve kalıp ifadeler yönünden zengin olduğu görülmüştür.

Düz (2023) tarafından yapılan “Şermin Yaşar’ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, Şermin Yaşar’ın on altı çocuk kitabının ilköğretim düzeyinde yer alan değerlerin çocuk edebiyatı perspektifinden incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, yirmi yedi değer altı çocuk kitabı içerisinde geçtiği tespit edilmiştir.

Bursa (2024) tarafından yapılan “Şermin Yaşar’ın eserlerindeki halk bilimi unsurlarının incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, Şermin Yaşar’ın eserleri halk bilimleri unsurları açısından incelenmiş ve yazarın halk bilimi unsurlarını eserlerinde sıklıkla kullandığı tespit edilmiştir.

Akgün (2024) tarafından yapılan “Şermin Yaşar’ın çocuk kitaplarının duyarlık eğitimi bağlamında incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, yazarın on yaş ve üzeri okuyucu kitlesine hitap eden sekiz çocuk kitabı çocuğa kazandıracak duyarlıklar açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, araştırmaya kaynaklık eden sekiz çocuk kitabı, çocuklarda duyarlık eğitimi gerçekleştirme anlamında zengin ve nitelikli birer çocuk edebiyatı eseri olarak değerlendirilmiştir.

Gülbeyaz (2024) tarafından yapılan “Şermin Yaşar’ın çocuk kitaplarında Türkçenin söz varlığı unsurları” isimli yüksek lisans çalışmasında, yazarın eserlerindeki söz varlığı unsurlarını belirlemek ve bu eserlerin bireylerin söz varlığı gelişimi açısından önemini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, yazarın eserlerinin zengin bir söz varlığına sahip olduğu görülmüştür.

Akyüz (2024) tarafından yapılan “Şermin Yaşar’ın çocuk hikâyelerinin söz varlığı açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında, yazara ait on beş çocuk kitabının söz varlığının ve bunların sıklık düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, yazarın deyimleri, ikilemeleri, terimleri ve ilişki sözlerini daha çok kullandığı, atasözü, argo sözler, tekerlemeler ve bilmeceleri daha az kullandığı tespit edilmiştir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin analizi başlıkları yer almaktadır.

#### 3.1. Araştırmanın Modeli

Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarındaki söz varlığının tespit edilmesinin amaçlandığı bu araştırma, nitel desende yürütülmüştür. Nitel araştırma, "Gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir araştırma sürecidir" (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 55). Bu amaç doğrultusunda doküman incelemesi yapılarak söz konusu yazara ait sekiz kitap söz varlığı yönünden incelenmiş ve yazarın kitaplarındaki söz varlığına ulaşılmıştır. Doküman incelemesi, "Araştırılması hedeflenen olay ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189).

Söz konusu kitaplar söz varlığına ait aşağıdaki başlıklar üzerinde incelenmiştir.

- Atasözü
- Deyimler
- İkilemeler
- İlişki İfadeleri
- Yansıma Sözcükler

### 3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları oluşturmaktadır. “Dedemin Bakkalı, Dedemin Bakkalı Çıracık, Abartma Tozu, Oh Ne Âlâ Memleket, Cingo, Babaannem Geri Döndü, Para Ağacı, Lo” isimli eserler, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Ayrıca yazara ait Çok Hayal Kuran Çocuk, Oyun Takvimi, Bizimki, Cebimdeki Mandalina Ağaçları, Pekicik, Hıhıcık, Dahacık isimli çocuk kitapları geniş hacimli olmamalarından ötürü örnekleme dâhil edilmemiştir. Cumhuriyetin İlk Sabahı adlı çocuk kitabı ise Şermin Yaşar dışında İlber Ortaylı'nın da ikinci bir yazar olarak kitap yazımında yer alması sebebiyle örnekleme dâhil edilmemiştir. Bu çalışmada örneklem seçiminde amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme, çalışmanın amacına uygun olarak bilgi açısından zengin olabilecek durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına imkân veren yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2024, s.92). İncelenen çocuk kitaplarına yönelik bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

**Tablo 1.** İnceleme Nesnesine Ait Bilgiler

| <b>Kitap Adı</b>     | <b>Yayınevi</b> | <b>Basım Yılı</b> | <b>Sayfa Sayısı</b> |
|----------------------|-----------------|-------------------|---------------------|
| Dedemin Bakkalı      | Taze Kitap      | 2017              | 200                 |
| Dedemin Bakkalı      | Taze Kitap      | 2018              | 160                 |
| Abartma Tozu         | Taze Kitap      | 2019              | 160                 |
| Oh Ne Âlâ Memleket   | Doğan Egmont    | 2020              | 168                 |
| Babaannem Geri Döndü | Taze Kitap      | 2021              | 160                 |
| Cingo                | Doğan Egmont    | 2021              | 188                 |
| Lo                   | Doğan Çocuk     | 2022              | 120                 |
| Para Ağacı           | Taze Kitap      | 2022              | 152                 |

### 3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, örnekleme oluşturan eserler üzerinden tespit edilerek toplanmış böylelikle yazarın eserlerindeki söz varlığına ulaşılmıştır. Öncelikle araştırmada incelenecek eserler temin edilmiştir. Daha sonra incelenen her bir eser için Word dosyası açılmıştır. Word dosyası içerisinde söz varlığı unsurları atasözü, deyim, ikilemeler, ilişki sözleri ve yansıma sözcükler şeklinde gruplandırılmıştır. İncelenen kitaplarda tespit edilen unsurlar, Word dosyasında ilgili alana yazılmıştır. Atasözü ve deyimler için Ömer Asım Aksoy

(1988)’un “Atasözü ve Deyimler Sözlüğü”, ikilemeler için Vecihe Hatipoğlu (1981)’nin “Türk Dilinde İkileme” isimli eserinden yararlanılmıştır. Ayrıca TDK (2025)’nin söz varlığı unsurları ile ilgili yayınlarından ve web sitesindeki sözlüklerinden de yararlanılmıştır.

### **3.4. Verilerin Analizi**

Çocuk kitaplarının bu çalışmadaki dokümanlar olması nedeniyle veri analizi olarak içerik analizi gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, çeşitli veri türlerinden (sözel, yazılı, görsel materyaller) elde edilen bilgilerin sistematik bir şekilde sınıflandırılmasını ve anlamlandırılmasını sağlayan bir araştırma yöntemidir (Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 22 ).

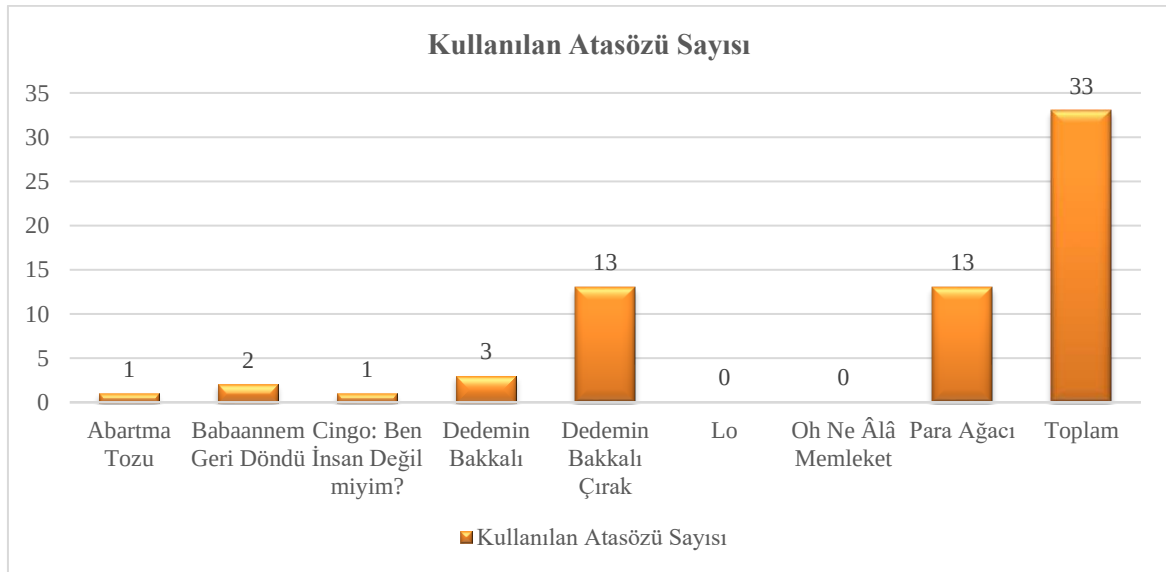
Araştırmada kullanılan her bir kitap, söz varlığı unsurları açısından kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Atasözü, deyimler, ikilemeler, ilişki sözleri ve yansıma sözcükler şeklinde kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler belirlenirken Aksan (2021)’ın oluşturduğu söz varlığı tasnifi esas alınmıştır. İncelenen her bir eserden toplanan veriler, Excel programında kendi içinde alfabetik olarak dizilmiştir. Eserlerde bulunan söz varlığı unsurları, eserde geçtiği yerde kullanıldığı bağlama göre parantez içerisinde sayfa numaraları da verilerek gösterilmiştir. Ayrıca incelenen her bir kitapta tespit edilen söz varlığı unsurları adı geçen başlıklar altında olmak üzere grafikler halinde verilerek yorumlanmıştır.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarında tespit edilen söz varlığı unsurlarına (atasözü, deyim, ikileme, ilişki sözleri ve yansıma sözcükler) yer verilmiştir. Belirlenen söz varlığı unsurları bu kısımda sözlük şeklinde sunulmuştur. Bu unsurlar, incelenen kitaplarda metin içindeki kullanımları ile beraber sayfa numaraları da gösterilerek verilmiştir. Aynı unsura birden fazla eserde rastlanılmışsa ayrıca parantez içinde gösterilmiştir. Şermin Yaşar'ın incelenen sekiz kitabındaki söz varlığı öğeleri aşağıda gösterilmiştir:

#### 4.1. Atasözleri



**Şekil 1.** Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan Atasözü Sayısı

Bu başlıkta söz konusu yazarın eserlerinde saptanan atasözlerine yer verilmiştir. İncelenen eserlerde toplam 33 atasözüne rastlanmış ve eserlerde geçen atasözü sayısı tabloda gösterilmiştir. Tespit edilen atasözlerinin alfabetik olarak sıralanışı şu şekildedir:

- **Acıkan ne olsa yer, acıyan ne olsa söyler.**

“Acıkan ne olsa yer, acıyan ne olsa söyler a yavrum!” (Yaşar, 20218, s.47)

- **Adı çıkmış dokuza, inmez sekize.**

“Adım çıkmış dokuza, inmez sekize.” (Yaşar, 2022b, s.87)

- **Allah’tan ümit kesilmez.**

“Allah’tan ümit kesilmez dedi, doktor arkadaşım.” (Yaşar, 2021a, s.112)

- **Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.**

“Eee anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.” (Yaşar, 2018, s.47)

- **Azıcık aşım kaygısız başım.**

“Azıcık aşım kaygısız başım, cümlesi babamın yaşam felsefesidir.” (Yaşar, 2022b, s.100)

- **Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın.**

“... bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın anlayışı hakimdi.” (Yaşar, 2019, s.41)

- **Bedava sirke baldan tatlıdır.**

“Bedava sirke baldan tatlıdır babaannem için.” (Yaşar, 2017, s.139)

- **Beterin beteri var.**

“Unutma, beterin beteri var.” (Yaşar, 2018, s.12)

- **Çıkmadık candan umut kesilmez.**

“Çıkmadık candan umut kesilmez.” (Yaşar, 2022b, s.149)

- **Davulun sesi uzaktan hoş gelir.**

“Doğru söylemişler, gerçekten de davulun sesi uzaktan hoş gelirmiş.” (Yaşar, 2018, s.49; Yaşar, 2022b, s.43)

- **El elin eşeğini türkü çağırarak arar.**

“El elin eşeğini türkü çağırarak arar, demişler.” (Yaşar, 2018, s.47)

- **Emanet büyük yüküdür.**

“Annem hep ‘Emanet büyük yüküdür.’ der.” (Yaşar, 2018, s.112)

- **Emeksiz yemek olmaz.**

“Evet yorucu ama emeksiz yemek olmaz.” (Yaşar, 2022b, s.43)

- **Gören gözün hakkı var.**

“Gören gözü hakkı var ama demiştim.” (Yaşar, 2022b, s.70)

- **Hazıra dağ dayanmaz.**

“... hazıra dağ dayanmaz kanka.” (Yaşar, 2022b, s.131)

- **Her şey incelikten, insan kabalıktan kırılır.**

“Her şey incelikten, insan kabalıktan kırılır.” (Yaşar, 2022b, s.104)

- **Kaza geliyorum demez.**

“Kaza geliyorum demez.” (Yaşar, 2017, s.92; Yaşar, 2018, s.130)

- **Kurt kocayınca köpeğin maskarası olur.**

“... kurt kocayınca köpeğin maskarası olur işte diyor ve çekip gidiyor.” (Yaşar, 2018, s.48)

- **Mühür kimde ise Süleyman odur.**

“Mühür kimde ise Süleyman odur evladım.” (Yaşar, 2022b, s.68)

- **Olmaz olmaz deme.**

“Olmaz olmaz deme.” (Yaşar, 2018, s.140)

- **Parayı veren düdüğü çalar.**

“Parayı veren düdüğü çalar! serzenişleriyle eve döndük.” (Yaşar, 2022b, s.25)

- **Sabah ola hayrola.**

“Sabah ola hayrola.” (Yaşar, 2021a, s.33)

- **Soran dağları aşmış, sormayan düz yolda şaşırmış.**

“Soran dağları aşmış, sormayan düz yolda şaşırmış evladım.” (Yaşar, 2018, s.47)

- **Söz uçar, yazı kalır.**

“Çünkü öyle derler: Söz uçar, yazı kalır.” (Yaşar, 2018, s.139)

- **Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.**

“Sonuçta tatlı dil yılanı deliğinden çıkartıyorsa hırsız da bakkaldan çıkartabilirdi.” (Yaşar, 2021b, s.128; Yaşar, 2017, s.92; Yaşar, 2018, s.100)

- **Toprağı işleyen ekmeği dişler.**

“Toprağı işleyen ekmeği dişler.” (Yaşar, 2022b, s.92)

- **Üzüm üzüme baka baka kararır.**

“Sahiden de üzüm üzüme baka baka kararıyormuş.” (Yaşar, 2018, s.49)

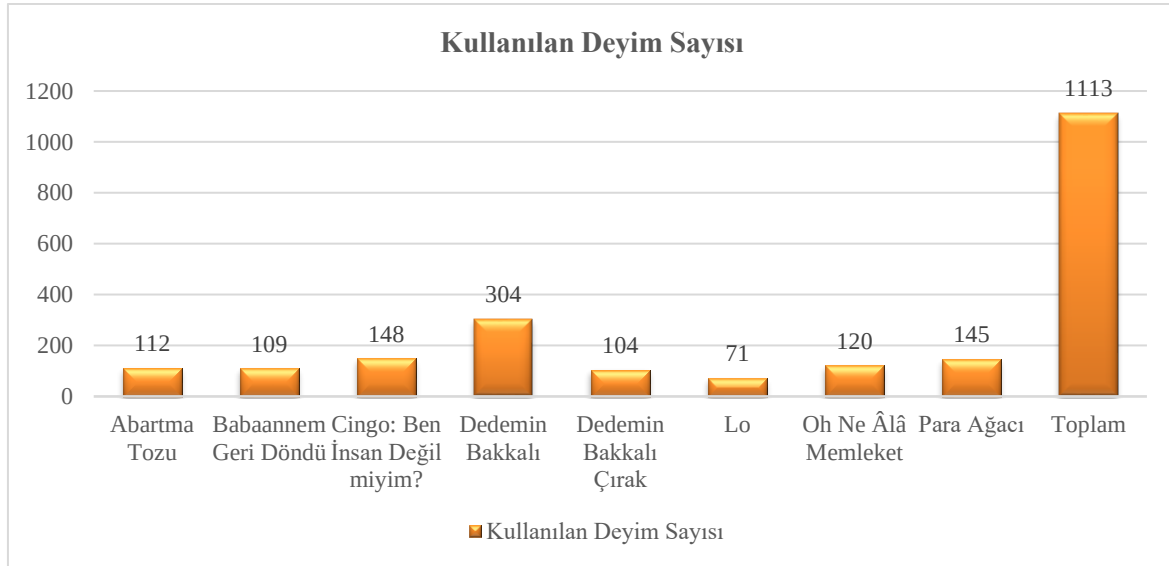
- **Yatanın yürüyene borcu var.**

“Yatanın yürüyene borcu var.” (Yaşar, 2022b, s.17)

- **Zararın neresinden dönülse kârdır.**

“Zararın neresinden dönülse kârdır, derdi babam.” (Yaşar, 2022b, s.143)

## 4.2. Deyimler



Şekil 2. Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan Deyim Sayısı

Bu başlıkta söz konusu yazarın eserlerinde saptanan deyimlere yer verilmiştir. İncelenen eserlerde toplam 1113 deyme rastlanmıştır ve eserlerde geçen deyimlerin sayısı tabloda gösterilmiştir. Tespit edilen deyimlerin alfabetik olarak sıralanışı şu şekildedir:

- **acemiliği atmak**

“Şimdi bana acemiliğimi atacak saç lazımdı.” (Yaşar, 2017, s.186)

- **açığını kapatmak**

“Bütün açıkları kapattık.” (Yaşar, 2022b, s.133; Yaşar, 2019, s.23)

- **açık konuşmak**

“Bir gün dayanamadım ve bu konuyu bizimkilerle açıkça konuştum.” (Yaşar, 2022b, s.31)

- **açık tutmak**

“... gece geç saate kadar bakkalı açık tutamıyorum.” (Yaşar, 2017, s.200)

- **açık vermek**

“Sevdiğimizi söylesek bir açık verecekmişiz gibi geliyordu.” (Yaşar, 2022b, s.78)

- **açlık başına vurmak**

“Kolonya başına vurdu.” (Yaşar, 2017, s.109)

- **açtı ağzını yumdu gözünü**

“Açtım ağzımı, yumdum gözümü.” (Yaşar, 2017, s.128)

- **ad takmak**

“O günlere ‘herkes tok günü’ adını takmıştım.” (Yaşar, 2018, s.18)

- **ad vermek**

“Kulübümüze de ‘Netsret Ralnayako Übülük’ adını verdim.” (Yaşar, 2018, s.58; Yaşar, 2017, s.159)

- **adı gibi bilmek**

“Gidip içeriden yenisini alacaklarını adım gibi biliyorum.” (Yaşar, 2017, s.168)

- **adı gibi emin olmak**

“Okumadığına adım gibi emindim.” (Yaşar, 2017, s.123)

- **adı üstünde**

“Adı üstünde, uğraş gerektiriyordu.” (Yaşar, 2022b, s.36)

- **adını kirletmek**

“O kadarcık para için kendinizi yormanıza, adınızı kirletmenize gerek yok.” (Yaşar, 2017, s.73)

- **ağız tadıyla**

“Ağız tadıyla hayal bile kurdurmuyorlar insana.” (Yaşar, 2017, s.25)

- **ağına gitmek**

“Yine de bazen bu kadar çok eleştirilmek ağıma gidiyor.” (Yaşar, 2018, s.76)

- **ağı açık**

“Ağzı açık izledim.” (Yaşar, 2022a, s.82; Yaşar, 2022b, s.139)

- **ağzı açık kalmak**

“O hoplayıp zıpladıkça bizimkilerin ağzı açık kaldı.” (Yaşar, 2021b, s.92; Yaşar, 2017, s.196; Yaşar, 2021a, s.36)

- **ağzı tatlanmak**

“...dükkana gelirsiniz ağzınız tatlanır.” (Yaşar, 2017, s.158)

- **ağzına dayamak**

“Sonra kahvaltıda ağızma yumurtayı dayayınca hayalimdeki o melek ışığı siliniyor.” (Yaşar, 2020, s.21)

- **ağızından burnundan tıkiştirmek**

“... her gün bir yumurtayı ağızımdan burnumdan tıkiştiren...” (Yaşar, 2019, s.12)

- **ağızını açtırmamak**

“Ne hayal dünyan varmış ağızımı açtırmadın.” (Yaşar, 2021b, s.177)

- **ağızını tutmak**

“Ağızını tutmama gerek yok yiyebildiğin kadar ye.” (Yaşar, 2017, s.99)

- **ağızının suları akmak**

“Hepsinin ağızının suları aktı.” (Yaşar, 2017, s.84)

- **ahı tutmak**

“Kesin Seval Teyze’nin ahı tuttu, kesin.” (Yaşar, 2021b, s.82)

- **akıl dağıtmak**

“Fidenize şöyle bakacaksınız diye akıl dağıtıyordu.” (Yaşar, 2022b, s.93)

- **akıl etmek/edememek**

“Ben niye akıl edemedim bunu?” (Yaşar, 2022b, s.14; Yaşar, 2021b, s.155; Yaşar, 2021a, s.41)

- **akıllı çıkmak**

“Hele köpeğe bak, herkesten akıllı çıktı.” (Yaşar, 2022a, s.94)

- **akla kararı seçmek**

“Bir tane atasözü yazacağım diye akla kararı seçtim.” (Yaşar, 2018, s.48)

- **aklı başına gelmek**

“Duman mutfığa kadar gelince akılları başlarına geldi.” (Yaşar, 2021a, s.11; Yaşar, 2022a, s.52; Yaşar, 2022b, s.59)

- **aklı başında**

“Acilen aklı başında bir insan bulmalıydım.” (Yaşar, 2019, s.66)

- **aklı başından gitmek**

“Aklım başımdan gidiyordu.” (Yaşar, 2022b, s.32)

- **aklı çıkmak**

“Korkudan aklı çıkmıştı adamın.” (Yaşar, 2020, s.72; Yaşar, 2021b, s.123; Yaşar, 2022b s.34)

- **aklı durmak**

“Benimle ilgili öyle şeyler öyle anılar anlattılar ki aklım durdu.” (Yaşar, 2018, s.90)

- **aklı kalmak**

“Aklım içindeki çocukta kalmıştı.” (Yaşar, 2022b, s.15)

- **aklı kıt**

“Aklı kıt olduğu için çalışmıyormuş.” (Yaşar, 2017, s.46)

- **aklına düşürmek**

“Çavuşun aklına oğlunu düşürmüştüm işte.” (Yaşar, 2022a, s.107)

- **aklına fikir gelmek**

“O gittikten sonra aklıma şahane bir fikir geldi.” (Yaşar, 2018, s.61; Yaşar, 2017, s.36; Yaşar, 2022a, s.41)

- **aklına gelmek**

“Bu fikirler aklıma geldiği an uyguluyordum.” (Yaşar, 2018, s.6; Yaşar, 2017, s.122; Yaşar, 2021b, s.106; Yaşar, 2022a, s.56; Yaşar, 2020, s.13)

- **aklına sağlık**

“Bulanın aklına sağlık.” (Yaşar, 2017, s.61)

- **aklına şaşmak**

“Off dede ya, senin aklına şaşayım ben!” (Yaşar, 2017, s.152)

- **aklına takılmak**

“Benim aklıma başka bir şey takılmıştı.” (Yaşar, 2022b, s.25)

- **aklına yatmak**

“Mantıklı düşününce babamın aklına yattı.” (Yaşar, 2021b, s.20; Yaşar, 2017, s.41)

- **aklında kalmak**

“Benim de ordan aklımda kalmış.” (Yaşar, 2021b, s.123)

- **aklında tutmak**

“Zaten ben sayıları aklımda tutabiliyorum.” (Yaşar, 2022a, s.67)

- **aklından atmak**

“Tembel oğlanı sildim, aklımdan attım.” (Yaşar, 2022b, s.91)

- **aklından gitmemek**

“Kadının elleri aklımdan gitmiyordu.” (Yaşar, 2022a, s.44)

- **aklını almak**

“Ne günaydını Lo, aklımı aldın.” (Yaşar, 2022a, s.31; Yaşar, 2021a, s.152)

- **aklını bulandırmak**

“... gelip gelip bizimkilerin aklını bulandırıp durma.” (Yaşar, 2022b, s.118)

- **aklının ucundan geçmemek**

“Bunun için kızmış olabileceği aklımın ucundan bile geçmiyor.” (Yaşar, 2017, s.111)

- **aklıyla bin yaşamak**

“Hay aklınla bin yaşa dedim, içimden.” (Yaşar, 2017, s.165)

- **akli dengesini yitirmek**

“Ah annecim, akli dengesini yitirmiş.” (Yaşar, 2021a, s.41)

- **alaya almak**

“Böyle alaya alınmaktansa sınıfta kalmayı bile tercih ederim.” (Yaşar, 2022b, s.63)

- **alev almak**

“Nasıl alev aldı anlamadım.” (Yaşar, 2021a, s.11)

- **alev saçmak**

“Dedemin burnundan çıkan duman falan değildi yanıyordu resmen alev saçıyordu.” (Yaşar, 2017, s.142)

- **alın teriyle kazanmak**

“Alnımızın teriyle para kazanıyoruz.” (Yaşar, 2022a, s.61)

- **alıp başını gitmek**

“Bütün kasaba almış başını gidiyordu.” (Yaşar, 2019, s.47; Yaşar, 2018, s.18)

- **alışkanlık haline getirmek**

“Bence onlar bunu alışkanlık haline getirmiş.” (Yaşar, 2018, s.76)

- **alkış tutmak**

“Sonra herkes alkış tutarak türkü söylemeye başladı.” (Yaşar, 2022a, s.64)

- **allak bullak olmak**

“Kafası allak bullak olmuştu.” (Yaşar, 2022b, s.66)

- **alnının akıyla çıkmak**

“...defter meselesinden alnımın akıyla çıkabildim.” (Yaşar, 2017, s.152)

- **alt üst olmak**

“O gelince benim düzenim alt üst oluyor Cango.” (Yaşar, 2021b, s.62)

- **altın harflerle yazmak**

“O gün onlar kapıdan çıktıktan sonra bakkalın tarihine yeni fikrimi altın harflerle yazdım.” (Yaşar, 2017, s.81)

- **altında bir şey aramak**

“Hayatın bizimle ne alıp veremediği var? diye altında bir şey arardı.” (Yaşar, 2022b, s.100)

- **altından bir şeyler çıkmak**

“Öbür müdürden korktuk, altından bir şey çıkmadı.” (Yaşar, 2020, s.149)

- **altından kalkamamak**

“Yaşanacakların altından kalkamamaktan korktu.” (Yaşar, 2018, s.132)

- **altını çizmek**

“Tembel olduğunun altını çizip duruyordum.” (Yaşar, 2022b, s.104)

- **amuda kalkmak**

“Amuda kalkmış koltukta.” (Yaşar, 2021a, s.29)

- **ana yüreği**

“Ana yüreği dayanmadığı gibi babaanne yüreği de dayanmıyor.” (Yaşar, 2017, s.162)

- **anlam verememek**

“Anlam veremedik ve diğer valizi açtık.” (Yaşar, 2021a, s.36)

- **anne babaya dönüşmek**

“Bazen böyle anne babaya dönüşebiliyordum.” (Yaşar, 2022b, s.12)

- **aptal yerine konmak**

“Üstelik her seferinde aptal yerine konuyorum.” (Yaşar, 2017, s.183)

- **aracı olmak**

“Dedem aracı oluyor, barışıp gidiyorlar.” (Yaşar, 2017, s.99)

- **arada kaynamak**

“... olmaması gereken her şeyi yaşıyorduk zaten benimki arada kaynardı.” (Yaşar, 2021a, s.70)

- **aradan çıkmak**

“... bir kere de çıksın aradan.” (Yaşar, 2022b, s.99)

- **aralarından su sızmamak**

“Aralarından su sızmaz.” (Yaşar, 2019, s.46)

- **arasında geçmek**

“Bütün günüm ikisinin arasında geçiyor.” (Yaşar, 2017, s.22)

- **araya girmek**

“Neyse ben aranıza girmeyeyim.” (Yaşar, 2018, s.106; Yaşar, 2017, s.103)

- **ardı ardına gelmek**

“Sorular ardı ardına geliyordu.” (Yaşar, 2017, s.69)

- **arkasına bakmadan kaçmak**

“Arkama bakmadan kaçtım.” (Yaşar, 2018, s.96)

- **arkasından konuşmak**

“Birkaç gün önce dedem ilk kez bir müşterinin arkasından konuştu.” (Yaşar, 2018, s.52; Yaşar, 2021b, s.165; Yaşar, 2021a, s.17)

- **armudun sapı üzümün çöpü**

“Armudun sapı, üzümün çöpü derken hiçbir şeyi beğenmiyor, dedi.” (Yaşar, 2018, s.53)

- **aşk acısı çekmek**

“... ya da evde aşk acısı çekecekti.” (Yaşar, 2021b, s.153)

- **avazı çıktığı kadar bağırarak**

“Avazım çıktığı kadar bağırırsam da geri dönmedi.” (Yaşar, 2021b, s.106)

- **ayağa kaldırmak**

“Dimdik ayağa kaldırdım, diyemedim.” (Yaşar, 2017, s.145)

- **ayağı alışmak**

“Müşterinin ayağı artık oraya alışmış, zarar ederim.” (Yaşar, 2017, s.186)

- **ayağına gelmek**

“Değişik biri ayağıma gelmişti.” (Yaşar, 2021a, s.18; Yaşar, 2022a, s.81)

- **ayağını denk almak**

“Denk alsın ayağını.” (Yaşar, 2021b, s.93)

- **ayak altında dolaşmak**

“Müşerref Teyze geldiğinde çok ayakaltında dolaşmamaya gayret ederim.” (Yaşar, 2021b, s.137; Yaşar, 2017, s.81)

- **ayak bağı olmak**

“... kimseye ayak bağı olmanın bir anlamı yok diye düşündüm.” (Yaşar, 2021b, s.183)

- **ayak uydurmak**

“Sizin eve ayak uydurmaya çalışıyorum.” (Yaşar, 2021b, s.45; Yaşar, 2020, s.51)

- **ayrı bir aleme gitmek**

“Çeşmeci Dede anlatıyor, ben ona bakıp ayrı bir âleme gidiyorum.” (Yaşar, 2017, s.163)

- **ayrı dünyaların insanı**

“Ayrı dünyaların insanıyız.” (Yaşar, 2021b, s.153)

- **ayrılmaz bir parçası olmak**

“Papağanı Napolyonla öylesine övünüyor ki adamın ayrılmaz bir parçası olmuştu.” (Yaşar, 2021b, s.50)

- **azar işitmek**

“Ben bizimkilerden azar işitirken kıs kıs gülen ve biraz sinsi ve bazen yalan söyleyen bir kız.” (Yaşar, 2021a, s.15)

- **azarı basmak**

“Bastı mı azarı sana herkesin içinde?” (Yaşar, 2017, s.143)

- **bacakları açılmak**

“Ben de gideyim, bacaklarım açılır dedi.” (Yaşar, 2017, s.171)

- **bakış atmak**

“Diğer köpek sahipleri bize kınayan bakışlar atıyorlardı.” (Yaşar, 2021b, s.58; DB. s.43)

- **bakmaya doymamak**

“Reçellerimi bir gör, bakmaya doyamazsın.” (Yaşar, 2017, s.81)

- **bal döküp yalamak**

“Bal dök yala yerleri, öyle temiz.” (Yaşar, 2022b, s.10)

- **bal gibi**

“İki gün bana bal gibi yeterdi.” (Yaşar, 2017, s.171)

- **baltaya sap olamamak**

“Ben bir baltaya sap olamamışım.” (Yaşar, 2022b, s.58)

- **bardağı taşırmak**

“Fakat okula başlamadan önceki hafta üst üste yaşanan olaylar bardağı taşırdı.” (Yaşar, 2021b, s.69)

- **baruta dönüşmek**

“Bir de elektrik kesildiyse baruta dönüşüyordu.” (Yaşar, 2017, s.55)

- **baş başa bırakmak**

“... saçma sapan alışverişleriyle baş başa bırakıp oradan ayrıldık.” (Yaşar, 2019, s.102)

- **baş başa kalmak**

“Evde baş başa kaldığımızda yanıma oturuyor, film izliyorduk.” (Yaşar, 2021b, s.111; Yaşar, 2022a, s.34; Yaşar, 2022b, s.11)

- **baş üstüne**

“Baş üstüne dedim, kaçtım.” (Yaşar, 2017, s.82)

- **baş a almak**

“Sonra tekrar başa alır, senelerdir nasıl çalıştığını anlatırdı.” (Yaşar, 2022b, s.93)

- **baş a çıkmak**

“Ben seninle zor başa çıkıyorum, bir de kedileri alıp gelmiş.” (Yaşar, 2018, s.134)

- **baş a koymak**

“Tabletli oğlanı kurtarma hedefini başa koydum.” (Yaşar, 2022a, s.101)

- **başı beladan kurtulmamak**

“... aksi takdirde başımız beladan hiç kurtulmayacaktı.” (Yaşar, 2021b, s.49)

- **başı belaya girmek**

“Başları daha fazla belaya girmeden hemen değiştiriyorlar.” (Yaşar, 2019 s.118)

- **başı dönmek**

“İyice başım döndü kalabalıktan.” (Yaşar, 2017, s.164; Yaşar, 2021a, s.84; Yaşar, 2022b, s.131)

- **başı tutmak**

“Cingo yok, başım tuttu hasretinden, dayanamıyorum.” (Yaşar, 2021b, s.94)

- **başına bir şey gelmek**

“Tarla sahiplerinin başlarına kötü bir şey geldiğinde de tarladan sebze yememize izin vermiyorlar.” (Yaşar, 2022a, s.20)

- **başına çalmak**

“Sen de al poşetleri başına çal! dedim.” (Yaşar, 2017, s.195)

- **başına dikilmek**

“Öğretmen de başlarında dikiliyor.” (Yaşar, 2019, s.23; Yaşar, 2017, s.75; Yaşar, 2020, s.9)

- **başına gelmek**

“Kapıyı açık bırakıp gitsem bunlar başımıza gelmezdi.” (Yaşar, 2018, s.96; Yaşar, 2020, s.55; Yaşar, 2022b, s.82)

- **başına gelmeyen kalmamak**

“Parayı bulduktan sonra başlarına gelmeyen kalmamıştı.” (Yaşar, 2022b, s.34)

- **başına güneş geçmek**

“Bu seferde başımıza güneş geçtiği için perişandık.” (Yaşar, 2020, s.136)

- **başına iş açmak**

“Şimdi görüp de gider birilerine söyler, başıma iş açmayayım.” (Yaşar, 2021b, s.81; Yaşar, 2020, s.140)

- **başına toplanmak**

“Ayılınca havlayarak bütün apartmanı başına toplamışsın.” (Yaşar, 2021b, s.43; Yaşar, 2020, s.70)

- **başına/ tepesine üşüşmek**

“Kız ne zaman bize gelse apartmandaki tüm anneler tepesine üşüşüyor.” (Yaşar, 2021b s.122)

- **başında beklemek**

“Başında bekledim.” (Yaşar, 2017, s.83)

- **başında gelmek**

“Mesela poşet, onu en çok sinir eden şeylerin başında geliyor.” (Yaşar, 2017, s.90)

- **başından/tepesinden aşağı kaynar sular dökülmek**

“O an tepemden aşağı kaynar sular döküldü resmen.” (Yaşar, 2018, s.119)

- **başını belaya sokmak**

“Geldikleri yetmiyor, bir de başımı belaya sokuyorlar.” (Yaşar, 2017, s.135)

- **başını öne eğmek**

“Teşekkür etmem gerektiğinde başımı öne eğiyorum.” (Yaşar, 2020, s.37)

- **başının altından çıkmak**

“Senin başının altından çıktı bunlar değil mi?” (Yaşar, 2017, s.174)

- **başının çaresine bakmak**

“Biz evde kendi başımızın çaresine bakmayı bir şekilde öğrendik.” (Yaşar, 2022b, s.58)

- **başının etini yemek**

“Başının etini yerim bütün gün.” (Yaşar, 2020, s.26)

- **başka bir yere dönüşmek**

“Bir gittik ki çadır alanı bambaşka bir yere dönüşmüş.” (Yaşar, 2022a, s.78)

- **başkalarıyla karıştırmak**

“Çok titiz köpeğim, beni başkalarıyla karıştırmayın!” (Yaşar, 2021b, s.163)

- **baştan aşağı süzmek**

“Kaşlarını çatıp baştan aşağı süzdü beni.” (Yaşar, 2017, s.64)

- **bataklıktan çıkarmak**

“... içine düştükleri bu bataklıktan çıkartacak bir süper kahraman...” (Yaşar, 2019, s.7)

- **bayram etmek**

“Çocuklar bayram ediyordu resmen.” (Yaşar, 2017, s.125)

- **bekçilik yapmak**

“Bir tane tereyağlı kurabiyeye tüm gün bekçilik yapıyor.” (Yaşar, 2018, s.39; Yaşar, 2022a, s.94)

- **bela aramak**

“Acaba ben mi göremiyorum diye çıkıp kapının önünde bela aradım ama yoktu.” (Yaşar, 2018, s.112)

- **beyni burnundan aşağı akmak**

“Güneşin altında oyun oynamaktan beynimiz burnumuzdan aşağı akmak üzereyken annem kapıda belirdi.” (Yaşar, 2021b, s.174)

- **beyni uyuşmak**

“Beyni uyuşmuş gibiydi.” (Yaşar, 2019, s.69)

- **bıyık altından bakmak**

“Bıyık altından ‘Heheheh! Nasıl da yutturdum numarayı.’ diye baktığını görüyorum.” (Yaşar, 2017, s.20)

- **biçilmiş kaftan**

“Benim için biçilmiş kaftandı.” (Yaşar, 2017, s.188)

- **bilmişlik yapmak**

“Söz veriyorum, bilmişlik yapmayacağım.” (Yaşar, 2022b, s.125)

- **bir araya gelmek**

“O kangal köpeğini bulup haftada birkaç gün bir araya gelmelerini sağlamam gerekiyordu.” (Yaşar, 2021b, s.150)

- **bir başına kalmak**

“Kahvenin ortasında bir başıma kaldım.” (Yaşar, 2017, s.174)

- **bir bildiği var/ olmak**

“ ... bir bildiği vardır, dedim.” (Yaşar, 2019, s.68)

- **bir dediği diğerini tutmamak**

“Çok garipler, bir dedikleri diğer dediklerini tutmuyor.” (Yaşar, 2021b, s.133; Yaşar, 2018, s.142)

- **bir haller olmak**

“Cingo’ya bir haller oluyor.” (Yaşar, 2021b, s.141; Yaşar, 2020, s.48).

- **bir kenara yazmak**

“... olası bir tehlikeyi seçmek cesaret ister Cango, yaz bunu bir kenara.” (Yaşar, 2021b, s.18)

- **bir köşeye çekilmek**

“Hepimiz bir köşeye çekilip babaannemi izlemeye başladık.” (Yaşar, 2021a, s.30)

- **bir parçası olmak**

“Orada olsam ben de o uğultunun bir parçası olurum.” (Yaşar, 2020, s.94)

- **bir şeyi kalmamak**

“Yarına bir şeyciği kalmazdı inşallah.” (Yaşar, 2017, s.139)

- **bir yol bulmak**

“Bir yol bulmam lazım diye deli gibi dolanıyorum.” (Yaşar, 2017, s.119)

- **birbirine düşmek**

“Bu tür durumlarda aile birbirine düşüyordu.” (Yaşar, 2021b, s.70; Yaşar, 2019, s.145)

- **birbirine girmek**

“Aman Allah’ım, ortalık birbirine girmiş.” (Yaşar, 2021a, s.136; Yaşar, 2021b, s.100; Yaşar, 2017, s.103)

- **birbirine kırdırmak**

“Dedelerimi birbirine kırdırıyordum.” (Yaşar, 2017, s.51)

- **birbirinin yüzüne bakamamak**

“Çünkü insanlar birbirinin yüzüne bakamayacak hale gelmişlerdi.” (Yaşar, 2019, s.151; Yaşar, 2020, s.134)

- **boğaz tokluğuna çalışmak**

“Boğaz tokluğuna çalışıyor.” (Yaşar, 2017, s.15)

- **boğazı boş durmak**

“Sonuçta olayları uzaktan izleyecektim, boğazım boş mu dursun?” (Yaşar, 2018, s.114)

- **boğazına dizek**

“... sakın ziyan etme diye boğazına dizek.” (Yaşar, 2017, s.81)

- **boğazından geçmemek**

“Onlar açken benim boğazımdan geçmiyor.” (Yaşar, 2017, s.125)

- **boğazını temizlemek**

“Boğazımı temizleyip başladım.” (Yaşar, 2017, s.165)

- **boş boş bakmak**

“Boş boş ne bakıyorsun Lo?” (Yaşar, 2022a, s.40)

- **boş gözlerle bakmak**

“Hafta sonu bir şeyler yapalım dediğimde bana boş gözlerle bakıyorlar.” (Yaşar, 2021a, s.13; Yaşar, 2021b, s.147)

- **boşa gitmek**

“Şimdiye kadar tüm çabalarım boşa gitti.” (Yaşar, 2022a, s.70)

- **boşa vakit harcamak**

“Bunlara diyorum ki boşa vakit harcamayın.” (Yaşar, 2022a, s.39)

- **boynu bükük gezmek**

“Sonraki bir ay boyunca boynu bükük gezdim.” (Yaşar, 2021b, s.10)

- **boynu tutulmak**

“Televizyona bakmaktan boynum tutuldu.” (Yaşar, 2020, s.133)

- **boyundan posundan utanmak**

“Boyundan posundan da utanmıyor.” (Yaşar, 2017, s.102)

- **bozuntuya vermemek**

“Bozuntuya vermedi ama ben yakaladım bakışlarından.” (Yaşar, 2017, s.96)

- **burnundan dumanlar çıkmak**

“Dedemin burnundan dumanlar çıkmaya başladı.” (Yaşar, 2017, s.128)

- **burnundan getirmek**

“Ama burnumdan getiriyor.” (Yaşar, 2017, s.178)

- **buz gibi bir hava esmek**

“Dedim ama buz gibi bir hava esti.” (Yaşar, 2017, 166)

- **bülbül gibi şakımak**

“İhtiyaç olduğunda bülbül gibi şakıyordum.” (Yaşar, 2022b, s.53)

- **büyük konuşmak**

“Büyük konuşmuşum.” (Yaşar, 2021b, s.158)

- **can atmak**

“Sıra bana gelsin diye can atıyorduk.” (Yaşar, 2018, s.91; Yaşar, 2022b, s.150)

- **can sıkıntısından patlamak**

“Bazen can sıkıntısından patlıyorum burada.” (Yaşar, 2017, s.120)

- **canı çekmek**

“Bak şimdi bile anlatırken canım çekti.” (Yaşar, 2021a, s.141; Yaşar, 2017, s.124)

- **canı çıkmak**

“Canım çıktı benim kahvaltı hazırlarken.” (Yaşar, 2019, s.17; Yaşar, 2022b, s.14)

- **canı istemek**

“İnsanın canı çikolata istiyor, cips istiyor.” (Yaşar, 2017, s.131)

- **canı sıkılmak**

“Canım çok sıkılıyor benim Sevgi Teyze.” (Yaşar, 2019, s.64; Yaşar, 2021a, s.9)

- **canı sıkın**

“Canı sıkınmış.” (Yaşar, 2018, s.10)

- **canı yanmak**

“Parayı kazanırken iyiydi ama verirken canı yanıyordu.” (Yaşar, 2019, s.59; Yaşar, 2021b, s.35; Yaşar, 2022a, s.26)

- **canına okumak**

“Valla canımıza okuyor bu Cingo bizim, falan der.” (Yaşar, 2021b, s.121)

- **canına yetmek**

“Canımıza yetiyor cidden.” (Yaşar, 2021a, s.21)

- **canından bezdirmek**

“Valla bezdirdin canımdan.” (Yaşar, 2020, s.20)

- **cayır cayır yanmak**

“Vehbi amcanın midesi cayır cayır yanıyordu.” (Yaşar, 2017, s.145)

- **cehalet basmak**

“Üzerimize bir cehalet bastı.” (Yaşar, 2020, s.108)

- **cesaretini toplamak**

“Cesaretimi toplamam ve ne söyleyeceğimi düşünmem günlerimi aldı.” (Yaşar, 2022a, s.22)

- **cevap aramak**

“Hafta sonları burada toplanıyor ve sorularımıza cevap arıyoruz.” (Yaşar, 2020, s.16)

- **ciddiye almamak**

“Neyse ki kimse bu öneriyi ciddiye almadı.” (Yaşar, 2021b, s.15)

- **cin olmadan adam çarpmak**

“Cin olmadan adam mı çarpıyorsun?” (Yaşar, 2017, s.69)

- **cirit atmak**

“Ormanın ortası, köpekler cirit atıyor.” (Yaşar, 2017, s.146)

- **çakılıp kalmak**

“Sonra TV’de futbol maçı başlıyor, hepimiz olduğumuz yere çakılıp kalıyoruz.” (Yaşar, 2018, s.155; Yaşar, 2017, s.175)

- **çalışmadığı yerden sormak**

“Ama dedem çalışmadığı yerden sordu.” (Yaşar, 2017, s.194)

- **çaresine bakmak**

“... sınavdan sonra bakarsın çaresine dedi.” (Yaşar, 2022b, s.99)

- **çat kapı gelmek**

“Anneannem ve dedem çat kapı çıkageldiler.” (Yaşar, 2021a, s.74)

- **çekip çevirmek**

“Sen burayı çekip çevirirsin.” (Yaşar, 2017, s.17)

- **çenesini tutamamak**

“Bence Hakkı Mert’in ciddi bir çene problemi var, tutamıyor.” (Yaşar, 2018, s.71)

- **çığlığı basmak**

“... ikimiz birden aynı anda çığlığı bastık.” (Yaşar, 2019, s.132)

- **çığlık atmak**

“... diye çığlık attı koşarken.” (Yaşar, 2019, s.9; Yaşar, 2018, s.90)

- **çılığına çevirmek**

“Bu öneri babamı çılığına çevirdi kanka.” (Yaşar, 2022b, s.73)

- **çıt çıkmamak/yok**

“Kimsede çıt yok.” (Yaşar, 2019, s.23)

- **çile çekmek**

“... kasaba halkı yıllarca çile çekmiş.” (Yaşar, 2019, s.140)

- **çileden çıkarmak**

“... arkadaşlarımla birlikte öğretmeni çileden çıkarttığımız bir günün sonunda eve geldim. (Yaşar, 2018, s.101)

- **çivilenip kalmak**

“O an çivilenip kaldım çadıra.” (Yaşar, 2022a, s.102)

- **çocuk olmak**

“Biz de çocuk olduk anne!” (Yaşar, 2021a, s.21)

- **çorap söküşü gibi gelmek**

“Sonrası çorap söküşü gibi gelecek.” (Yaşar, 2019, s.18)

- **çözüm bulmak**

“Öyleyse bir çözüm bulmam lazım.” (Yaşar, 2017, s.119)

- **dar gelmek**

“... burası sana dar gelmiş.” (Yaşar, 2019, s.137)

- **debelenip durmak**

“Samanların arasında debelenir dururdu.” (Yaşar, 2021b, s.161)

- **değerini anlamak**

“O zaman senin değerini anlarlar.” (Yaşar, 2017, s.40)

- **deliye dönmek**

“Ama o gün kitabım elimde parçalara ayrılınca sinirden deliye döndüm.” (Yaşar, 2022a, s.51; Yaşar, 2020, s.59)

- **demededen geçememek**

“Yine de şunu demeden geçemem.” (Yaşar, 2021a, s.14)

- **demediğini bırakmamak**

“Sami amcaya demediğini bırakmazdı.” (Yaşar, 2022b, s.56)

- **denk getirmek**

“Pantolonun paçalarını denk getirmeye çalış.” (Yaşar, 2020, s.113)

- **derdine derman olmak**

“... annem ve babam birlikte aynı odaya kapanıp derdime derman aramaya başladılar.” (Yaşar, 2021b, s. 10)

- **dermanı kalmamak**

“... kollarını kaldıracak dermanı kalmamıştı.” (Yaşar, 2019, s.147)

- **dersini almak**

“O gün dersimi aldım.” (Yaşar, 2021b, s.48)

- **devamını getirmek**

“Söyleyeceklerimin devamını getirecektim.” (Yaşar, 2022a, s.31)

- **dışarıya fırlamak**

“Çadırlarımızdan dışarıya fırlamıştık.” (Yaşar, 2022a, s.88)

- **dikkati dağılmak**

“Biz konuşunca dikkati dağıldığı için maç izleyemiyormuş.” (Yaşar, 2018, s.155)

- **dikkatinden kaçmamak**

“Okulda da mutsuzluğum öğretmenlerimin dikkatinden kaçmadı.” (Yaşar, 2021b, s.10)

- **dikkatini çekmek**

“Açıkçası bu tavır dikkatimi çekti.” (Yaşar, 2021a, s.18)

- **dil çıkarmak**

“... diyecek oldum, bana dönüp dil çıkardı.” (Yaşar, 2021a, s. 31)

- **dil dökmek**

“Yarım saat Nizametullah Amca’ya dil döktüm.” (Yaşar, 2020, s.59)

- **dilden dile dolaşmak**

“Senin tarhanan dilden dile dolaşıyor.” (Yaşar, 2017, s.82; Yaşar, 2020, s.33)

- **dili damağına yapışmak**

“Dilim damağıma yapışmış.” (Yaşar, 2021b, s.63)

- **dili dönmemek**

“... dilleri bazı harflere dönmüyor.” (Yaşar, 2019, s.114)

- **dili düzelmek**

“... Kasım abinin de dili düzeldi.” (Yaşar, 2019, s.139)

- **dili tutulmak**

“Dilimiz tutulmuştu.” (Yaşar, 2021a, s.142; Yaşar, 2020, s.97; Yaşar, 2022b, s.62)

- **dilini eşek arısı sokmak**

“Hay dilini eşek arısı soksun!” (Yaşar, 2021b, s.21)

- **dilini tutmak**

“İyi bir bakkal çırağı olmak istiyorsan dilini tutmalısın.” (Yaşar, 2017, s.99)

- **direnç göstermek**

“Aşırı direnç gösterdim.” (Yaşar, 2021b, s.12)

- **dizinde derman kalmamak**

“Dizlerinde derman kalmadı.” (Yaşar, 2019, s.12)

- **dizlerinin bağı çözülmek**

“Dizlerimin bağı çözülmüştü resmen.” (Yaşar, 2022b, s.128)

- **doğru bildiğini yapmak**

“Ben doğru bildiğimi yapıyorum ama herkes özür dile diyor.” (Yaşar, 2020, s.37)

- **doğru tutturmak**

“Uzun zamandır ilk kez ismimi doğru tutturmuştu.” (Yaşar, 2020, s.138)

- **doğru zamanda doğru yerde olmak**

“Doğru zamanda doğru yerdeydim.” (Yaşar, 2017, s.83)

- **dokunsa ağlayacak gibi olmak**

“Yine dokunsam ağlarım vaziyetinde.” (Yaşar, 2018, s.12)

- **dolup taşmak**

“Kutu doldu taşı.” (Yaşar, 2017, s.126)

- **donup kalmak**

“Herkes dondu kaldı salonda.” (Yaşar, 2021a, s.31; Yaşar, 2020, s.86)

- **dönüp durmak**

“Sağa sola döndüm durdum.” (Yaşar, 2021a, s.20; Yaşar, 2022b, s.34)

- **dört ayak üstüne düşmek**

“Kedi olsam kesin dört ayak üzerine düşerim.” (Yaşar, 2021b, s.101)

- **dudak bükme**

“ Fıttırır insan! diye dudak büküyordu.” (Yaşar, 2022b, s.25)

- **dur demek**

“Bu düzene bir dur demeliyim.” (Yaşar, 2017, s.150)

- **dur durak bilmemek**

“Kaleci Hasibe ve arkadaşları akşama kadar dur durak bilmeden futbol oynadılar.” (Yaşar, 2021a, s.83; Yaşar, 2022b, s.148)

- **durduğu yerde durmamak**

“Nasıl olsa durduğın yerde durmayacaksın bari en baştan odaya girme.” (Yaşar, 2018, s.155)

- **durduk yere**

“Bunlar durduk yere alınır, durduk yere gerilim yaratır.” (Yaşar, 2017, s.79)

- **durumu açıklamak**

“...durumu açıklamayı düşünüyordum.” (Yaşar, 2017, s.83)

- **duyguları yumuşamak**

“Daha yumuşuyordu duygularım.” (Yaşar, 2017, s.110)

- **duymazlıktan gelmek**

“Dedem duymazlıktan geliyordu.” (Yaşar, 2017, s.84)

- **dünden razı olmak**

“Buna inanmaya dünden razıymış.” (Yaşar, 2017, s.82)

- **dünya başına yıkılmak**

“...nasıl olduğunu anlamadığımız bir şey oldu ve dünya başına yıkıldı.” (Yaşar, 2020, s.70)

- **dünya yansa umurunda olmamak**

“Dünya yansa umurunda olmazdı.” (Yaşar, 2017, s.22)

- **dünyalar onun olmak**

“Dünyalar benim oldu.” (Yaşar, 2017, s.83)

- **dünyanın kaç bucak olduğunu görmek**

“Görsün bakalım dünya kaç bucak!” (Yaşar, 2022b, s.59)

- **dünyanın parasını vermek**

“... gidip bir kafeye dünyanın parasını veriyorum.” (Yaşar, 2022b, s.100)

- **dünyaya gelmek**

“... sessiz harflerin tamamını yutarak dünyaya geliyorlar.” (Yaşar, 2022b, s.117; Yaşar, 2022a, s.9)

- **dünyaya getirmek**

“Sonra anladım ki kedi hamile ve yavrularını dünyaya getirmek için bizim bakkalı seçmiş.” (Yaşar, 2018, s.132; Yaşar, 2021b, s.41)

- **düzeni oturtmak**

“Şimdi düzenimiz oturdu.” (Yaşar, 2022b, s.148)

- **efsane yazmak**

“Dedemi bu küçücük dükkandan kurtarır, efsanemi yazardım.” (Yaşar, 2017, s.35)

- **efsaneye dönmek**

“Öyle anlarda bakkal dedem gerçek bir efsaneye dönüyor.” (Yaşar, 2018, s.138)

- **ekmek kapısı açmak**

“Hiç yoktan bir ekmek kapısı açmıştım.” (Yaşar, 2017, s.139)

- **el ele tutuşmak**

“... sırtlarına çantalarını almışlar, el ele tutuşmuş okula gidiyorlardı.” (Yaşar, 2022a, s.111)

- **el koymak**

“Birden ona kadar saymayı bile başaramaz hale geldiğimizde duruma el koydum.” (Yaşar, 2020, s.108)

- **ele geçirmek**

“Yetişkinler çocukların özel eşyalarını ele geçirip karıştırmaya bayılır.” (Yaşar, 2018, s.8)

- **eli ayağı titremek**

“Elim ayağım titredi.” (Yaşar, 2022b, s.62)

- **elinde kalmak**

“Bu kart kesin elimde kalır.” (Yaşar, 2017, s.116)

- **elinde olmamak**

“Fasulye miyim ben, hemen büyüyeyim? Elimde değil.” (Yaşar, 2021a, s.15)

- **elinden almak**

“Al öğretmenim al, teneffüsü de elimden al.” (Yaşar, 2020, s.27)

- **elinden bir şey gelmemek**

“Ama elimden bir şey gelmiyordu.” (Yaşar, 2021b, s.15)

- **elinden düşmemek**

“Okul zilinden nefret ediyorum ama artık elimden düşmez olmuştu.” (Yaşar, 2020, s.122)

- **elinden geleni yapmak**

“Uslu durmak için elimden geleni yapıyorum.” (Yaşar, 2018, s.73)

- **elinden kurtulmak**

“Eve gidersem elinden kurtulamam.” (Yaşar, 2017, s. 176)

- **elinden zor kurtarmak**

“Kitapları elinden zor kurtardım.” (Yaşar, 2017, s.182)

- **eline geçmek**

“Bu kitap elbet bir gün birinin eline geçecek.” (Yaşar, 2018, s.160; Yaşar, 2017, s.21; Yaşar, 2021a, s.99)

- **eline yüzüne bulaştırmak**

“Denediğimiz her fikri elimize yüzümüze bulaştırdık.” (Yaşar, 2020, s.133)

- **elini kolunu sallaya sallaya girmek**

“... mal arabasının içine elini kolunu sallaya sallaya giriyor olmaktır.” (Yaşar, 2017, s.148)

- **elini kulağına götürmek**

“Annem sürekli elini kulağına götürüp ağzından değişik bir ses çıkardıktan sonra...” (Yaşar, 2022b, s.34)

- **eriyip gitmek**

“Eğer okula geri dönmezsek ben bilgisayar başında eriyip giderim.” (Yaşar, 2020, s.101; Yaşar, 2017, s.55)

- **eser kalmamak**

“Normal yaşantımızdan eser kalmamıştı.” (Yaşar, 2017, s.67)

- **eski günlere dönmek**

“... eski günlere mi dönüyor acaba dedim.” (Yaşar, 2019, s.100)

- **eski haline dönmek**

“Ertesi gün eski halime döndüm.” (Yaşar, 2018, s.78)

- **eşit davranmak**

“Dedem tüm müşterilere eşit davranır.” (Yaşar, 2017, s.134)

- **eşofmanları çekmek**

“Annemle babam eşofmanları çekmişler.” (Yaşar, 2019, s.9)

- **etrafı kesmek**

“... çatıya çıkmış, kiremitlerin üzerinden dürbünle etrafı kesiyordu.” (Yaşar, 2022b, s.108)

- **etrafı taramak**

“Ben etrafı gözlerimle tararken çocuğun annesi yatağın üzerindeki yorganı kaldırdı.” (Yaşar, 2022b, s.11)

- **evden postalamak**

“...bizi evden postalıyordu.” (Yaşar, 2021b, s.159)

- **evin yolunu tutmak**

“Yüklenip evin yolunu tuttuk.” (Yaşar, 2021b, s.144)

- **fazla gelmek**

“Biz onlara fazla geliyoruz.” (Yaşar, 2019, s.95)

- **fena gitmemek**

“Yaz aylarında içecek işi fena gitmiyordu.” (Yaşar, 2017, s.53)

- **fırsat ayağına gelmek**

“Tam o sırada aradığım fırsat ayağıma geldi.” (Yaşar, 2022b, s.44)

- **fırsat doğmak**

“Okuldan çıkmak için fırsat doğdu bana.” (Yaşar, 2020, s.29)

- **fırsatı kaçırmamak**

“Alışveriş olunca hiçbir fırsatı kaçırmazdı.” (Yaşar, 2019, s.55)

- **fırsattan istifade etmek**

“Ben de fırsattan istifade ederek çadırlarına gittim.” (Yaşar, 2022a, s.101)

- **fırsattan yararlanmak**

“Ben de bu fırsattan yararlanmak istedim açıkçası.” (Yaşar, 2021a, s.108)

- **fikir almak**

“Üstelik müşterilerimizin fikirlerini almak gerçekten önemliydi.” (Yaşar, 2017, s.154)

- **fikir sahibi olmak**

“... fikir sahibi olması için benim büyüdüğümü görmesi lazımdı.” (Yaşar, 2022b, s.21)

- **fikir vermek**

“Eminim sen çok orijinal fikirler bulursun ama ben de biraz fikir vereyim” (Yaşar, 2017, s.36; Yaşar, 2018, s.89)

- **fikirlerini hayata geçirmek**

“Orada olmak fikirlerimi hayata geçirmeme yardımcı oluyordu.” (Yaşar, 2018, s.6)

- **fos çıkmak**

“Bütün efsaneler fos çıkmıştı.” (Yaşar, 2020, s.73)

- **furyaya dönüşmek**

“Benim kasap işi furyaya dönüştü.” (Yaşar, 2019, s.48)

- **garip gelmek**

“... o yüzden bizim yaptığımız çoğu şey onlara çok garip geliyor.” (Yaşar, 2018, s.88)

- **gaz vermek**

“Biraz gaz vereyim dedim.” (Yaşar, 2022b, s.62)

- **gazabına uğramak**

“Arabaya salsaydım annenin ve babanın gazabına uğrayacaktım.” (Yaşar, 2021b, s.18)

- **geçmesini beklemek**

“Geçmesini bekleyeceğiz işte.” (Yaşar, 2021a, s.112)

- **gel keyfim gel**

“Gel keyfim geldi, dedeme.” (Yaşar, 2017, s.167)

- **geldiğine geleceğine pişman olmak**

“Hayatımın onuncu senesindeyim, geldiğime geleceğime pişman oldum.” (Yaşar, 2020, s.18)

- **gerçeklerle yüzleşmek**

“Nasıl olsa buraya gelecek ve gerçeklerle yüzleşecektik.” (Yaşar, 2020, s.58)

- **geri adım atmak**

“Yenge geri adım attı.” (Yaşar, 2022b, s.119)

- **geri sarmak**

“Her şeyi bir film şeridi gibi geri sardığımda...” (Yaşar, 2019, s.128)

- **geride bırakmak**

“... kızlarını, kocişini geride bırakıp evden çıktım.” (Yaşar, 2019, s.66)

- **gıkını çıkarmamak**

“... kimsenin gıkı çıkmadı.” (Yaşar, 2019, s.25; Yaşar, 2018, s.11)

- **gırtlaktan çıkarmak**

“Ama Arapça ayın sesini gırtlaktan çıkaramıyordum.” (Yaşar, 2017, s.162)

- **gidemez olmak**

“Sınava hazırlanmaya başladığımdan beri köye de gidemez olmuşum.” (Yaşar, 2022b, s.33)

- **gol kaçırmak**

“Sonra hemen açtım, oh dediler ama gol kaçtı.” (Yaşar, 2018, s.157)

- **gönlü razı olmamak**

“... benim de gönlüm razı olmuyordu.” (Yaşar, 2022b, s.44)

- **gönlünü çalmak**

“... Bingo’nun gönlünü çalan benim bir tanecik Binnur’umu ağlatan Saykoyla mutlaka tanışmalıydım.” (Yaşar, 2021b, s.151)

- **görev vermek**

“Şimdi de bir oynatma görevi verilmişti.” (Yaşar, 2021b, s.13)

- **görevi görmek**

“Bir nevi kese kağıdı görevi görüyor.” (Yaşar, 2017, s.90)

- **görmezden gelmek**

“Çocuksun, görmezden gel!” (Yaşar, 2017, s.21; Yaşar, 2018, s.84)

- **göz göze gelmek**

“Klozete oturunca o yazıyla göz göze geliyorsun.” (Yaşar, 2017, s.72; Yaşar, 2021b, s.128; Yaşar, 2020, s.56)

- **göz kırmak**

“Bana gülümsedi, gözlerini kırptı.” (Yaşar, 2021a, s.91)

- **göz kulak olmak**

“Bir kadına göz kulak olamıyorduk ya.” (Yaşar, 2021a, s.140)

- **göz önünde bulundurmak**

“Çocukken bu ihtimalleri göz önünde bulundurmuyorsun.” (Yaşar, 2017, s.111)

- **göz ucuyla bakmak**

“Onu köydeki köpeklerle tanıştırayım dedim ama onlara göz ucuyla bile bakmadı.” (Yaşar, 2021b, s.170)

- **gözden kaybetmek**

“Cingo’yu bir ara gözden kaybettim.” (Yaşar, 2021b, s.64)

- **gözden kaybolmak**

“Sonra gözden kayboldu araba.” (Yaşar, 2022a, s.64)

- **göze çarpmak**

“Sabah beni uyandırmaya geldiğinde önce pijamaları gözüme çarpıyor.” (Yaşar, 2020, s.21)

- **gözler önüne sermek**

“Özel hayatımın böyle gözler önüne serilmesinden hiç hoşlanmıyorum.” (Yaşar, 2021b, s.81)

- **gözleri dolmak**

“Hepsine baktıkça gözlerim doldu.” (Yaşar, 2021a, s.142)

- **gözleri kan çanağına dönmek**

“Gözleri kan çanağı gibiydi.” (Yaşar, 2021b, s.145)

- **gözleri yuvalarından fırlamak**

“Kasım abinin gözleri yuvalarından fırladı.” (Yaşar, 2019, s.138; Yaşar, 2022a, s.56; Yaşar, 2017, s.81; Yaşar, 2018, s.77; Yaşar, 2020, s.97)

- **gözlerinden ateş fişkırmak**

“Annemin gözlerinden ateş fişkirdi bunu duyunca.” (Yaşar, 2021b, s.32)

- **gözlerine inanamamak**

“Gözlerime inanamadım.” (Yaşar, 2021a, s.70; Yaşar, 2018, s.54; Yaşar, 2022a, s.83)

- **gözlerini patlatmak**

“Gözlerini patlatıp böyle dudaklarını öne çıkarır.” (Yaşar, 2017, s.141)

- **gözleriyle yakalamak**

“Pis pis bakarken dedem beni gözleriyle yakaladı.” (Yaşar, 2017, s.50)

- **gözü açık gitmek**

“... şimdi artık gözüm açık gitmem, demiş.” (Yaşar, 2019, s.109)

- **gözü çevrilmek**

“Herkesin gözü bana çevrildi.” (Yaşar, 2021a, s.119)

- **gözü dönmek**

“... yerine gözü dönmüş bir adam geldi.” (Yaşar, 2019, s.50; Yaşar, 2022b, s.25)

- **gözü olmak/var**

“Çocukların hayallerinde gözü var.” (Yaşar, 2018, s.7; Yaşar, 2022b, s.50)

- **gözü tutmamak**

“...gözüm tutmadı, dedi.” (Yaşar, 2019, s.92)

- **gözünde canlanmak**

“Gözümde hemen masalarda vişneli soda içen insanlar canlandı.” (Yaşar, 2017, s.37; Yaşar, 2022b, s.28)

- **gözünde ışıklar yanmak**

“Gözlerimizde ışıklar yandı.” (Yaşar, 2020, s.86)

- **gözüne gözükmemek**

“O yüzden hiç gözüne gözükmüyorum.” (Yaşar, 2017, s.176)

- **gözüne ilişmek**

“Bir keresinde gözüme yerdeki kablolar ilişti.” (Yaşar, 2021b, s.47)

- **gözüne kestirmek**

“Gözüne birini kestir ve onun hakkında uydurduğun hikâyeyi yaz.” (Yaşar, 2018, s.127)

- **gözüne takılmak**

“Tam içeri girecekken gözüme bir şey takıldı.” (Yaşar, 2018, s.113; Yaşar, 2022a, s.75)

- **gözüne uyku girmemek**

“Sabaha kadar gözüme uyku girmedi.” (Yaşar, 2021b, s.64; Yaşar, 2020, s.64; Yaşar, 2022b, s.73)

- **gözünü alamamak**

“Ben kilitlenmiş gibi karton müdüre bakıyordum, gözlerimi ondan alamıyordum.” (Yaşar, 2020, s.54)

- **gözünü dikmek**

“... gözlerimi kulübeme dikerek onurlu bir köpek gibi yemin edeceğim.” (Yaşar, 2021b, s.90; Yaşar, 2017, s.28; Yaşar, 2022a, s.30)

- **gözünü kırpmamak**

“Biz gözümüzü kırpmadık.” (Yaşar, 2021a, s.71; Yaşar, 2021b, s.64; Yaşar, 2020, s.81)

- **gözünü kulağını açmak**

“O yüzden masal anlattığı zamanlar gözümü kulağımı açıp onu dinliyorum.” (Yaşar, 2018, s.138)

- **gözünün içine bakmak**

“Sürekli gözünün içine bakıyordum.” (Yaşar, 2022a, s.40)

- **gözünün önünden film şeridi gibi geçmek**

“Eski güzel günlerimiz film şeridi gibi geçiyordu gözlerimin önünden.” (Yaşar, 2021a, s.77; Yaşar, 2021b, s.175)

- **gözünün önüne getirmek**

“... bazen onun yüzünü gözümün önüne getirmekte zorlanıyorum.” (Yaşar, 2022a, s.7)

- **gözüyle görmek**

“Gözümle göreyim, süpür şuraları diyor.” (Yaşar, 2017, s.92)

- **gözyaşlarına hakim olamamak**

“çoğunda gözyaşlarıma hâkim olamıyorum.” (Yaşar, 2020, s.51)

- **gururunu okşamak**

“... gurur okşayıcı sözler de söyleyebilirsin.” (Yaşar, 2017, s.32)

- **gücü yetmemek**

“Gücüm mısırı dalından kırmaya yetmiyor.” (Yaşar, 2022a, s.66)

- **güç almak**

“Hep birlikte, birbirimizden güç alarak...” (Yaşar, 2019, s.156)

- **güllük gülistanlık sanmak**

“Zenginiz diye her şey güllük gülistanlık sanıyorlar.” (Yaşar, 2022b, s.47)

- **gülme krizine girmek**

“Her şey o kadar kötüydü ki sinirden gülme krizine girdim.” (Yaşar, 2021b, s.167)

- **gülümseyip geçmek**

“Espri güzelse gül, değilse gülümse geç.” (Yaşar, 2017, s.32)

- **güme gitmek**

“Ama kimse dikkate almadığı için bu icadım güme gitti.” (Yaşar, 2018, s.155; Yaşar, 2020, s.74)

- **gün yüzü görememek**

“Tarla sahibinin oğlunun bozuk tableti ziyan olmasın diye gün yüzü göremiyordu çocuk.” (Yaşar, 2022a, s.100)

- **gün yüzüne çıkmak**

“Okul müdürü neden bunca zaman gün yüzüne çıkmamıştı?” (Yaşar, 2020, s.55)

- **günden saymak**

“Sadece pazar gününü günden sayıyorlar.” (Yaşar, 2022b, s.53)

- **güne başlamış olmak**

“Sabah okula geldiğimizde o çoktan güne başlamış olur.” (Yaşar, 2020, s.32)

- **günlerini almak**

“... ne söyleyeceğimi düşünmem günlerimi alır.” (Yaşar, 2022b, s.22)

- **günü birlikte geçirmek**

“... çoğu zaman günü birlikte geçiriyorduk.” (Yaşar, 2021a, s.159)

- **gününü göstermek**

“Keşke gitseydim toplantıya, ben onlara gününü gösterirdim.” (Yaşar, 2021b, s.128; Yaşar, 2022b, s.17)

- **hafızada tutmak**

“Gördükleri bir objeyi hafızada tutabilirler.” (Yaşar, 2018, s.110)

- **hak vermek**

“Onlara hak verdim.” (Yaşar, 2021a, s.65)

- **hakimiyeti altında olmak**

“Her yer Sayko’nun hâkimiyeti altında.” (Yaşar, 2021b, s.151)

- **hakkı kalmak**

“Eee, benim hakkım bakkalda mı kalsın?” (Yaşar, 2018, s.24)

- **hakkını korumak**

“Az tartarsan müşterinin hakkını koruyamazsın.” (Yaşar, 2017, s.46)

- **hakkını vermek**

“Adamın hakkını veriyorum.” (Yaşar, 2019, s.52)

- **haklı görmek**

“Zaten kasabada herkes kendini aşırı derecede haklı görüyordu.” (Yaşar, 2019, s.49)

- **hal hatır sormak**

“... Buğdaylıların halini hatırını sormak eklendi.” (Yaşar, 2019, s.90; Yaşar, 2022b, s.46)

- **hal kalmamak**

“Cingo dahil kimsede o topu oradan alacak hal kalmadı.” (Yaşar, 2021b, s.144)

- **halden anlamak**

“Halden anlıyor adam.” (Yaşar, 2022b, s.73)

- **har vurup harman savurmak**

“İlla har vurup harman savuracaksam...” (Yaşar, 2022b, s.84)

- **hareket gelmek**

“Ben eve yerleştikten sonra bir hareket geldi bu Gocukoğlu ailesine.” (Yaşar, 2022b, s.27)

- **hasret kalmak**

“Beğenmediği oralate hasret kaldım.” (Yaşar, 2017, s.199)

- **hassas noktasından vurmak**

“En hassas noktasından vurdum.” (Yaşar, 2017, s.84)

- **hatasını yakalamak**

“Hem gazete okuyup hem benim hatalarımı nasıl yakalıyor hala anlamış değilim.” (Yaşar, 2017, s.120)

- **hataya düşmek**

“Hala bu hataya nasıl düştüm, bilmiyorum.” (Yaşar, 2021b, s.40)

- **hatıra kalmak**

“Benden hatıra kalsın.” (Yaşar, 2021b, s.183)

- **hava hoş**

“Bize göre hava hoş falan derdi.” (Yaşar, 2022b, s.93)

- **havada kapmak**

“Millet havada kaptı havaları.” (Yaşar, 2019, s.81)

- **havada uçmak**

“... ve paralar havada uçtu.” (Yaşar, 2019, s.56; Yaşar, 2021b, s.92)

- **havalara uçmak**

“Mutluluktan havalara uçarlardı.” (Yaşar, 2022a, s.14; Yaşar, 2020, s.24)

- **havalara zıplamak**

“Havalara zıplıyordum.” (Yaşar, 2017, s.119)

- **havasından yanına yaklaşmamak**

“Yeni bebeğiniz olacağının haberini aldım, şimdi havandan yanına yaklaşılmıyor.” (Yaşar, 2021b, s.180)

- **hayal gücü katmak**

“İçimde çok biriktirdiğim için biraz da kendi hayal gücümü katıyorum.” (Yaşar, 2017, s.100)

- **hayallere dalmak**

“... başımı ellerimin arasına alıp hayallere dalmak.” (Yaşar, 2021a, s.9; Yaşar, 2021b, s.179)

- **hayalleri gerçek olmak**

“Şimdi hayallerimiz babaannem sayesinde gerçek olmuştu.” (Yaşar, 2021a, s.58)

- **hayallerinin peşinden gitmek**

“... eğer vazgeçmez ve hayallerinin peşinden gidersen inan bana gerçek olur.” (Yaşar, 2018, s.7)

- **hayatı alt üst olmak**

“Bir anda hayatımız altüst olmuştu.” (Yaşar, 2021a, s.91)

- **hayatını elinden almak**

“... hayatımı elimden alan şey buydu.” (Yaşar, 2019, s.134)

- **hayatını kurtarmak**

“Hayatımı kurtardı ama o sakatlandı.” (Yaşar, 2017, s.115)

- **hayatta kalmak**

“... ancak hayatta kalacak kadar para kazanıyorlardı.” (Yaşar, 2022b, s.36)

- **hayır duası almak**

“... babaannene uğra, hayır duasını al.” (Yaşar, 2019, s.94)

- **hayran kalmak**

“Öyle güzel kartpostallar hazırlayacaktım ki bütün köy hayran kalacaktı.” (Yaşar, 2017, s.113)

- **hayrete düşmek**

“Her gittiğimiz kapı Tevfik abiyi hayrete düşürüyordu.” (Yaşar, 2019, s.105)

- **hazırlıksız yakalanmak**

“Reco hazırlıksız yakalanınca sendeledi.” (Yaşar, 2020, s.70)

- **hesap görmek**

“Hesabı gördüğümüze göre artık gidebilirim, dedi bu kez.” (Yaşar, 2021a, s.142)

- **heybeden yemek**

“Bir hafta boyunca çocuklar heybeden yiyecekler.” (Yaşar, 2017, s.119)

- **hıncını almak**

“Dedeme olan hıncımın intikamını onlardan aldım.” (Yaşar, 2017, s.87)

- **hızını alamamak**

“Hızımı alamamıştım.” (Yaşar, 2022b, s.67)

- **hiçbir şeye benzememek**

“Hiçbir şeye benzemedi.” (Yaşar, 2017, s.34)

- **hikaye uydurmak**

“Ben de onların hakkında bir hikaye uydurdum.” (Yaşar, 2018, s.126)

- **hoşuna gitmek**

“Kendi bebekliği mi onlardan dinlemek çok hoşuma giderdi.” (Yaşar, 2021a, s.77; Yaşar, 2021b, s.49; Yaşar, 2018, s.82)

- **ibaret olmak**

“Yani çocuklar için hayat gerçekten üç sorudan ibaret olamazdı.” (Yaşar, 2022b, s.30)

- **iç çekmek**

“Biraz daha iç çekti, sonra susup odasına çekildi.” (Yaşar, 2021a, s.49; Yaşar, 2022b, s.54; Yaşar, 2019, s.83)

- **iç geçirmek**

“Çocukları benden büyük olan insanların yanında annem iç geçiriyor yıllardır.” (Yaşar, 2021a, s.15)

- **içi acımak**

“Onun bu halini gördükçe içimiz acıyor.” (Yaşar, 2020, s.74)

- **içi açılmak**

“... üzerinde deniz resmi, çiçek resmi, yemyeşil ağaç resmi olan kartlar göndereceksin ki içleri açılsın.” (Yaşar, 2017, s.114)

- **içi geçmek**

“İçim geçmiş, rüya görüyorum.” (Yaşar, 2021b, s.79)

- **içi sıkılmak**

“İçi sıkıldığından antibiyotik kullananlarla doluydu sağlık ocağı.” (Yaşar, 2019, s.124)

- **içi şişmek**

“Oraletten içim şişti, dedim.” (Yaşar, 2017, s.131)

- **içi yanmak**

“Çok fena içim yandı, ne içeyim? dedi.” (Yaşar, 2017, s.32)

- **içinde birikmek**

“İçimde çok biriktirdiğim için biraz da kendi hayal gücümü katıyorum.” (Yaşar, 2017, s.100; Yaşar, 2020, s.27)

- **içinde kalmak**

“İçimde kaldı mı? Evet...” (Yaşar, 2017, s.117; Yaşar, 2022b, s.76)

- **içinde tutamamak**

“İşte bak tutamadı içinde, söyleyiverdi.” (Yaşar, 2021a, s.44)

- **içinden çıkamamak**

“Takmıştım meseleye, içinden çıkamıyordum.” (Yaşar, 2022b, s.44)

- **içinden geçirmek**

“... yanlış mı yapıyoruz diye içimden geçirdim.” (Yaşar, 2017, s.80)

- **içinden gelmek**

“Oysa benim içimden koşmak geliyor.” (Yaşar, 2021b, s.108)

- **içinden sıyrılmak**

“Alternatif cümleler kur, sıyrıl kalabalığın içinden.” (Yaşar, 2020, s.28)

- **içinden söylenmek**

“Dön işinin başına diye söyleniyordum içimden.” (Yaşar, 2017, s.64)

- **içine sıkıntı çökmek**

“İçime bir sıkıntı çöktü.” (Yaşar, 2017, s.122)

- **içini dökmek**

“Siz de gider bir köşede içinizi dökersiniz.” (Yaşar, 2021b, s.44; Yaşar, 2022a, s.56)

- **içini hüznün kaplamak**

“Sadece cuma akşamları okuldan ayrıldım diye içimi bir hüzün kaplıyor.” (Yaşar, 2020, s.163)

- **iğneyle kuyu kazmak**

“İğneyle kuyu kazıyorduk ama olsun.” (Yaşar, 2019, s.124)

- **ihtiyaç duymak**

“... asıl ihtiyaç duydukları şeyin eşya ve para olduğuna hep birlikte inandı.” (Yaşar, 2019, s.56)

- **ileri gitmek**

“Hatta ileri gidip mide suyu mu? (Yaşar, 2017, s.31)

- **iletişim kesilmek**

“Çocukla iletişim orada kesiliyor.” (Yaşar, 2017, s.11)

- **ilgi göstermek**

“İlgi gösterdi.” (Yaşar, 2019, s.61)

- **inim inim inlemek**

“Masanın altında inim inim inliyordum.” (Yaşar, 2021b, s.182)

- **insanlık dersi vermek**

“Bir insanlık dersi vermek istiyordum anne ve babama.” (Yaşar, 2017, s.56)

- **iple çekmek**

“Halamın ve babaannemin eve gelmesini iple çektik.” (Yaşar, 2021a, s.109)

- **isim vermek**

“İsimlerimizi her seferinde söylemek zor olduğu için ekibimize EKER ismini verdik.” (Yaşar, 2020, s.12)

- **iş başa düşmek**

“... bir de Tevfik Abi’yi gezdirmek işi başıma düşmüştü.” (Yaşar, 2019, s.112)

- **iş başı yapmak**

“Saat dokuzda iş başı yapmaya başladım.” (Yaşar, 2017, s.26)

- **iş birliği yapmak**

“Buranın en sevdiğim köpeklerinden Bone ve Kemikle iş birliği yapmıştım.” (Yaşar, 2021b, s.99)

- **iş çevirmek**

“Yaptıklarımızı gizlemeye, gizli işler çevirmeye bizi kendileri sevk ediyorlar.” (Yaşar, 2017, s.28)

- **iş işten geçmek**

“Ofiste müzik açtı ama iş işten geçmişti artık.” (Yaşar, 2020, s.51)

- **işe yaramak**

“O yüzden bu da işe yaramadı.” (Yaşar, 2021a, s.68; Yaşar, 2017, s.23)

- **işi başından aşmak**

“Benim işim başımdan aşmış.” (Yaşar, 2017, s.190; Yaşar, 2018, s.134)

- **işi ilerletmek**

“... işleri ilerletebileceğini ve iki üç otel daha açacağını düşünüyordu.” (Yaşar, 2019, s.19)

- **işine gelmek**

“Başta işime geldi.” (Yaşar, 2019, s.57)

- **işine karışmak**

“Sayın Müdür Bey, işinize karışmak gibi olmasın ama bu okul neden var?” (Yaşar, 2020, s.34)

- **işini gücünü bırakmak**

“... hepimiz işimizi gücümüzü bırakıp kaplumbağayı izledik.” (Yaşar, 2021a, s.129)

- **işini öğretmek**

“Bacak kadar çocuk bize işimizi öğretecek, dedi.” (Yaşar, 2022a, s.25)

- **işinin başına geçmek**

“... kahvaltımı yapıp hemen işimin başına geçeceğim dedim.” (Yaşar, 2018, s.78)

- **işi sermek**

“Ben ona çırak olduğumdan beri iyice serdi işleri.” (Yaşar, 2017, s.119)

- **iştahı olmamak**

“Ama bazı günler iştahım olmuyor, çok fazla yiyemiyordum.” (Yaşar, 2018, s.24)

- **itibar etmek**

“Onların sözüne itibar edemezdin.” (Yaşar, 2019, s.107)

- **iyi geçinmek**

“Herkes seninle iyi geçinir.” (Yaşar, 2017, s.14)

- **iyilik yaramamak**

“Hiçbirine iyilik yaramıyor nasıl olsa.” (Yaşar, 2017, s.131)

- **iz bırakmak**

“Ama insanın aklında derin bir iz bırakıyor bu son soru.” (Yaşar, 2017, s.11)

- **izahat vermek**

“Hızlı olmam gerekiyordu, çok izahat veremedim.” (Yaşar, 2018, s.113)

- **izinden gitmek**

“Kasabanın bütün çocukları Fehmi Abi’nin izinden gittiler.” (Yaşar, 2017, s.70)

- **kaçacak delik aramak/yok**

“Kaçacak delik yok.” (Yaşar, 2017, s.164)

- **kaderini değiştirmek**

“... kasabanın kaderini değiştiriyor bu ambalajlar.” (Yaşar, 2019, s.131)

- **kafa dağıtmak**

“Sanki oyun oynayarak kafasını dağıtmak istiyor.” (Yaşar, 2021b, s.159; Yaşar, 2022b, s.21)

- **kafa dinlemek**

“... tatile geldim, kafa dinlerim biraz demiştim.” (Yaşar, 2021b, s.82)

- **kafa kafaya vermek**

“Üçümüz kafa kafaya verdik ve planımızı çalıştık.” (Yaşar, 2019, s.155; Yaşar, 2021b, s.99; Yaşar, 2020, s.94)

- **kafa sallamak**

“Alamam anlamında kafamı salladım.” (Yaşar, 2022a, s.61; Yaşar, 2020, s.77)

- **kafa tutmak**

“Müşteriye kafa tutulmaz.” (Yaşar, 2017, s.31)

- **kafa üstü çakılmak**

“Kafa üstü çakılınca anladım.” (Yaşar, 2021b, s.79)

- **kafa vermemek**

“Ama kafamı bir türlü sorulara veremiyordum.” (Yaşar, 2022b, s.28)

- **kafa yormak**

“Ben çocukluğumdan beri olmayan şeyler üzerine kafa yorardım.” (Yaşar, 2022b, s.99)

- **kafada şimşekler çakmak**

“... kesinlikle bu kadar çok söz söylemezdim diye düşünürken kafamda bir şimşek çaktı.” (Yaşar, 2018, s.47; Yaşar, 2020, s.146)

- **kafadan silmek**

“Miras ihtimalini de sildim kafamdan.” (Yaşar, 2022b, s.36)

- **kafası allak bullak etmek**

“Bırak parasıyla alsın diyerek kafamı allak bullak etmişti.” (Yaşar, 2017, s.47)

- **kafası almamak**

“Asla almıyordu kafam.” (Yaşar, 2022b, s.132)

- **kafası dağılmak**

“... biraz kafan dağılsın diyorlardı.” (Yaşar, 2022b, s.98)

- **kafası gitmek**

“Gitti kafam.” (Yaşar, 2022a, s.24)

- **kafası gözü patlamak**

“Herkesin kafası gözü patlamış, saçlanmışlar resmen.” (Yaşar, 2021b, s.102)

- **kafası kurnazlığa çalışmak**

“Yetişkin milleti böyledir, kafaları kurnazlığa çalışır.” (Yaşar, 2017, s.20)

- **kafası şişmek**

“Hem ders zili çalsın da içeriye girsinler istedik, kafamız şişti.” (Yaşar, 2020, s.132)

- **kafasına çekmek**

“Ben de hemen yorganı kafama çekerim.” (Yaşar, 2020, s.9)

- **kafasına göre yapmak**

“Röportajı da artık kendi kafama göre yaparım.” (Yaşar, 2021a, s.20; Yaşar, 2020, s.28)

- **kafasına sokmak**

“Sokun bunu kafanıza!” (Yaşar, 2022b, s.92)

- **kafasına vurmak**

“Bensizlik vurmuştur bizimkilerin kafasına.” (Yaşar, 2021b, s.93)

- **kafasında ampul yanmak**

“... derken kafamda bir ampul yandı.” (Yaşar, 2017, s.186)

- **kafasında canlandırmak**

“Önce kafamda canlandırmam gerekiyordu.” (Yaşar, 2017, s.113)

- **kafasında dolanmak**

“Sayılar yılan gibi kafamda dolanır, kıvranır durur.” (Yaşar, 2022a, s.68)

- **kafasında ışık yanmak**

“Bu son soruyu sorduğumda kafamda bir ışık yandı.” (Yaşar, 2017, s.79)

- **kafasında kurmak**

“... gece boyunca kurmuştum kafamda konuşacaklarımı.” (Yaşar, 2019, s.83; Yaşar, 2022a, s.37)

- **kafasını çıkarmak**

“Yani kapıdan kafamı çıkartıp Halaaa! desem halam koşup gelir.” (Yaşar, 2021a, s.28; Yaşar, 2022b, s.55)

- **kafasını kaldırmak**

“Arada kafamı kaldırıp orada olmayan beni dikizliyordum.” (Yaşar, 2017, s.121)

- **kafasını toplamak**

“... kafamı toplamaya ihtiyacım var.” (Yaşar, 2022b, s.136)

- **kafaya dikmek**

“Kendisi kaseyi kafaya diktiği gibi işe gitti.” (Yaşar, 2019, s.12)

- **kafaya koymak**

“Kafama koydum, kendi işimi yapacaktım.” (Yaşar, 2017, s.17; Yaşar, 2022b, s.61)

- **kafaya takmak**

“Tavukların yavaş yavaş büyümesine kafayı taktı.” (Yaşar, 2019, s.49; Yaşar, 2021b, s.79; Yaşar, 2020, s.140)

- **kafayı bozmak**

“Bozmuş oraletle kafayı.” (Yaşar, 2017, s.100; Yaşar, 2018, s.27)

- **kafayı çalıştırmak**

“Benim kafam hızlı çalışır.” (Yaşar, 2021a, s.44; Yaşar, 2017, s.66)

- **kafayı oynatmak**

“O gelene kadar bunların arasında kafayı oynatmak üzereydim.” (Yaşar, 2019, s.5)

- **kafayı toslamak**

“Birkaç kez kafasını televizyonun ekranına toslayınca aklı başına geldi.” (Yaşar, 2021b, s.174)

- **kafayı yemek**

“Anneannem bazı insanlar için ‘Okuya okuya kafayı yemiş.’ der.” (Yaşar, 2017, s.140; Yaşar, 2022a, s.43; Yaşar, 2022b, s.28)

- **kahkaha atmak**

“... diyerek kahkahalar atmaya başladı.” (Yaşar, 2021a, s.31)

- **kalbi çıkacak gibi olmak**

“Yeniden gördüğümde kalbim çıkacak gibi oldu.” (Yaşar, 2021b, s.150)

- **kalbi küt küt atmak**

“O kadar sevindim ki kalbim küt küt atmaya başladı.” (Yaşar, 2022a, s.97)

- **kalbi yerinden çıkacak gibi olmak**

“Kalbim yerinden çıkacak gibi oldu heyecandan.” (Yaşar, 2022a, s.69)

- **kalbi yerinden çıkmak**

“Kalbim yerinden çıktı, kalbim rüzgârda savruldu.” (Yaşar, 2021b, s.140)

- **kalbinde kuşlar tepişmek**

“Kalbimde kuşlar tepişti.” (Yaşar, 2020, s.48)

- **kalbinden vurulmak**

“Bir anda sanki kalbimden vurulmuştum.” (Yaşar, 2021b, s.149)

- **kalp kırmak**

“Duygusal birisiyim, kıramıyordum kalplerini.” (Yaşar, 2022b, s.32)

- **kan tutmak**

“Beni kan tutuyor kan!” (Yaşar, 2022b, s.29)

- **kapalı olmak**

“Espriye bu kadar mı kapalı olur?” (Yaşar, 2017, s.183)

- **kapı açmak**

“Ve ben onlara yeniliğin kapısını açan kişiydim.” (Yaşar, 2017, s.150)

- **kapı kapı dolaşmak**

“... bütün köyü kapı kapı dolaştım.” (Yaşar, 2017, s.153)

- **kapıda belirlemek**

“Nizamettin Amca iki dakika sonra kapıda belirdi.” (Yaşar, 2020, s.77; Yaşar, 2022a, s.35)

- **kapıda dikilmek**

“Kapısında dikilen Nizamettin Amca ellerini önünde birleştirip öylece bekler.” (Yaşar, 2020, s.32)

- **kapının önüne koymak**

“Ama hem patronum hem dedem olduğu için beni kapının önüne koydu.” (Yaşar, 2017, s.86)

- **kapısını çalmak**

“... bir kişi de gelip kapımı çalmadı.” (Yaşar, 2019, s.108)

- **kâr eklemek**

“... bir sakız parası da kâr ekledim ve verdim.” (Yaşar, 2017, s.137)

- **kan ter içinde kalmak**

“Spordan sonra kan ter içinde eve döndük.” (Yaşar, 2019, s.12; Yaşar, 2021b, s.96; Yaşar, 2017, s.64; Yaşar, 2020, s.105)

- **kara gömülmek**

“Peşinden koştururken belime kadar kara gömüldüm.” (Yaşar, 2021b, s.146)

- **kara kara düşünmek**

“... kara kara düşünen çalışanları gördük.” (Yaşar, 2019, s.148; Yaşar, 2020, s.40)

- **kara listeye eklemek**

“O gün Remziye teyzeyi kara listeye ekledim.” (Yaşar, 2018, s.68)

- **karar kılmak**

“... babaannemin bizde kalmasına karar kılındı.” (Yaşar, 2021a, s.32)

- **karar vermek**

“Kararımı çoktan vermiştim.” (Yaşar, 2022b, s.32)

- **kararsızlığa sürüklemek**

“... çok çeşit, insanları kararsızlığa sürüklediği gibi paralarını da alıyordu.” (Yaşar, 2019, s.56)

- **karnında kelebekler uçmak**

“Cuma günü karnımda kelebekler uçtu.” (Yaşar, 2020, s.48)

- **karşı atak yapmak**

“Bakkal dedem karşı atak yaptı.” (Yaşar, 2017, s.38)

- **karşı çıkmak**

“Önce bir liseyi bitireyim, diye karşı çıkıyordum.” (Yaşar, 2022b, s.29)

- **karşı koymak**

“Saçma ama saçma şeylere karşı koyamadığımız için kabul ettik.” (Yaşar, 2020, s.161)

- **karşısına çıkmak**

“Karşısına çıkmaya hazırdım.” (Yaşar, 2022a, s.22)

- **karşısına dikilmek**

“Beş dakika sonra dikildim bakkal dedemin karşısına.” (Yaşar, 2017, s.16)

- **kaş göz etmek**

“Dedem kaş göz ediyordu.” (Yaşar, 2017, s.140; Yaşar, 2022a, s.6)

- **kaşı gözü ayrı oynamak**

“Başında kaşı gözü ayrı oynayan dedesi yok.” (Yaşar, 2017, s.147)

- **kaşını gözünü oynatmak**

“... kaşını gözünü oynatıp beni susturmaya çalışmasından hiç söz etmedim.” (Yaşar, 2017, s.22)

- **kaşlarını çatmak**

“Ama bana gelince kaşlarını hemen çatılıyor.” (Yaşar, 2021b, s.26; Yaşar, 2018, s.142)

- **kayıt altına almak**

“Önce tüm gününü kayıt altına al.” (Yaşar, 2018, s.28)

- **kayıtsız kalmak**

“On on beş köpeğin kavgasına Rocky, Boğuk ve Kıymık kayıtsız kalamazlardı.” (Yaşar, 2021b, s.100)

- **kaza atlatmak**

“... ya da bir kaza atlatmış olabilirler.” (Yaşar, 2022a, s.20)

- **kaza süsü vermek**

“İlk seferinde çuvala para koy, bulsun, sevensin ve kaza süsü ver.” (Yaşar, 2017, s.20)

- **kelini kapatmaya çalışmak**

“... kulağının yanında kalan bir tutam saçla kelini kapatmaya çalışıyor.” (Yaşar, 2021a, s.18)

- **kendi işini kendi görmek**

“Kendi işlerini kendileri görür.” (Yaşar, 2017, s.32)

- **kendi kazdığı kuyuya düşmek**

“Kendi kazdığım kuyuya düşmüştüm.” (Yaşar, 2017, s.160)

- **kendi kendine söylenmek**

“Kendi kendine söylendi.” (Yaşar, 2017, s.44)

- **kendi payını düşmek**

“Bunları sattığımızda kendi payımı düşüp onlara vermeyi düşünüyordum.” (Yaşar, 2017, s.83)

- **kendi yaptığı yetmemek**

“Kendi yaptığım yetmiyor, bir de çocukları teşvik ediyordum.” (Yaşar, 2017, s.110)

- **kendiliğinden gelişmek**

“Her şey kendiliğinden gelişti.” (Yaşar, 2021a, s.148)

- **kendinde olmamak**

“Ama o an kendimde değildim ki.” (Yaşar, 2021b, s.39)

- **kendinden geçmek**

“Şükran abla kulübeye girince kendinden geçiyor.” (Yaşar, 2017, s.101)

- **kendine benzetmek**

“Sonunda bizi de kendilerine benzetecekler.” (Yaşar, 2017, s.28)

- **kendine gelmek**

“... teyzemin çığlığı ile kendime geldim.” (Yaşar, 2019, s.100; Yaşar, 2021a, s.43; Yaşar, 2018, s.63)

- **kendine güveni gelmek**

“Zayıfladıkça kendimize güvenimiz geldi.” (Yaşar, 2020, s.157)

- **kendine hayran bırakmak**

“... tek kişilik tiyatro oyunu ile herkesi kendine hayran bıraktınız.” (Yaşar, 2021a, s.148)

- **kendine hayrı olmamak/yok**

“Gerçi onun kendine hayrı yok.” (Yaşar, 2019, s.7; Yaşar, 2017, s.163)

- **kendine pay çıkarmak**

“Sus sen, hemen kendine pay çıkarma.” (Yaşar, 2021a, s.32)

- **kendini başkasının yerine koymak**

“Kendini bir de benim yerime koy bakalım.” (Yaşar, 2019, s.7)

- **kendini frenlemek**

“Kendimi frenlemeye çalışıyorum.” (Yaşar, 2017, s.27)

- **kendini kaptırmak**

“Rollerine kendilerini fazla kaptırmışlar.” (Yaşar, 2021b, s.102; Yaşar, 2020, s.52)

- **kendini kaybetmek**

“Bizim Cango ikolatalı ekmek yerken kendini kaybediyor.” (Yaşar, 2021b, s.139)

- **kendini kötü hissetmek**

“O zaman kendini kötü hisseder.” (Yaşar, 2017, s.47)

- **kendini oyuna vermek**

“Sayko gittikten sonra Cingo kendini oyuna verdi.” (Yaşar, 2021b, s.159)

- **kendini verememek**

“Kendimi bir türlü derslerime veremiyordum.” (Yaşar, 2022b, s.44)

- **kendini yiyip bitirmek**

“... diye kendini yiyip bitiriyordu.” (Yaşar, 2019, s.147)

- **kendini zor tutmak**

“Ağlamamak için kendimi zor tutuyordum.” (Yaşar, 2019, s.86; Yaşar, 2020, s.142)

- **kendisi uydurmak**

“... bunları kendim uyduruyorum.” (Yaşar, 2017, s.121)

- **kesintiye uğramak**

“Bakkal çıraklığım zaman zaman kesintiye uğrasa da tam 20 yıl sürdü.” (Yaşar, 2017, s.198)

- **keyfi istemek**

“Keyfi isterse konuşuyor.” (Yaşar, 2022b, s.47)

- **kıkır kıkır gülmek**

“... bütün köyün kıkır kıkır güldüğünü hayal ediyorum.” (Yaşar, 2017, s.25)

- **kıs kıs gülmek**

“Tembel arkadaşın içeride dedi, kıs kıs güler.” (Yaşar, 2022b, s.108)

- **kısa kesmek**

“Kıymetli vaktinizi almamak ve çalışmalarımıza dönmek için mektubumuzu kısa kesiyoruz.” (Yaşar, 2020, s.45)

- **kıtlıktan çıkmak**

“Sınıf kıtlıktan çıkmış gibi test çözüyordu.” (Yaşar, 2019, s.26)

- **kıyamet kopmak**

“... sonrasında alkışlardan kıyamet koptu.” (Yaşar, 2019, s.130; Yaşar, 2021a, s.10; Yaşar, 2017, s.81),

- **kıymete binmek**

“Normalde o köşeye ben otururum ama Bingo kıymete bindi bir anda.” (Yaşar, 2021b, s.182; Yaşar, 2022b, s.16)

- **kimsesi kalmamak**

“Kimsem kalmadı.” (Yaşar, 2019, s.86)

- **kolları sıvamak**

“Kolları sıvadık ve yazmaya başladık.” (Yaşar, 2020, s.44)

- **kolu kopmak**

“Al biraz da sen tut, kolum koptu.” (Yaşar, 2021b, s.180)

- **kolunu kırıdatacak/kımılatacak hali olmamak**

“Mektup bittiğinde kolumuzu kımılatacak halimiz kalmamıştı.” (Yaşar, 2020, s.45)

- **konusu açılmak**

“Bak şimdi konusu açıldı gene tadım kaçtı.” (Yaşar, 2017, s.123)

- **konuya atlamak**

“Hiç bilmediğimiz bir konuya atladık.” (Yaşar, 2020, s.40)

- **konuyu uzatmak**

“Terbiyesizsin ama bensiz yapamıyorsun naber, diyecektim ama konuyu uzatmadım.” (Yaşar, 2017, s.133)

- **korku salmak**

“Çatık kaşlarıyla üstüme korku salar.” (Yaşar, 2018, s.82)

- **korkudan altına yapmak**

“Az kaslın korkudan altına yapacaktım.” (Yaşar, 2020, s.53)

- **kovmaktan beter etmek**

“... adamı kovmaktan beter etti.” (Yaşar, 2019, s.18)

- **kök söktürmek**

“Biliyorsun işte bakkalda bana kök söktürüyor.” (Yaşar, 2018, s.155)

- **kökten çözüm getirmek**

“Her şeye kökten çözüm getirecektim.” (Yaşar, 2020, s.94)

- **kökten değişmek**

“Kasabanın alışveriş alışkanlıkları kökten değişti.” (Yaşar, 2019, s.55)

- **köküyle almak**

“Döneri köküyle alacak kadar zenginse, zengindir kanka.” (Yaşar, 2022b, s.40)

- **köşeye çekilmek**

“Artık köşeme çekileceğim.” (Yaşar, 2017, s.17)

- **köşeye kıvrılmak**

“İner inmez bir köşeye kıvrıldı.” (Yaşar, 2021b, s.167)

- **köşeyi dönmek**

“Bütün yaz bunu satıp köşeyi dönebilirdik.” (Yaşar, 2017, s.34)

- **kriz geçirmek**

“Kriz geçirmiş gibiydi.” (Yaşar, 2021b, s.142)

- **krize girmek**

“Görünce krize giriyor ve hepsini parçalayana kadar durmuyordu.” (Yaşar, 2021b, s.52) “

- **krizi fırsata çevirmek**

“Sonuçta krizi fırsata çevirmek diye bir şey vardı.” (Yaşar, 2017, s.67)

- **kulağına çalınmak**

“Bir ara kulağıma çalındı, benden bahsediyor yine.” (Yaşar, 2021b, s.139)

- **kulağını çekmek**

“Arkadaşlarının sana nasıl davranmasını istiyorsan sen de öyle davran diye çekeyim kulağını.” (Yaşar, 2018, s.73)

- **kulaklarını dikmek**

“... kulaklarını dikip bana baktı.” (Yaşar, 2021b, s.172; Yaşar, 2017, s.100; Yaşar, 2018, s.27)

- **kulaklarına inanmamak**

“Kulaklarıma inanamadım.” (Yaşar, 2022b, s.109)

- **kulaklarını tıkamak**

“Annem her küfürde kulaklarını tıkiyordu.” (Yaşar, 2021a, s.83)

- **kural koymak**

“Bakkalda dedemin koyduğu kurallar vardı.” (Yaşar, 2018, s.14)

- **kurallara uymak**

“Kurallara başta o uymuyordu.” (Yaşar, 2017, s.161)

- **küçük dilini yutmak**

“... pansiyondan ayrılırken faturayı görünce küçük dilini yutacaktı.” (Yaşar, 2019, s.18)

- **külahına anlatmak**

“Sen bunu benim külahıma anlat.” (Yaşar, 2018, s.50)

- **külahları değışmek**

“Bir daha mısır bulma, külahları değışiriz dedi.” (Yaşar, 2022a, s.67)

- **küplere binmek**

“Ben iki kiloluk poşete bir kilo toz şeker doldurdum ya sinirden küplere biner mesela.” (Yaşar, 2017, s.90)

- **laf anlatmak**

“Bir saat dedeme laf anlattım senin yüzünden.” (Yaşar, 2018, s.25)

- **laf arası**

“Doktorlukta çok para var, deyip duruyordu laf arasında.” (Yaşar, 2022b, s.29)

- **lafa girmek**

“Bir an önce oynarsak oynasak iyi olur diye düşündüm ve lafa girdim.” (Yaşar, 2022b, s.11)

- **lafa karışmak**

“Anneannemle babaannem de lafa karışıyordu.” (Yaşar, 2017, s.164; Yaşar, 2018, s.143)

- **lafa tutmak**

“Ben de içeride onu biraz lafa tuttum sanırım.” (Yaşar, 2018, s.40)

- **lafı değiştirmek**

“Yetişkinler çocukları başından savmak için lafı değiştirirler.” (Yaşar, 2017, s.60)

- **lafı geçiştirmek**

“Sorduğumuzda cevap vermiyorlar, lafı geçiştiriyorlar.” (Yaşar, 2020, s.32)

- **lafı uzatmak**

“Lafı uzatmanın yeri değildi.” (Yaşar, 2017, s.145)

- **lakap takmak**

“İnsanlara lakap takmanın son derece yanlış olduğunu biliyorum.” (Yaşar, 2018, s.66)

- **mahcup olmak**

“Nasıl mahcup olduk anlatamam.” (Yaşar, 2021a, s.21)

- **mahsuru olmamak**

“Benim için bir mahsuru yoktu.” (Yaşar, 2017, s.111)

- **meleklikten çıkmak**

“O zaman annem meleklikten çıkıyor.” (Yaşar, 2020, s.21)

- **merakını gidermek**

“Odama gidip merakımı giderdim.” (Yaşar, 2021a, s.11)

- **midesi yanmak**

“Midesi yanıyormuş.” (Yaşar, 2017, s.145)

- **mideye indirmek**

“... o da poğaçayı mideye indirir.” (Yaşar, 2020, s.65)

- **mideyi bastırmak**

“... mideyi bastırmak için tuzlu şeyler yiyorum.” (Yaşar, 2017, s.27)

- **muhabbete girmek**

“Hele doktorla, öğretmenle, hocayla muhabbete girmemi hiç istemez.” (Yaşar, 2017, s.140)

- **mumla aramak**

“Oğlum var ya, sen beni mumla arayacaksın mumla.” (Yaşar, 2021b, s.183)

- **mutluluğu ikiye katlanmak**

“... mutlulukları ikiye katlanır diye düşündüm.” (Yaşar, 2017, s.41)

- **mutluluk duymak**

“Bakkalımız size hizmet vermekten mutluluk duymaktadır.” (Yaşar, 2017, s.153)

- **mutluluktan havalara uçmak**

“Hastaneden çıktığımızda Tevfik abi mutluluktan havalara uçmak üzereydi.” (Yaşar, 2019, s.126; Yaşar, 2022a, s.93; Yaşar, 2020, s.22)

- **mürekkep yalamak**

“... mürekkep yalamış bir köpek olurken ben de hepsini tek tek zarflara koydum.” (Yaşar, 2021b, s.131)

- **ne âlâ memleket**

“Ohh, yan gel yat ne âlâ memleket.” (Yaşar, 2021b, s.165)

- **ne dediğini bilmemek**

“Çok başım ağrıyor, ne dediğimi biliyor muyum ben?” (Yaşar, 2017, s.136)

- **ne yapacağını şaşırmak**

“Ne yapacağımızı şaşırdık tabi.” (Yaşar, 2021a, s.49)

- **nefes nefese kalmak**

“Nefes nefese kalmıştım ama defterlerden kurtulmuştum.” (Yaşar, 2017, s.154)

- **nefesi ensesinde hissetmek**

“Derken dedemin nefesini ensesinde hissettim.” (Yaşar, 2017, s.152)

- **nefesi kesilmek**

“Nefesim kesilmişti.” (Yaşar, 2021b, s.149)

- **nefesini tutmak**

“Bütün okul nefesimizi tutmuştuk.” (Yaşar, 2020, s.52)

- **nevri dönmek**

“... deyince bakkalın nevri döndü.” (Yaşar, 2017, s.182; Yaşar, 2018, s.53)

- **neye niyet neye kısmet**

“Neye niyet neye kısmet.” (Yaşar, 2020, s.79)

- **neye uğradığını şaşırmak**

“Neye uğradığımızı şaşırdık.” (Yaşar, 2020, s.76; Yaşar, 2022b, s.54)

- **noktayı koymak**

“Olay büyümesin diye noktayı koydum aslında.” (Yaşar, 2017, s.43)

- **normale dönmek**

“Kasım abi normale dönmenin sevincini yaşıyordu.” (Yaşar, 2019, s.140; Yaşar, 2021a, s.55)

- **not düşmek**

“Parantez içinde eski günlerdeki gibi diye not düştüm.” (Yaşar, 2017, s.116)

- **numara çekmek**

“Aynı numarayı tekrar çekemezdim.” (Yaşar, 2017, s.180)

- **numara yapmak**

“Uyuyor numarası yapıyorum.” (Yaşar, 2021a, s.15; Yaşar, 2018, s.96)

- **nutuk çekmek**

“... saatlerce nutuk çeker.” (Yaşar, 2022b, s.92)

- **oflayıp puflamak**

“Her çişini yaptığında annem oflayıp pufladı.” (Yaşar, 2021b, s.14)

- **okuldan yırtmak**

“Hem okuldan yırtacağız hem de asıl hedefimize ulaşacağız.” (Yaşar, 2020, s.32)

- **okulu ekmek**

“Okula gelmeyelim de törene gidelim, okulu ekelim.” (Yaşar, 2020, s.29)

- **olacak gibi değil**

“Baktım olacak gibi değil.” (Yaşar, 2017, s.43)

- **olay yerine çevirmek**

“... hemen olay yerine çeviriyorsun burayı be evladım!” (Yaşar, 2018, s.115)

- **olayı büyütme**

“Olay büyümesin diye noktayı koydum aslında.” (Yaşar, 2017, s.43)

- **olduğu yerde kalmak**

“Olduğum yerde kaldım, kımıldayamıyorum.” (Yaşar, 2019, s.134)

- **omuz silkmek**

“Omuzlarımı silktim.” (Yaşar, 2022b, s.14)

- **on basmak**

“Senin bisküvilerine on basar.” (Yaşar, 2017, s.86)

- **ortaya atmak**

“... sıraları ters çevirip öyle oturalım gibi fikirler de ortaya atılmıştı.” (Yaşar, 2020, s.114)

- **ortaya bir şey çıkarmak**

“Üzülerek söylüyorum ki ortaya bir şey çıkaramadık.” (Yaşar, 2020, s.37)

- **otuz iki dişle sırtıtmak**

“... ve otuz iki dişle sırtıyorum.” (Yaşar, 2017, s.100)

- **oyun etmek**

“Çavuşa oyun edip oğlunu çıkarmıştım.” (Yaşar, 2022a, s.109)

- **oyuna gelmek**

“Babaannemin oyununa gelmiştik resmen.” (Yaşar, 2021a, s.144)

- **öç almak**

“Yalnız Hakkı’dan öcümü alırdım.” (Yaşar, 2017, s.157)

- **ödü patlamak**

“Ödü patlıyor kolonya bitecek diye.” (Yaşar, 2017, s.110)

- **öküz altında buzağı aramak**

“Öküz altında buzağı arıyorsun dede.” (Yaşar, 2019, s.87; Yaşar, 2017, s.92)

- **ömrü geçmek**

“Benim ömrüm süpürgeyle geçmiş.” (Yaşar, 2017, s.160)

- **önceden öngörmek**

“Bakkal dedem bu alanları önceden öngörmüş.” (Yaşar, 2017, s.185)

- **öne atılmak**

“Bir kahraman edasıyla öne atıldım.” (Yaşar, 2017, s.43)

- **önünü kesmek**

“Koridorda önümü kesti.” (Yaşar, 2019, s.22; Yaşar, 2017, s.142)

- **öteye gitmemek**

“Buradan öteye gidemezler.” (Yaşar, 2017, s.11)

- **pabuç kadar dil**

“Sanki bana okuyorsun, pabuç kadar dil.” (Yaşar, 2020, s.20)

- **parmaklarını yemek**

“Mesela bir et haşlama yaparım, parmaklarını yersin.” (Yaşar, 2022b, s.58)

- **patlak vermek**

“Garip bir şekilde kavgalar hep bakkalda patlak veriyor.” (Yaşar, 2018, s.32)

- **pervane olmak**

“Peşimde pervane oldular.” (Yaşar, 2022b, s.131)

- **peşinden gitmek**

“Ben de peşlerinden gittim.” (Yaşar, 2021a, s.68)

- **peşine düşmek**

“Herkes uslu çocuk peşine düşmüş.” (Yaşar, 2021a, s.115; Yaşar, 2017, s.182)

- **peşine takmak/ takılmak**

“Bir akşam babamın peşine takılıp ‘Güreş benimle.’ diye tutturdu.” (Yaşar, 2021a, s.105; Yaşar, 2021b, s.108; Yaşar, 2017, s.74; Yaşar, 2018, s.132; Yaşar, 2020, s.65)

- **peşini bırakmak**

“Yine de okul peşimi bırakmıyordu.” (Yaşar, 2022a, s.37)

- **planı tutmak**

“Off, bu kez kesin tutacaktı planım.” (Yaşar, 2022a, s.41)

- **poz kesmek**

“Poz kesiyordu bana.” (Yaşar, 2022b, s.54)

- **prim yapmak**

“Onu bir görsünler de bizim öğrendiklerimiz prim yapsın.” (Yaşar, 2021b, s.93)

- **psikolojisi bozulmak**

“Psikolojimi bozdu resmen.” (Yaşar, 2020, s.23)

- **püf noktasını kapmak**

“Artık püf noktalarını kaptım.” (Yaşar, 2021b, s.88)

- **rahat vermemek**

“... ama annem babam sana da rahat vermiyordu Cingo.” (Yaşar, 2021b, s.110)

- **rahatı bozulmak**

“Rahatımız hiç bozulmasın.” (Yaşar, 2022b, s.104)

- **rahatını bozmak**

“Bu yüzden bozmuştum çocuğun rahatını.” (Yaşar, 2022a, s.109)

- **renk katmak**

“Annemle babama hayatımıza renk katacak şakalar yapıyoruz.” (Yaşar, 2021a, s.10)

- **renkten renge girmek**

“Halam, annem, eniştem renkten renge giriyor.” (Yaşar, 2021a, s.38)

- **ruhu duymamak**

“Ama kimsenin ruhu duymuyordu.” (Yaşar, 2021b, s.182)

- **saatler almak**

“O kadar çoktu ki tamamını açmak saatlerimizi aldı.” (Yaşar, 2021a, s.36)

- **saksıyı çalıştırmak**

“Saksıyı çalıştırmaya hazırsan başlayalım.” (Yaşar, 2018, s.7)

- **satışları patlamak**

“... şenlik gibi bir şeyler olduğunda acayip patlıyordu çekirdek satışları.” (Yaşar, 2017, s.91)

- **saygı duymak**

“Sadece buna saygı duyulmasını istiyordum.” (Yaşar, 2022b, s.32)

- **saygıda kusur etmemek**

“Annem kayınvalidesine saygıda kusur etmezdi.” (Yaşar, 2021a, s.30)

- **ses getirmek**

“Bu röportaj ses getirir.” (Yaşar, 2018, s.22)

- **sesi çıkmamak**

“Ama dışımdan sesim çıkmıyordu.” (Yaşar, 2017, s.95)

- **sesi kesilmek**

“Okul müdürü isimlerimizi okuduktan sonra sesi kesildi.” (Yaşar, 2020, s.52)

- **sesini duyuramamak**

“...ama sesini duyuramadığımı fark ettim.” (Yaşar, 2019, s.128)

- **sessizliğini korumak**

“Şükran’ın babası Hasan ise olaylar karşısında sessizliğini koruyor.” (Yaşar, 2018, s.19)

- **sessizlik kaplamak**

“Bahçeyi büyük bir sessizlik kapladı.” (Yaşar, 2021b, s.154)

- **sevinçten çılglık atmak**

“... ara ara delirip sevinç çılgınlıkları atıyordu.” (Yaşar, 2019, s.143)

- **sezonu açmak**

“Ama asıl bomba dondurma sezonunu açtığımızda patlıyordu.” (Yaşar, 2017, s.53)

- **sıfırdan başlamak**

“Sıfırdan başlayacaktım.” (Yaşar, 2017, s.17)

- **sıkıcı geçmek**

“Günlerim aşırı derecede sıkıcı geçiyor.” (Yaşar, 2021a, s.7)

- **sıkıcı gelmek**

“Artık bütün bilmecelelerin cevabını bildiğim için bana sıkıcı gelmeye başladı.” (Yaşar, 2018, s.82)

- **sıkıntı basmak**

“Bir sıkıntı bastı içimi.” ( Yaşar, 2021b, s.171)

- **sıkıntıdan patlamak**

“Sonra da sıkıntıdan patlayayım.” (Yaşar, 2020, s.27)

- **sıraya dizmek**

“... olayların önem sırasını mantıklı bir şekilde sıraya dizmeleriyle alakalı ciddi bir sorunu var.” (Yaşar, 2017, s.111)

- **sızım sızım sızlamak**

“Sızım sızım sızlıyor bacaklarım dedi.” (Yaşar, 2017, s.143)

- **silip süpürmek**

“Oysa silip süpürürdü.” (Yaşar, 2021b, s.142; Yaşar, 2020, s.125)

- **sinirden deli olmak**

“Sinirden deli olmuştum.” (Yaşar, 2017, s.87)

- **sinirden gözleri dönmek**

“Sinirden gözleri dönüyordu, oh diyordum.” (Yaşar, 2017, s.90)

- **sinirini çıkarmak**

“... belki de Tango’ya falan kızmıştır, sinirini benden çıkarıyor.” (Yaşar, 2021b, s.46)

- **sollayıp geçmek**

“Seni sollayıp geçmişim, senin hastalar bana geliyor.” (Yaşar, 2017, s.145)

- **soluğu almak**

“... karşı atar yapıp soluğu anneannemlerde alıyordum.” (Yaşar, 2017, s.162)

- **soluğu burnundan almak**

“Soluğu burnumdan alıyordum.” (Yaşar, 2017, s.38)

- **son bulmak**

“Üç günlük açlık grevi sevgilisine kavuşmasıyla birlikte son buldu.” (Yaşar, 2021b, s.149)

- **son halini vermek**

“Mektuba son halini verebilmek için 2 gün uğraştık.” (Yaşar, 2020, s.45)

- **son vermek**

“Bu çileye bir son vereceğim.” (Yaşar, 2017, s.186)

- **sonuca ulaşmak**

“Bir sonuca ulaşırsam ben size haber ederim.” (Yaşar, 2021b, s.150)

- **sonucu bildirmek**

“... çikolatayı yavaş yavaş, tadını çıkara çıkara yemek ve sonucunu bildirmek.” (Yaşar, 2017, s.149)

- **sonunu getirmek**

“Sonunu getiremez.” (Yaşar, 2022a, s.9)

- **sordukça sorası gelmek**

“Bu bilmece böyle bir şey, insanın sordukça sorası geliyor.” (Yaşar, 2018, s.83)

- **sorunla karşılaşmak**

“İnsan bir sorunla karşılaştığında önce ailesine soruyor.” (Yaşar, 2019, s.14)

- **söz geçirememek**

“Babam ‘Ya anne ben senle nasıl güreşeyim?’ dese de söz geçiremedi.” (Yaşar, 2021a, s.105)

- **söz sahibi olmak**

“Dayım dedemin oğlu olduğu için bakkalda acayip söz sahibiydi.” (Yaşar, 2017, s.28)

- **sözünü kesmek**

“... derken çavuş sözümü kesti.” (Yaşar, 2022a, s.26)

- **stres atmak**

“Ancak atardı stresini.” (Yaşar, 2022a, s.59)

- **surat asmak**

“Surat asınca annesi para verip ‘İyi git kendine al madem.’ demiş.” (Yaşar, 2018, s.10)

- **suyuna gitmek**

“Yetişkinlerin suyuna gitmemiz gerektiğini öğreneli çok olduğundan...” (Yaşar, 2017, s.10)

- **sürprizi bozmak**

“Ama o zaman sürprizi bozmuş olurdum.” (Yaşar, 2022a, s.97)

- **sürüm sürüm sürünmek**

“... sürüm sürüm sürünürsün karakol köşelerinde.” (Yaşar, 2022b, s.118)

- **şans yüzüne gülmek**

“Şans yüzüme gülmüştü.” (Yaşar, 2017, s.191)

- **şansı yaver gitmek**

“Şansım mı yaver gitmiyordu, yoksa dikkatsiz mi davranıyordum?” (Yaşar, 2017, s.20; Yaşar, 2022b, s.24)

- **şansımı denemek**

“Karate konusunda şansımı birkaç kez denedim.” (Yaşar, 2017, s.73; Yaşar, 2018, s.134)

- **şantaj yapmak**

“Ben de o çocuk gibi mi olayım? diye şantaj yapmaya kalkıştım.” (Yaşar, 2022b, s.16)

- **şart koşmak**

“Götürürüm ama bir şey istemeyeceksin! diye şart koşuyor.” (Yaşar, 2017, s.178)

- **şaşırp kalmak**

“Şaşırdım kaldım.” (Yaşar, 2022b, s.46)

- **şaşkına çevirmek**

“Şaşkına çevirdi bizi.” (Yaşar, 2021a, s.31)

- **şaşkınlıktan küçük dilini yutmak**

“Annem ve babam kapının önüne gelince şaşkınlıktan küçük dillerini yutacaklardı.” (Yaşar, 2021a, s.26)

- **şıp diye bilmek**

“... serviye, meşeyi, sediri, sarıçamı şıp diye bildi.” (Yaşar, 2021a, s.128)

- **şifa dağıtmak**

“Kötü bir şey yapmıyorum, şifa dağıtıyorum sonuçta.” (Yaşar, 2021a, s.139)

- **şimşekler çakmak**

“... niye çalışmıyor ki falan derken bende şimşekler çaktı.” (Yaşar, 2021b, s.47; DB. s.152)

- **şok geçirmek**

“Hepimiz şok geçirdik.” (Yaşar, 2021a, s.87)

- **şok olmak**

“Şok olmuştu halam.” (Yaşar, 2021a, s.30)

- **şoka girmek**

“Ama defterleri elime aldıkça şoktan şoka giriyordu.” (Yaşar, 2017, s.151; Yaşar, 2022b, s.138)

- **şom ağzını açmak**

“Açma şom ağzını, olmaz köyde böyle şeyler dedi.” (Yaşar, 2017, s.71)

- **şüphe düşürmek**

“Gitmiyor musun yoksa? diye şüphe düşürdü akıllara teyzem.” (Yaşar, 2017, s.165)

- **tadına doyamamak**

“Onlar bir de benim ev makarnamı yesinler, tadına doyamazlar dedi.” (Yaşar, 2017, s.83)

- **tadını çıkarmak**

“O gün tadını çıkarttım.” (Yaşar, 2021a, s.83; Yaşar, 2022b, s.20)

- **tanıdık gelmek**

“Bize bir yerden tanıdık geliyordu harfler ama nereden?” (Yaşar, 2021a, s.35)

- **tanıyamaz hale gelmek**

“... tanıdığım herkesi tanıyamaz hale geldim.” (Yaşar, 2019, s.5)

- **tansiyonu çıkmak**

“Çocuğum sen niye böylesin falan diye bağırırken tansiyonu çıktı.” (Yaşar, 2018, s.63)

- **tansiyonu düşmek**

“Tansiyonun düşmüş senin, ondan ağrıyor başın.” (Yaşar, 2017, s.137)

- **tarihi geçmek**

“Tarihi mi geçsin bütün malların?” (Yaşar, 2017, s.128)

- **tası tarağı toplamak**

“Tası tarağı topla git bir sahil kasabasına yerleş.” (Yaşar, 2019, s.7; Yaşar, 2020, s.51)

- **tek çatı altında toplamak**

“... bütün hizmetleri tek bir altında toplamışsın.” (Yaşar, 2017, s.146)

- **temel atmak**

“... yeni mesleğimin temellerini atabilirdim.” (Yaşar, 2017, s.191)

- **temize çekmek**

“El yazısı güzel olduğu için Elif onu temize çekti.” (Yaşar, 2020, s.45)

- **tepesinin taşı atmak**

“Azıcık yumuşar gibi olan dedemin tepesinin taşı yine atmıştı.” (Yaşar, 2017, s.143; Yaşar, 2020, s.139)

- **ter içinde kalmak**

“Öyle bir uyandım ki ter içinde kalmışım.” (Yaşar, 2021a, s.137)

- **teşhis koymak**

“Tansiyonun düşmüş senin, ondan ağrıyor başın.” (Yaşar, 2017, s.137)

- **tıkınıp durmak**

“Bütün gün bakkalda tıkınıp duruyordum.” (Yaşar, 2018, s.11)

- **tırt çıkmak**

“Hepsi tırt çıktı.” (Yaşar, 2017, s.115)

- **ticaretten anlamak**

“... kahvede dedelerimi ticaretten anlamamakla suçluyordum.” (Yaşar, 2017, s.39)

- **tir tir titremek**

“Ben soğuktan tir tir titriyordum.” (Yaşar, 2021b, s.146; Yaşar, 2022a, s.57)

- **titreme gelmek**

“Ondan daha sonra bahsederim çünkü konuşurken bile titreme geliyor.” (Yaşar, 2020, s.17)

- **topu atmak**

“Topu onlara attım.” (Yaşar, 2017, s.143)

- **toz olmak**

“Çocuklar tek tek toz oldu.” (Yaşar, 2017, s.174)

- **tozunu almak**

“Harçlığını buna mı harcadın sen utanmaz? deyip kitapla tozunu alırdı.” (Yaşar, 2022b, s.37)

- **tövbe çekmek**

“Dokuz tövbe de onun için çekerim ne var?” (Yaşar, 2017, s.108)

- **trafiğe salmak**

“Küçük çocuklara bile akülü araba alıp trafiğe saldılar.” (Yaşar, 2019, s.78)

- **tüyleri diken diken olmak**

“İşte onu duyunca tüylerim diken diken oluyor.” (Yaşar, 2018, s.112)

- **ucunu bırakmamak**

“Ama tuttuğu işin ucunu bırakacak gibi de değildi.” (Yaşar, 2017, s.161)

- **uçan kuştan haberi olmak**

“Herkesi tanır uçan kuştan bile haberi vardır.” ( Yaşar, 2021b, s.97)

- **ufukta görmek**

“O gün dedemi ufukta gördüm, geliyordu.” (Yaşar, 2017, s.62)

- **usluluktan patlamak**

“Usluluktan patladım bütün gün.” (Yaşar, 2018, s.78)

- **uyku bastırmak**

“Yemekten sonra hepimizi uyku bastırdı.” (Yaşar, 2021a, s.67)

- **uyku çekmek**

“Mis gibi bir uyku çektim demek isterdim ama bir kâbus gördüm.” (Yaşar, 2021a, s.135)

- **uyku tutmamak**

“Uyku tutmadı.” (Yaşar, 2021a, s.20; Yaşar, 2017, s.76; Yaşar, 2022a, s.31)

- **uyku yüzü görmek**

“Rahat uyku yüzü görmüşler.” (Yaşar, 2017, s.143)

- **uykusuzluktan ölmek**

“4 yaşına geldiğinde uykusuzluktan ölmek üzereydik.” (Yaşar, 2018, s.90)

- **uykuya dalmak**

“Bizim sınıfın en çalışkanı Kağan uykuya daldı.” (Yaşar, 2020, s.114)

- **uyum sağlamak**

“Hemen uyum sağlamıştım iş dünyasına.” (Yaşar, 2022b, s.114)

- **uyuyarak geçirmek**

“Bütün günü koltuğunda uyuyarak geçiriyor.” (Yaşar, 2020, s.15)

- **uzak durmak**

“Ondan uzak duruyorum.” (Yaşar, 2021b, s.99; Yaşar, 2017, s.109)

- **uzun gelmek**

“Bunlar bile bize uzun geliyor, Mehmet’e Memo; Murat’a Muro diyoruz.” (Yaşar, 2020, s.56)

- **ümidi kesmek**

“Sami amca oğlandan çoktan ümidini kesmişti.” (Yaşar, 2022b, s.111)

- **üstesinden gelmek**

“Üstesinden geliriz, büyür gider.” (Yaşar, 2021b, s.179; Yaşar, 2020, s.37)

- **üstünde durmamak**

“... üstünde durmamışlar, affetmişler.” (Yaşar, 2022b, s.95)

- **üstüne gelmek**

“Evde çok üstüme geliyordu annem.” (Yaşar, 2017, s.122)

- **üstüne gitmek**

“Elinde baltası olduğu için çok üstüne gitmedim.” (Yaşar, 2019, s.123; Yaşar, 2018, s.61; Yaşar, 2022b, s.76)

- **üstüne tanımamak**

“Soğuk şakalarda anne ve babamın üstüne kimseyi tanımıyorum.” (Yaşar, 2020, s.64)

- **üstüne yok**

“Hayal etmediğimiz her şeyi yaşamakta üstüne yoktur.” (Yaşar, 2021b, s.70)

- **üstüne yürümek**

“... gözlüklerini burnuna indirip elindeki şişlerle üstüme yürüdü.” (Yaşar, 2021b, s.66; Yaşar, 2018, s.20)

- **vakit geçirmek**

“... içinde hiç a harfi geçmeyen cümleler kurarak vakit geçiriyordum.” (Yaşar, 2018, s.66)

- **vakit kalmamak**

“Şimdi babaannemle uğraşmaktan benimle uğraşmaya vakit kalmıyordu.” (Yaşar, 2021a, s.98)

- **vakit kaybetmek**

“Hamurla uğraşarak vakit kaybetmemeliydim.” (Yaşar, 2022b, s.33)

- **vaktini çalmak**

“Vaktimi alıyor.” (Yaşar, 2019, s.24)

- **veresiye yazmak**

“Veresiye yazdırıyor hep, ben de yazmıyorum.” (Yaşar, 2017, s.155)

- **vicdanı sızlamak**

“... biz karşınızda böyle kıvranırken hiç mi vicdanınız sızlamadı Hasibe Hanım?” (Yaşar, 2021a, s.154)

- **vitamini gitmek**

“Vitamini gitmişti ama olsun bunlardan iyidir.” (Yaşar, 2017, s.80)

- **volta atmak**

“... gün boyu eğitim avlusunda volta atan bir tip.” (Yaşar, 2021b, s.97)

- **yakın takibe almak**

“Evi yakın takibe aldım.” (Yaşar, 2021a, s.18)

- **yalandan ölmek**

“Şu bakkalda yalandan ölecektim.” (Yaşar, 2017, s.107)

- **yan gelip yatmak**

“Öyle yan gelip yatamazsın.” (Yaşar, 2022b, s.17)

- **yan gözle bakmak**

“Ama babaannem evcil hayvanlarına yan gözle bile bakmıyordu.” (Yaşar, 2021a, s.58)

- **yarım bırakmak**

“Olmayınca yarım bırakıyorum.” (Yaşar, 2021a, s.9)

- **yaşam belirtisi görmek**

“Okul müdürüne ait başka bir yaşam belirtisi göremiyorduk.” (Yaşar, 2020, s.51)

- **yaşayıp gitmek**

“Yaşayıp giderim.” (Yaşar, 2021b, s.171; Yaşar, 2022b, s.24)

- **yataktan kazımak**

“Okul günü yataktan kazıyoruz seni.” (Yaşar, 2020, s.19)

- **yaygarayı basmak**

“Et fiyatlarından az şikâyetçi olsak yaygarayı basıyordu.” (Yaşar, 2019, s.48)

- **yeni bir sayfa açmak**

“Sayko geldi ve şu küçücük ömründe yeni bir sayfa açtı.” (Yaşar, 2021b, s.154)

- **yer aramak**

“Zaten sinirlenmek için yer arıyordu bütün gün.” (Yaşar, 2017, s.55)

- **yer kaplamak**

“Gökyüzünde boş yere yer kaplıyorlar.” (Yaşar, 2019, s.101)

- **yer yerinden oynamak**

“Yer yerinden oynamış, kasaba yıkılıyor.” (Yaşar, 2019, s.62)

- **yere göğe sığdıramamak**

“Yere göğe sığdıramadığın kızınla gurur duy.” (Yaşar, 2022b, s.85)

- **yeri boylamak**

“... müdür odasının kapısına çarptı ve kapı yıkıldı, yeri boyladılar.” (Yaşar, 2020, s.70)

- **yeri gelmek**

“Yeri geldiğinde özeleştiri de yapabiliyorum.” (Yaşar, 2018, s.94)

- **yerin dibine batmak**

“Mustafa abinin geldiğini görünce yerin dibine batıyordum resmen.” (Yaşar, 2017, s.47)

- **yerinde duramamak**

“Yerimde duramıyordum, koltuğun tepesine çıkıp zıpladım.” (Yaşar, 2021b, s.177)

- **yerinden kımıldamamak**

“... ben olayın etkisiyle yerimden kımıldayamıyordum.” (Yaşar, 2017, s.152; Yaşar, 2022a, s.102)

- **yerini almak**

“... ben de sabah altıda bakkaldaki yerimi aldım.” (Yaşar, 2017, s.24)

- **yerle bir olmak**

“Hepimizin morali yerle bir oldu.” (Yaşar, 2021a, s.113)

- **yığılıp kalmak**

“Hepsi bir köşeye yığılıp kaldılar.” (Yaşar, 2021a, s.83; Yaşar, 2022b, s.63)

- **yıkım olmak**

“Mustafa abinin bakkala her gelişi benim için yıkım oluyordu.” (Yaşar, 2017, s.47)

- **yıllarını almak**

“... eski haline getirmek yıllarını aldı.” (Yaşar, 2019, s.155)

- **yiyip bitirmek**

“Yerleri silerken beni bakışlarıyla yedi bitirdi.” (Yaşar, 2021b, s.14)

- **yokluk çekmek**

“Resmen insan yokluğu çekiyordum.” (Yaşar, 2019, s.86)

- **yol aramak**

“Bu kızı sevdiğine kavuşturmanın yollarını aramalıyım.” (Yaşar, 2017, s.84)

- **yolunu kaybetmek**

“Galiba önceki gece yağmurda yolunu kaybetmişti.” (Yaşar, 2022a, s.57)

- **yolunu tutmak**

“... evinin yolunu tutuyordum.” (Yaşar, 2017, s.161)

- **yorgunluktan ölmek**

“Şaşkın köpeğimiz arabayı kendisinin kullandığını düşündüğü için yorgunluktan ölüyordu.” (Yaşar, 2021b, s.167)

- **yufka yürekli**

“Çabuk öfkelenir, çabuk sinirlenir ve yufka yüreklidir.” (Yaşar, 2017, s.83; Yaşar, 2020, s.13)

- **yüreği el vermemek**

“Altına şükran yazmaya yüreğim el vermedi.” (Yaşar, 2017, s.105)

- **yüreği dağlamak**

“... korku dolu bakışları yüreğimi dağladı.” (Yaşar, 2018, s.40)

- **yüzü düşmek**

“Huysuzlaşınca yüzüm düşüyor, sinirleniyorum.” (Yaşar, 2020, s.142)

- **yüzü gözü açılmak**

“Yüzü gözü açıldı.” (Yaşar, 2021b, s.24)

- **yüzünde güller açmak**

“Babaannemin yüzünde güller açtı.” (Yaşar, 2017, s.82)

- **yüzünden düşen bin parça**

“Annemin ve babamın yüzünden düşen bin parça olsa da ...” (Yaşar, 2021b, s.22)

- **yüzüne kan gelmek**

“Yüzüne kan geldi çocuğun.” (Yaşar, 2021b, s.24)

- **yüzüne kapatmak**

“... diye sorduğum herkes kapıyı yüzüme kapattı.”

- **yüzüne söylemek**

“Ben dedemden açık sözlüydüm, yüzlerine dedim.” (Yaşar, 2017, s.63)

- **yüzüne vurmak**

“...sevgimden ve ustama olan hürmetimden yüzüne vurmuyordum.” (Yaşar, 2017, s.20; Yaşar, 2018, s.85)

- **yüzünü gören cennetlik**

“Dayının yüzünü gören cennetlik.” (Yaşar, 2022b, s.36)

- **zahmetten kurtarmak**

“Bizimkileri beni berbere götürme zahmetinden kurtaracaktı.” (Yaşar, 2021a, s.10)

- **zaman almak**

“Alışmam biraz zaman aldı.” (Yaşar, 2021b, s.24)

- **zaman ayırmak**

“Oğlun müsaitse bana zaman ayırabilir mi?” (Yaşar, 2022b, s.47)

- **zenginden alıp fakire vermek**

“Robin Hood zenginden alıp fakire veriyorsa pek âlâ ben de bunu yapabiliyordum.” (Yaşar, 2017, s.48)

- **zırnık koklatmamak**

“... sana artık zırnık koklatmam dedi babam.” (Yaşar, 2022b, s.59)

- **zihninde canlandırmak**

“... birden bire bir fikir canlandı zihnimde.” (Yaşar, 2022b, s.90)

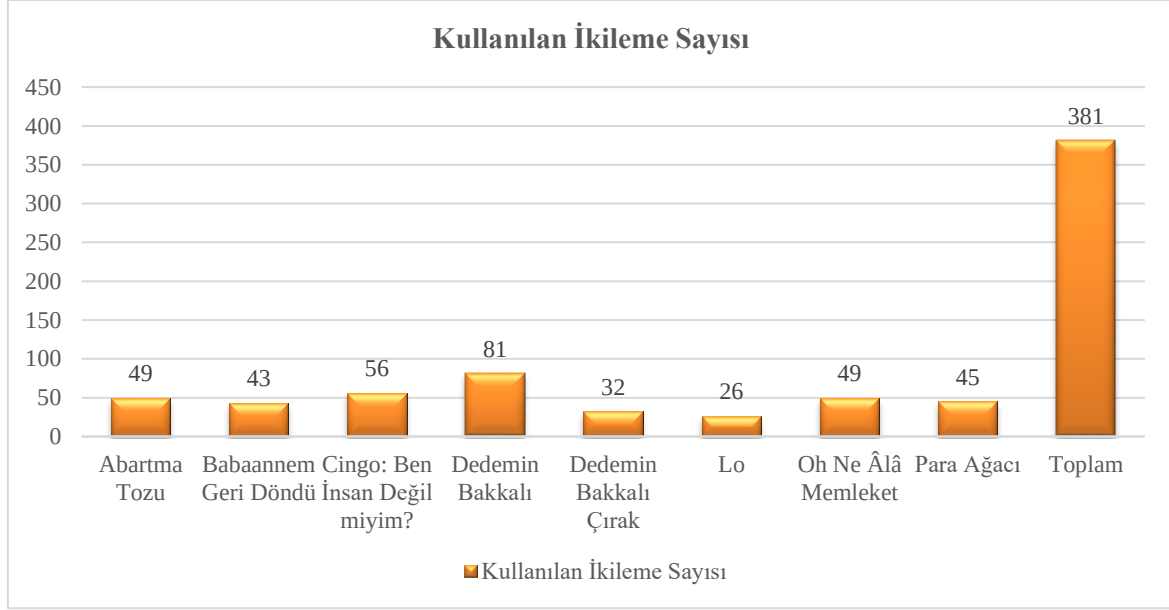
- **zihnini okumak**

“İyi ki zihnimi okuyamıyor.” (Yaşar, 2018, s.44; Yaşar, 2022b, s.92)

- **ziyan olmak**

“... madem bu kadar zekisin, zekan ziyan olmasın.” (Yaşar, 2022a, s.69)

#### 4.3. İkilemeler



Şekil 3. Şermin Yaşar’ın Kitaplarında Kullanılan İkileme Sayısı

Bu başlıkta söz konusu yazarın eserlerinde saptanan ikilemelere yer verilmiştir. İncelenen eserlerde toplam 381 ikilemeye rastlanmıştır ve eserlerde geçen ikilemelerin sayısı tabloda gösterilmiştir. Tespit edilen ikilemelerin alfabetik olarak sıralanışı şu şekildedir:

- **abur cubur**

“On dördüncü valiz abur cuburla doluydu.” (Yaşar, 2021a, s.39; Yaşar, 2017, s.27)

- **acıklı acıklı**

“... diye acıklı acıklı anlatacak oluyorum.” (Yaşar, 2017, s.23)

- **aç aç**

“Biz sokaklarda aç aç dolaşıyoruz.” (Yaşar, 2018, s.135)

- **aç açına**

“Aç açına derse girdik.” (Yaşar, 2019, s.26)

- **açar açmaz**

“Kapıyı açar açmaz bahçeye fırladı.” (Yaşar, 2021b, s.142)

- **adım adım**

“Hedefime adım adım ilerlerken hiçbir pazarlığa tahammülüm yoktu.” (Yaşar, 2021b, s.11)

- **ağlaya ağlaya**

“Ağlaya ağlaya eski günlerimizi anlattım.” (Yaşar, 2019, s.94; Yaşar, 2021b, s.43; Yaşar, 2017, s.65)

- **aheste aheste**

“Buldu benim gibi çırağı, aheste aheste namaz kılsın.” (Yaşar, 2017, s.37)

- **alıştıra alıştıra**

“Alıştıra alıştıra başladı çalışmaya.” (Yaşar, 2022b, s.149)

- **Allah Allah**

“Allah Allah, gece uyanıp içiyor muyum ben bu sütü?” (Yaşar, 2021b, s.63)

- **altı üstü**

“Altı üstü ürün ambalajı açıyor.” (Yaşar, 2019, s.131)

- **anne manne**

“... uyu çabuk falan da eklenince anne manne kalmıyor hayalimde.” (Yaşar, 2020, s.23)

- **apar topar**

“Beni apar topar giydirip koşuya çıkarttılar.” (Yaşar, 2019, s.10; Yaşar, 2021b, s.42)

- **ara ara**

“Ondan da ara ara bahsedeceğim.” (Yaşar, 2017, s.22; Yaşar, 2020, s.57; Yaşar, 2022b, s.90)

- **ara sıra**

“Ara sıra gözlerini uzaklara dikip uluyordu sadece.” (Yaşar, 2021b, s.143)

- **arka arkaya**

“... diye arka arkaya sayarken kapıdan ninem içeri girdi.” (Yaşar, 2017, s.143; Yaşar, 2020, s.59)

- **artist artist**

“Toplanmamız için bir sebebimiz vardır dedim artist artist.” (Yaşar, 2022b, s.71)

- **aşama aşama**

“Kendilerini kaybetmelerine aşama aşama şahit olduğum...” (Yaşar, 2019, s.146; Yaşar, 2020, s.112)

- **aşırı aşırı**

“Aşırı aşırı aşırı heyecanlıydım.” (Yaşar, 2020, s.45)

- **avuç avuç**

“Karınca yuvalarına çekirdek kabuğu bırakıyordu avuç avuç.” (Yaşar, 2022a, s.90)

- **ayan beyan**

“Ayan beyan ‘Ne fabrikası kuracağız?’ diyordu işte.” (Yaşar, 2022b, s.113)

- **ayrı ayrı**

“Yarın Murat gitsin, hepsine ayrı ayrı yem alsın.” (Yaşar, 2021a, s.33; Yaşar, 2017, s.38; Yaşar, 2022b, s.99)

- **az az**

“Akıllıca davranmış, hepsine az az vermişti.” (Yaşar, 2017, s.185)

- **azar azar**

“... böylece her şampuanın azar azar azalmasını sağlıyorum.” (Yaşar, 2017, s.45)

- **bağıra bağıra**

“... bağıra bağıra yan eve geçtim.” (Yaşar, 2021a, s.28; Yaşar, 2018, s.123)

- **baka baka**

“... arkamıza baka baka bakkala geri döndük.” (Yaşar, 2017, s.88)

- **bakar bakmaz**

“... bakar bakmaz insana huzur veren o tatlı babaannem nereye gitti benim?” (Yaşar, 2021a, s.48)

- **bakıp bakıp**

“Bazen onlara bakıp bakıp ‘Benden önce ne yapıyormuş acaba bunlar?’ diye düşünüyorum.” (Yaşar, 2021b, s.27; Yaşar, 2017, s.134)

- **bardak bardak**

“Annem hepsine bardak bardak tuzlu ayran taşıdı.” (Yaşar, 2021a, s.83; Yaşar, 2017, s.91)

- **baştan başa**

“Sırtıma çantayı alıp bütün ülkeyi baştan başa gezebilirim.” (Yaşar, 2018, s.102)

- **bata çıka**

“Cingo hoplaya zıplaya bata çıka arka bahçeye varmıştı bile.” (Yaşar, 2021b, s.146)

- **bekletip bekletip**

“Evde bekletip bekletip bize getiriyorsunuz.” (Yaşar, 2017, s.155)

- **benek benek**

“...ellerinin üzerinde kocaman damarlar ve benek benek lekeler oluyor.” (Yaşar, 2021a, s.134)

- **bile bile**

“Kötü olduğunu bile bile içimden ‘İnşallah kaybolursun!’ dedim.” (Yaşar, 2017, s.79)

- **biriksin biriksin**

“Enerjim biriksin biriksin içimde.” (Yaşar, 2020, s.27)

- **bol bol**

“... ama bol bol para versin.” (Yaşar, 2019, s.17; Yaşar, 2021b, s.84; Yaşar, 2022a, s.34; Yaşar, 2022b, s.21)

- **borç harç**

“... kendi ülkemizi borç harç düşünmeden gönül rahatlığıyla dolaşmak ne güzel olurdu.” (Yaşar, 2022b, s.91)

- **boş boş**

“... koltuğumda boş boş oturmaya başladım.” (Yaşar, 2017, s.157; Yaşar, 2020, s.99)

- **boy pos**

“Boyundan posundan da utanmıyor.” (Yaşar, 2017, s.102)

- **böyle böyle**

“Böyle böyle hiç arkadaşım kalmadı.” (Yaşar, 2019, s.71; Yaşar, 2017, s.20; Yaşar, 2022a, s.102; Yaşar, 2022b, s.32)

- **bula bula**

“Lunaparkta bula bula dondurmayı mı buldun izleyecek?” (Yaşar, 2017, s.57)

- **büyük küçük**

“Büyük küçük, küs barış demeden sarılıp kucaklaştık.” (Yaşar, 2020, s.104)

- **cayır cayır**

“Vehbi amcanın midesi cayır cayır yanıyordu.” (Yaşar, 2017, s.145; Yaşar, 2022b, s.39)

- **ciddi ciddi**

“Babam böyle ciddi ciddi bakardı ağaca.” (Yaşar, 2022b, s.82)

- **çalı çırpı**

“... ateş yakacakmış gibi bir kucak çalı çırpı doldurmuş valize.” (Yaşar, 2021a, s.37)

- **çekine çekine**

“Yok baba ne yaşanacak? dedi ablam çekine çekine.” (Yaşar, 2022b, s.101)

- **çeşit çeşit**

“Çaldığım kapıları çeşit çeşit abartılmış insanlar açtı.” (Yaşar, 2019, s.81; Yaşar, 2021a, s.64)

- **çika çika**

“...müdür çika çika 160 boyunda, göbekli ve bıyıklı normal bir insan çıktı.” (Yaşar, 2020, s.50)

- **çıkar çıkmaz**

“... dedem bakkaldan çıkar çıkmaz yiyeceklere saldırıyorum.” (Yaşar, 2017, s.27)

- **çırım çırım**

“Afrikalı çocuklar senin yemediğin o yemek için çırım çırım ağlaşıyorlar.” (Yaşar, 2017, s.121)

- **çifter çifter**

“Tehlike çifter çifter geliyordu.” (Yaşar, 2017, s.193)

- **çiğ çiğ**

“... duvardaki etleri çiğ çiğ yediğini filan hayal ederdim.” (Yaşar, 2020, s.76; Yaşar, 2022b, s.136)

- **çişi mişi**

“Çişi mişi unutup attım kendimi dışarı.” (Yaşar, 2021b, s.17)

- **çok az**

“Kendisine çok az konuda katılırım.” (Yaşar, 2018, s.112; Yaşar, 2017, s.150)

- **dalga dalga**

“... bu mutluluk dalga dalga yayılacaktı.” (Yaşar, 2017, s.42)

- **damla damla**

“Sonra baktık ki yağlar, kilolar damla damla erimiş.” (Yaşar, 2020, s.157)

- **deli deli**

“Evde durmadan deli deli hareketler yapıyor.” (Yaşar, 2019, s.33)

- **deneme yanılma**

“Deneme yanılma yoluyla öğreniyorum.” (Yaşar, 2021a, s.19)

- **deyip deyip**

“Karnım ağrıyoouuyy! deyip deyip kıvranıyordu.” (Yaşar, 2021a, s.44)

- **dik dik**

“Uyandığımda Cingo’yu suratıma dik dik bakarken buldum.” (Yaşar, 2021b, s.168; Yaşar, 2020, s.64)

- **dobik dobik**

“Hepimiz dobik dobik formalarımızı giydik.” (Yaşar, 2020, s.157)

- **doğar doğmaz**

“Biz sabah güneş doğar doğmaz kalkarız.” (Yaşar, 2022a, s.10)

- **doğru dürüst**

“... doğru dürüst bir şey yiyemiyordum.” (Yaşar, 2019, s.38; Yaşar, 2021a, s.112; Yaşar, 2022a, s.41; Yaşar, 2022b, s.33)

- **doğru düzgün**

“Ben asansöre bile binemem doğru dürüst.” (Yaşar, 2021b, s.82; Yaşar, 2020, s.20; Yaşar, 2022b, s.16)

- **doya doya**

“Bırakın doya doya bineyim.” (Yaşar, 2017, s.55)

- **döner dolaşır**

“Kimseye beddua etme, döner dolaşır seni bulur.” (Yaşar, 2017, s.79)

- **döner dönmez**

“Döner dönmez babaannemi görmek istemiş.” (Yaşar, 2021a, s.106; Yaşar, 2021b, s.168; Yaşar, 2017, s.57)

- **döve döve**

“Çavuş dizlerini döve döve çalışıyordu çadır alanında.” (Yaşar, 2022a, s.89)

- **duyar duymaz**

“... sorusunu duyar duymaz işi çıktı.” (Yaşar, 2021b, s.160)

- **düşüne düşün**

“Düşüne düşün evlerine kadar vardım.” (Yaşar, 2022b, s.128)

- **düzelte düzelte**

“Ödevlerimi düzelte düzelte öğrendim.” (Yaşar, 2020, s.89)

- **ede ede**

“Sonra ikisi hiçbir şey almadan kavga ede ede gittiler.” (Yaşar, 2018, s.33)

- **ekleye ekleye**

“... her çocuğa üstüne ekleye ekleye anlattığımız efsanelerdi.” (Yaşar, 2020, s.50)

- **el ele**

“... el ele tutuşmuş çöp adamlar falan çizmiş.” (Yaşar, 2021a, s.48)

- **eninde sonunda**

“Bu işi eninde sonunda halledecektim.” (Yaşar, 2022a, s.37)

- **enseden enseden**

“Bak bir haftadır rahattım, yine enseden enseden giriyor.” (Yaşar, 2017, s.141)

- **esneye esneye**

“Esneye esneye çadır alanına vardık.” (Yaşar, 2022a, s.80)

- **etli sütü**

“... etliye sütlüye karışmayan hallerinden o kadar memnundular ki...” (Yaşar, 2019, s.71)

- **evliya evliya**

“Bayılırdı böyle evliya evliya konuşmaya.” (Yaşar, 2022b, s.71)

- **falan filan**

“... falan filan derken bir yandan da yandık diyordum.” (Yaşar, 2021b, s.92)

- **fellik fellik**

“... evin çeşitli yerlerinde fellik fellik anahtar aradık.” (Yaşar, 2021b, s.75)

- **gece gündüz**

“Üç gün boyunca oturup gece gündüz kasabalıları aradık.” (Yaşar, 2019, s.91)

- **gelen geçen**

“... gelene geçene laf atar ve güler.” (Yaşar, 2017, s.22)

- **gelen giden**

“Pek gelen giden olmuyordu.” (Yaşar, 2017, s.112)

- **geri geri**

“Geri geri adım attım.” (Yaşar, 2021a, s.93)

- **geze geze**

“Yürüsene çocuğum geze geze ye dondurmanı.” (Yaşar, 2017, s.57)

- **gider gitmez**

“Eve gider gitmez ona sarılacağım.” (Yaşar, 2020, s.22)

- **gidip gelmek**

“Ben uyurken eve gidip gelen babamın yüzünü unutmuştum.” (Yaşar, 2019, s.60; Yaşar, 2018, s.66)

- **gidip gidip**

“Her gün kaptan dayılara gidip gidip kitap okuyorum.” (Yaşar, 2017, s.179; Yaşar, 2022a, s.75)

- **girer girmez**

“İçeri girer girmez korkudan birer yumurta yapıyor.” (Yaşar, 2021b, s.152; Yaşar, 2017, s.19)

- **girip çıkmak**

“Arada bir odasına girip çıkar.” (Yaşar, 2020, s.32)

- **git gide**

“Ben de git gide ona benziyorum işte.” (Yaşar, 2017, s.176)

- **gizli gizli**

“... cilt bakım kremlerini gizli gizli dolaba yerleştirirken yakaladım.” (Yaşar, 2021b, s.165)

- **görür görmez**

“Bak görür görmez aldı seni tarlaya.” (Yaşar, 2022a, s.21)

- **göstere göstere**

“Hem de şişleri göstere göstere geldi.” (Yaşar, 2021b, s.66)

- **güle oynaya**

“... güle oynaya yaşırdık.” (Yaşar, 2019, s.94)

- **gün gün**

“Başar ailesi gün gün, saat saat programlı olarak cozuttu.” (Yaşar, 2019, s.33)

- **güzel güzel**

“Güzel güzel konuşacaktım oysa.” (Yaşar, 2019, s.83; Yaşar, 2021a, s.49; Yaşar, 2017, s.103; Yaşar, 2020, s.39)

- **hal hatır**

“İnsan bir hal hatır sorar.” (Yaşar, 2018, s.123; Yaşar, 2020, s.43)

- **halis muhlis**

“Halis muhlis koyun, kuzu, dana eti satan Kasap Veli Keskinbıçak.” (Yaşar, 2019, s.47; Yaşar, 2018, s.41)

- **harfi harfine**

“Tam olarak harfî harfine böyle söylemedi tabi.” (Yaşar, 2021b, s.122)

- **harıl harıl**

“Herkes harıl harıl test çözüyor.” (Yaşar, 2019, s.23)

- **hava hoş**

“Bana göre hava hoş.” (Yaşar, 2018, s.148)

- **havalı havalı**

“...havalı havalı ayakkabımın bağcıklarını bağlamam gerekir.” (Yaşar, 2020, s.10)

- **hele hele**

“Hele hele hatayı fark eden bir çocuksa...” (Yaşar, 2018, s.84)

- **hır gür**

... aramız gergin, hır gür olmasın.” (Yaşar, 2021b, s.79)

- **hırsız arsız**

... bakkalı hırsızdan arsızdan korur diye çalıştırıyorum.” (Yaşar, 2018, s.39)

- **hırsız mırsız**

“Bakkalın önünde sürekli bir köpek durursa hırsız mırsız gelemezdi.” (Yaşar, 2017, s.73)

- **hızlı hızlı**

“Babam seni çaaaarıyoooo! dedim hızlı hızlı.” (Yaşar, 2021a, s.28; Yaşar, 2021b, s.142; Yaşar, 2020, s.67; Yaşar, 2022b, s.150)

- **hoplata hoplata**

“Adam kocaman göbeğini hoplata hoplata pis pis güldü.” (Yaşar, 2021b, s.50)

- **hüngür hüngür**

“...dayanamadım, hüngür hüngür ağladım.” (Yaşar, 2019, s.83; Yaşar, 2021a, s.49; Yaşar, 2021b, s.79; Yaşar, 2022b, s.15)

- **ışıl ışıl**

“Çocuğun boynu madalya dolu, ışıl ışıl parlıyor.” (Yaşar, 2019, s.30)

- **ince ince**

“Her şeyi ince ince düşünüp planlamıştı babaannem.” (Yaşar, 2021a, s.157; Yaşar, 2021b, s.31)

- **ister istemez**

“Dondurma doldururken ister istemez insanın eline bulaşıyordu.” (Yaşar, 2017, s.61; Yaşar, 2022b, s.90)

- **iş güç**

“İşiniz gücünüz yemek.” (Yaşar, 2017, s.125; Yaşar, 2022a, s.42; Yaşar, 2020, s.65; Yaşar, 2022b, s.24)

- **izleye izleye**

“İzleye izleye bir hal olduk.” (Yaşar, 2021b, s.77)

- **jeton meton**

“Kestim jetonu, artık jeton meton yok.” (Yaşar, 2017, s.103)

- **kalkar kalkmaz**

“Kalkar kalkmaz okula gidebilirdim.” (Yaşar, 2022a, s.16)

- **kalpli kapli**

“Kalpli kalpli üzerinde seni seviyorum yazan kartlar çizdim.” (Yaşar, 2017, s.114)

- **kapı kapı**

“O gün ben yardım etmek için kapı kapı dolaşırken... (Yaşar, 2019, s.52)

- **kapış kapış**

“...kapış kapış fide satıyoruz.” (Yaşar, 2022b, s.93)

- **kara kara**

“O gün gökyüzünde kara kara bulutlar vardı.” (Yaşar, 2022a, s.45)

- **kaşık kaşık**

“...kaşık kaşık kendisi yedirmiş.” (Yaşar, 2021a, s.61; Yaşar, 2021b, s.24)

- **kat kat**

“...anneler kat kat yapıp üstüne de renkli pasta süsleri döküyorlar.” (Yaşar, 2017, s.170)

- **kaymaklı kaymaklı**

“Annemin yaptıkları kaymaklı kaymaklı oluyordu.” (Yaşar, 2022a, s.40)

- **kendi kendine**

“Kendi kendine gülüp duruyordu o.” (Yaşar, 2021a, s.52; Yaşar, 2017, s.120; Yaşar, 2018, s.22; Yaşar, 2022a, s.11)

- **kılık kıyafet**

“Çok dikkat ederdi kılık kıyafetine.” (Yaşar, 2017, s.64)

- **kıpır kıpır**

“... ben kıpır kıpırmışım.” (Yaşar, 2022b, s.6)

- **kıs kıs**

“...kıs kıs gülen ve biraz sinsî ve bazen yalan söyleyen bir kız.” (Yaşar, 2021a, s.15)

- **kısa kısa**

“Bizim okulda herkesin ismi kısa kısa.” (Yaşar, 2020, s.56)

- **koca koca**

“Her valizin üstünde koca koca harfler vardı.” (Yaşar, 2021a, s.35)

- **koklaya koklaya**

“Koklaya koklaya evin yolunu doğrulturum diye düşündüm.” (Yaşar, 2021b, s.96)

- **kokuta kokuta**

“Bu yüzden etrafı kokuta kokuta yatıyordu.” (Yaşar, 2021b, s.170)

- **kol kola**

“İkisi kol kola bakkala geldiler.” (Yaşar, 2018, s.32)

- **kolay kolay**

“Kendi paranı kazanmak müthiş bir şeydir ve kolay kolay kaybetmezsin.” (Yaşar, 2018, s.36; Yaşar, 2022b, s.78)

- **koli koli**

“Gelen müşterilerimize koli koli bisküvi, çikolata sattım.” (Yaşar, 2017, s.125)

- **konu komşu**

“...konu komşu, kuzenler hiçbiri kendine değildi.” (Yaşar, 2019, s.86; Yaşar, 2021a, s.82; Yaşar, 2021b, s.25)

- **korka korka**

“Korka korka... diye sordum.” (Yaşar, 2021b, s.153)

- **koşa koşa**

“...diye koşa koşa okula gittim.” (Yaşar, 2019, s.22; Yaşar, 2017, s.23; Yaşar, 2020, s.46)

- **kova kova**

“İtfaiyeye gerek kalmadan kova kova su dökerek söndürdük yangını.” (Yaşar, 2021a, s.11)

- **kös kös**

“Biz kös kös oturuyorduk.” (Yaşar, 2020, s.82)

- **kuşaktan kuşağa**

“Kuşaktan kuşağa geçen bir hastalıkları var.” (Yaşar, 2019, s.114)

- **kutu kutu**

“Sevinçliyim çünkü kutu kutu bisküvi, çikolata satacağım.” (Yaşar, 2017, s.119)

- **küçük küçük**

“Bir sürü küçük küçük taş.” (Yaşar, 2021a, s.36; Yaşar, 2018, s.61; Yaşar, 2022a, s.20)

- **küp küp**

“...küp küp altın çıkartmışlar.” (Yaşar, 2022b, s.34)

- **lapa lapa**

“Dışarda lapa lapa kar yağıyordu.” (Yaşar, 2021b, s.86)

- **marş marş**

“Hadi bakalım marş marş.” (Yaşar, 2022b, s.68)

- **miskin miskin**

“Samanların arasında hepsi miskin miskin yatıyor.” (Yaşar, 2021b, s.21; Yaşar, 2022b, s.58)

- **mutlu mesut**

“Siz de evde mutlu mesut yaşıyorsunuz.” (Yaşar, 2018, s.135)

- **mutlu mutlu**

“...yine de mutlu mutlu türkü söylüyorlar.” (Yaşar, 2022a, s.64)

- **mutsuz mutsuz**

“Mutsuz mutsuz çadıra giderken beni bir sürprizin beklediğini bilmiyordum.” (Yaşar, 2022a, s.64)

- **ne ne**

“Ne ne dedi?’ dedem.” (Yaşar, 2017, s.43)

- **nefes nefese**

“...nefes nefese koşarken saydı babam.” (Yaşar, 2019, s.9; Yaşar, 2021a, s.83; Yaşar, 2021b, s.147; Yaşar, 2020, s.107; Yaşar, 2022b, s.95)

- **ola ola**

“Gıcır şükriye’ye sinir ola ola boşalttım külahları.” (Yaşar, 2017, s.97)

- **olan biten**

“Olanı biteni anlatmak biraz zaman alacak.” (Yaşar, 2019, s.7; Yaşar, 2021a, s.56; Yaşar, 2017, s.99)

- **olsun bitsin**

“...yeni şeyler olsun bitsin diye giderdim.” (Yaşar, 2019, s.22)

- **olur olmaz**

“Olur olmaz her şeyde hemen, evladım sen niye böylesin?” (Yaşar, 2017, s.22)

- **oralet oralet**

“Oralet oralet nereye kadar?” (Yaşar, 2017, s.131)

- **paket paket**

“Biz koca köy halkı her gün paket paket yiyoruz.” (Yaşar, 2017, s.80)

- **parça parça**

“Hep parça parça görmüştüm.” (Yaşar, 2022b, s.138)

- **parça pinçik**

“Güz elbiseleri parça pinçik etmiş.” (Yaşar, 2021a, s.132)

- **paşa paşa**

“Paşa paşa hazırladı ikinci kez kahvaltayı.” (Yaşar, 2021a, s.53; Yaşar, 2017, s.66)

- **patlata patlata**

“Gözlerini patlata patlata nasıl baktığından... (Yaşar, 2017, s.21)

- **pazardan pazara**

“Pazardan pazara yıkanıyorum ben.” (Yaşar, 2019, s.42)

- **pırıl pırıl**

“Ben de senin gibi pırıl pırıl bir insan olacağım.” (Yaşar, 2019, s.43; Yaşar, 2018, s.42)

- **pis pis**

“Tarlada pis pis dolaşan insan istemem.” (Yaşar, 2022a, s.26)

- **pişmanlıktan pişmanlığa**

“Pişmanlıktan pişmanlığa koşuyorum.” (Yaşar, 2020, s.23)

- **poşet poşet**

“...poşet poşet malzemeyle çıkıyorlardı.” (Yaşar, 2019, s.56)

- **pöfür pöfür**

“Annem pöfür pöfür uyudu.” (Yaşar, 2021a, s.71; Yaşar, 2018, s.10)

- **pufidik pufidik**

“...pufidik pufidik hamur.” (Yaşar, 2017, s.124)

- **rahat rahat**

“...rahat rahat alışveriş yapsınlar diye market reyonlarını abartılı ürünlerle doldurdular.” (Yaşar, 2019 s.56; Yaşar, 2017, s.175)

- **renk renk**

“Artan kumaşlardan bebeğime renk renk elbiseler dikerdi.” (Yaşar, 2021a, s.64)

- **Rıfkı mıfkı**

“Babanne orası boş, orda Rıfkı mıfkı yok!” (Yaşar, 2021a, s.93)

- **sabah sabah**

“Ne bağıırıyorsunuz ayol sabah sabah?” (Yaşar, 2021a, s.140; Yaşar, 2020, s.20)

- **saçma sapan**

“Herkes saçma sapan davranıyor.” (Yaşar, 2019, s.69; Yaşar, 2021a, s.36; Yaşar, 2021b, s.91; Yaşar, 2022b, s.82)

- **sağa sola**

“İşte sağa sola bahçe işlerine gidiyormuş.” (Yaşar, 2017, s.46)

- **sakin sakın**

“Sakin sakın konuşmak varken...” (Yaşar, 2020, s.28; Yaşar, 2022b, s.28)

- **salkım salkım**

“Bahçede para ağacı, salkım salkım para.” (Yaşar, 2022b, s.82)

- **sallana sallana**

“Neyse akşamüstü sallana sallana girdiler kapıdan.” (Yaşar, 2022b, s.74)

- **salya sümük**

“Müdürün odasına giren her öğretmen salya sümük ağlayarak çıkıyor.” (Yaşar, 2020, s.28)

- **sessiz sedasız**

“Birkaç saat sessiz sedasız durdu.” (Yaşar, 2021a, s.55)

- **sessiz sessiz**

“Sonrada sessiz sessiz dokuz kere tövbe diyordum.” (Yaşar, 2017, s.106; Yaşar, 2020, s.19)

- **sık sık**

“Sık sık tualete gitmek.” (Yaşar, 2021a, s.9)

- **sıkıla sıkıla**

“İçim sıkıla sıkıla yazdım.” (Yaşar, 2017, s.98)

- **sınav mınav**

“Sınav mınav işleri, meslek seçimi bunlar saçmalıkmiş azizim.” (Yaşar, 2022b, s.24)

- **sıra sıra**

“...üç çocuğunun ödevini de sıra sıra yaptı.” (Yaşar, 2019, s.64)

- **sızım sızım**

“Sızım sızım sızlıyor bacaklarım dedi.” (Yaşar, 2017, s.143)

- **soka soka**

“...parmaklarını zeytine, peynire soka soka kahvaltısını yaptı.” (Yaşar, 2021a, s.31)

- **soy sop**

“Soyu sopu nedir bilen yok.” (Yaşar, 2021b, s.97)

- **söylene söylene**

“...söylene söylene bitiriyordum tabağımı.” (Yaşar, 2017, s.122; Yaşar, 2018, s.18)

- **sürükleye sürükleye**

“içinde boya olan valizini sürükleye sürükleye götürdü odasına.” (Yaşar, 2021a, s.191; Yaşar, 2017, s.191)

- **şaka şaka**

“Şaka şaka, öyle bir şey olmadı tabi.” (Yaşar, 2021b, s.120)

- **şaşkın şaşkın**

“Ben şaşkın şakın izlerken ders zili çaldı.” (Yaşar, 2019, s.25; Yaşar, 2022a, s.68; Yaşar, 2022b, s.69)

- **şiş şiş**

“Böyle şiş şiş yanaklar, kocaman dudaklar, çatık kaşlar...” (Yaşar, 2019, s.80)

- **takıla takıla**

“Anneannemle takıla takıla hastalık hastası oldum.” (Yaşar, 2021b, s.62)

- **takır takır**

“Takır takır sayıyordu.” (Yaşar, 2019, s.23; Yaşar, 2017, s.100; Yaşar, 2018, s.123)

- **tatlı tatlı**

“...her şeyi tatlı tatlı anlatır.” (Yaşar, 2019, s.14)

- **tek tek**

“Yerden tek tek toplayıp yedim.” (Yaşar, 2021a, s.11; Yaşar, 2017, s.86; Yaşar, 2018, s.64; Yaşar, 2022a, s.26; Yaşar, 2020, s.43; Yaşar, 2022b, s.26)

- **tek tük**

“Ağaçlardaki tek tük yapraklar rüzgârda kımıldıyor.” ( Yaşar, 2021b, s.154)

- **teker teker**

“Ve talepleri teker teker sıralamaya başladı.” (Yaşar, 2019, s.88; Yaşar, 2022a, s.29)

- **tepsi tepsi**

“Evlendiklerinde bana bu iyiliğin bedeli olarak tepsi tepsi kurabiye yapardı.” (Yaşar, 2017, s.84)

- **ters ters**

“Ters ters baktı bana.” (Yaşar, 2018, s.39)

- **tıka basa**

“Üçünü de tıka basa doldurdular.” (Yaşar, 2019, s.54)

- **tıpış tıpış**

“İkimiz de tıpış tıpış peşinden gittik.” (Yaşar, 2021b, s.30)

- **tiksine tiksine**

“Eğer çikolata yerken aklıma gelirse tiksine tiksine yedim yediğim şeyi.” (Yaşar, 2017, s.168)

- **tomar tomar**

“...yerine de tomar tomar para bitmiş.” (Yaşar, 2022b, s.66)

- **toplanıp toplanıp**

“Toplanıp toplanıp şenlik yapıyordu kasabalılar.” (Yaşar, 2019, s.129)

- **torun morun**

“Ben torun morun anlamam.” (Yaşar, 2019, s.93)

- **torun torba**

“Torun torba bile istemiyorum.” (Yaşar, 2019, s.7)

- **torunlarının torunları**

“Cemile teyzenin torunlarının torunları da benim sözlerimi söylerler.” (Yaşar, 2018, s.48)

- **tören tören**

“Tören tören deyip duruyorlardı ama tören neredeydi bilmiyorduk.” (Yaşar, 2020, s.66)

- **tuzlu tuzlu**

“...ayran yap, iç tuzlu tuzlu dedim.” (Yaşar, 2017, s.137)

- **uçsuz bucaksız**

“...onları uçsuz bucaksız buğday tarlaları karşılamış.” (Yaşar, 2019, s.107; Yaşar, 2020, s.44)

- **ufak tefek**

“Aldığım notları temize geçerken ufak tefek editör düzeltmeleri yapıyorum.” (Yaşar, 2018, s.91)

- **uslu uslu**

“...uyuyarak, oyun oynayarak ve uslu uslu durarak geçiriyordu. (Yaşar, 2021b, s.57; Yaşar, 2018, s.91)

- **uykulu uykulu**

“Uykulu uykulu yatağın kenarına otur.” (Yaşar, 2020, s.113)

- **uzata uzata**

“...herkes uzata uzata ööööretmenim diyor.” (Yaşar, 2020, s.24)

- **uzun uzun**

“Yazın köye uzun uzun kornaya basan arabalar geliyordu.” (Yaşar, 2017, s.167; Yaşar, 2022a, s.13; Yaşar, 2022b, s.7)

- **üst baş**

“Üstü başı yağ, pas , kir içinde.” (Yaşar, 2019, s.42; Yaşar, 2021a, s.21; Yaşar, 2017, s.65; Yaşar, 2022a, s.26)

- **üst üste**

“Üst üste dizmişler.” (Yaşar, 2021b, s.100; Yaşar, 2020, s.76)

- **üstüne üstüne**

“Tango’nun arabası üstüme üstüme geliyordu.” (Yaşar, 2021b, s.101)

- **üzüm üzüm**

“Ben de bahçede üzüm üzüm üzölüyordum.” (Yaşar, 2021b, s.118)

- **yağlı yağlı**

“Yağlı yağlı yumuşacık, pufidik pufidik hamur.” (Yaşar, 2017, s.124)

- **yalan yanlış**

“...yetişkinlerde gördüğüm yalan yanlış davranışlar başlığı koydum.” (Yaşar, 2018, s.185)

- **yalaya yalaya**

“...dilimi bardağın içine sokarak yalaya yalaya içiyorum Cango.” (Yaşar, 2021b, s.63; Yaşar, 2017, s.124)

- **yan yana**

Söylemiştim, bizim evlerimiz yan yana.” (Yaşar, 2021a, s.28; Yaşar, 2020, s.104)

- **yapış yapış**

“...her yer yapış yapış pekmez oldu.” (Yaşar, 2021b, s.25)

- **yaprak yaprak**

“Yaprak yaprak para veriyor.” (Yaşar, 2022b, s.66)

- **yarım yarım**

“Ağacın üstündeki ayvaların hepsi yarım yarımış.” (Yaşar, 2018, s.128)

- **yavaş yavaş**

“Çocuğum ben yavaş yavaş anlatıyorum.” (Yaşar, 2019, s.108; Yaşar, 2021b, s.29; Yaşar, 2018, s.122; Yaşar, 2022a, s.110; Yaşar, 2022b, s.10)

- **yaya yaya**

“Ağzını yaya yay konuşanlara kızıyorum.” (Yaşar, 2020, s.24)

- **yazıp yazıp**

“Yazıp yazıp atıyorum.” (Yaşar, 2021b, s.94)

- **yeşil yeşil**

“...siyah elbisemin üzerinde yeşil yeşil kaldı kaka izlerin.” (Yaşar, 2021b, s.41)

- **yiye yiye**

“Yiye yiye büyüyeceğim.” (Yaşar, 2017, s.10; Yaşar, 2020, s.83)

- **yorgun argın**

“Eve yorgun argın geliyordum.” (Yaşar, 2022b, s.14)

- **zaman zaman**

“Zaman zaman aç ve yazdıklarını oku.” (Yaşar, 2018, s.7)

- **zar zor**

“Konuşmasını zar zor anladık.” (Yaşar, 2019, s.130; Yaşar, 2021b, s.153; Yaşar, 2020, s.122; Yaşar, 2022b, s.15)

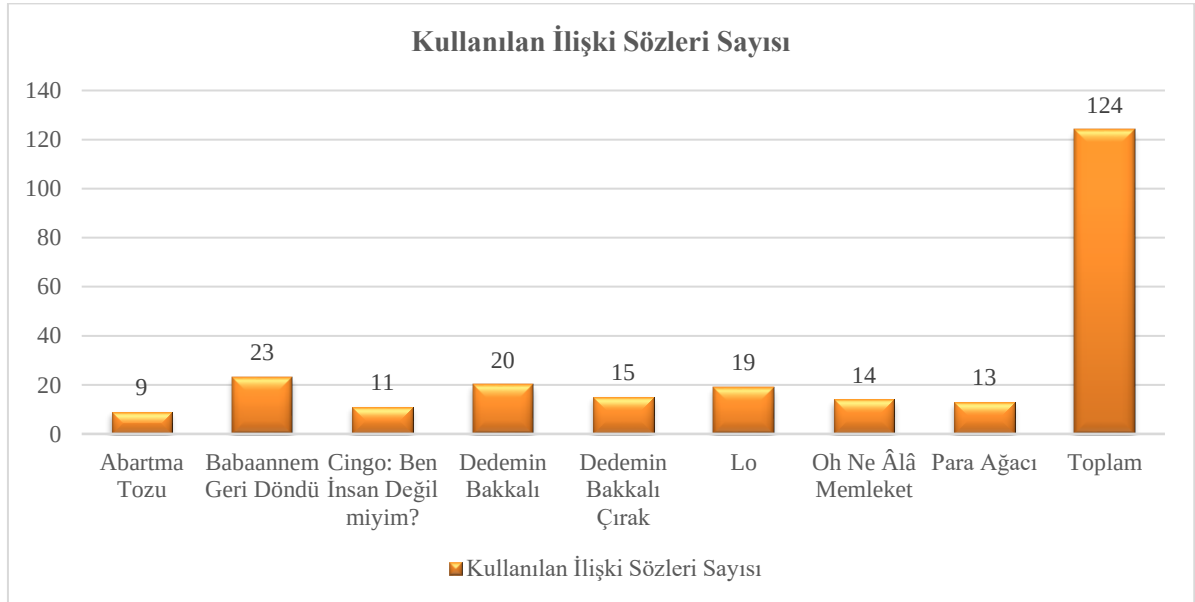
- **zengin zengin**

“Zengin zengin laflar.” (Yaşar, 2022b, s.125)

- **zıp zıp**

“Sınıflarda top havuzları var zıp zıp zıplıyorsun.” (Yaşar, 2020, s.46)

#### 4.4. İlişki Sözleri



**Şekil 4.** Şermin Yaşar’ın Kitaplarında Kullanılan İlişki Sözleri Sayısı

Bu başlıkta söz konusu yazarın eserlerinde saptanan ilişki sözlerine yer verilmiştir. İncelenen eserlerde toplam 124 ilişki sözüne rastlanmış ve eserlerde geçen ilişki sözlerinin sayısı tabloda gösterilmiştir. Tespit edilen ikilemelerin alfabetik olarak sıralanışı şu şekildedir:

- **aferin**

“Aferin! İyi, bu da çalışsın.” (Yaşar, 2022a, s.19)

- **afiyet olsun**

“...çikolatanın üzerine kazıyarak ‘Afiyet olsun’ yazdım.” (Yaşar, 2017, s.41; Yaşar, 2020, s.117)

- **ağzın bal yesin**

“Hah yeğen! Ağzın bal yesin.” (Yaşar, 2022a, s.39)

- **Allah akıl fikir versin**

“Allah akıl fikir versin Sevgi Teyze.” (Yaşar, 2019, s.66)

- **Allah aşkına**

“...Allah aşkına, yardıma ihtiyacım var.” (Yaşar, 2019, s.59; Yaşar, 2021a, s.74; Yaşar, 2018, s.94; Yaşar, 2020, s.6)

- **Allah hayırlı nasipler versin**

“Allah hayırlı nasipler versin diye bağırdı tarla sahibi.” (Yaşar, 2022a, s.77)

- **Allah kolaylık versin**

“Aman Allah Mehmet abiye kolaylık versin.” (Yaşar, 2021b, s.79)

- **Allah korusun**

“Saçmalama be, Allah korusun.” (Yaşar, 2021b, s.176; Yaşar, 2022a, s.106; Yaşar, 2020, s.32)

- **Allah rahmet eylesin**

“Olsun, Allah rahmet eylesin.” (Yaşar, 2020, s.42)

- **Allah razı olsun**

“Benim kaseme sadece süt koymuş, Allah razı olsun.” (Yaşar, 2019, s.12)

- **Allah seni bildiği gibi yapsın**

“...Allah seni bildiği gibi yapsın hayvan.” (Yaşar, 2022a, s.89)

- **Allah seni ne yapmasın**

“Allah seni ne yapmasın çocuk.” (Yaşar, 2022a, s.35)

- **Allah sevdiğine kavuştursun**

“Allah sevdiğine kavuştursun.” (Yaşar, 2017, s.84)

- **aman Allah’ım**

“Aman Allah’ım! Babaanneme kaleci forması giydirmişler.” (Yaşar, 2021a, s.82)

- **artsın eksilmesin**

“Artsın eksilmesin.” (Yaşar, 2017, s.166)

- **bana müsaade**

“...bana müsaade diyecektim.” (Yaşar, 2022a, s.22)

- **bayramınız kutlu olsun**

“Bayramınız kutlu olsun kardeşim.” (Yaşar, 2020, s.68)

- **buyurun**

“Buyurun, bir gazoz açayım, dinlenin gidin.” (Yaşar, 2021a, s.30; Yaşar, 2017, s.73; Yaşar, 2018, s.100; Yaşar, 2020, s.64; Yaşar, 2022b, s.107)

- **canınız sağ olsun**

“...dedem canınız sağ olsun diyor.” (Yaşar, 2017, s.99; Yaşar, 2022a, s.116)

- **çok şükür**

“Çok şükür dedi babam.” (Yaşar, 2021a, s.24; Yaşar, 2022a, s.98)

- **çok yaşa**

“Çok yaşayın.” (Yaşar, 2019, s.85)

- **elveda**

“Elveda arkadaşlar. Sizinle çalışmak güzeldi.” (Yaşar, 2020, s.144)

- **eşekler kovalasın**

“...okuyanı eşekler kovalasın yazmış.” (Yaşar, 2021a, s.39)

- **geçmiş olsun**

“Oh, geçmiş olsun.” (Yaşar, 2021b, s.80; Yaşar, 2018, s.114; Yaşar, 2020, s.97)

- **görüürüz**

“Hadi görürüz, çıktım.” (Yaşar, 2020, s.20)

- **gözünüzün içi parlasın**

“Gözünüzün içi parlasın.” (Yaşar, 2019, s.30)

- **güle güle büyüt**

“İnsanların bebeği olunca birileri ziyarete gidip ‘Güle güle büyüt.’ diyor.” (Yaşar, 2020, s.118)

- **günaydın**

“Günaydın çavuş diye bağırdım.” (Yaşar, 2022a, s.30; Yaşar, 2020, s.24)

- **gününüz güzel geçsin**

“Gününüz güzle geçsin, bir ekmek alacaktım.” (Yaşar, 2018, s.68)

- **hay Allah**

“Hay Allah, hepsini de aldım dönerin, size kalmadı.” (Yaşar, 2022b, s.24)

- **hay maşallah**

“Hay maşallah, hiç değişmemişsin.” (Yaşar, 2022B, s.23)

- **hayır olsun**

“Ay hayır olsun bu gece yine tuhaf tuhaf rüyalar gördüm.” (Yaşar, 2018, s.128)

- **hayırdır**

“Hayırdır inşallah diye diye kahvaltımı ettim.” (Yaşar, 2022b, s.91; Yaşar, 2017, s.193)

- **hayırlı uğurlu olsun**

“Ayçiçeği hasadımız hayırlı uğurlu olsun dedi.” (Yaşar, 2022a, s.77; Yaşar, 2020, s.52)

- **hayırlısı olsun**

“Şimdi ne yapacağız arkadaşlar diye sorduklarında hayırlısı olsun dedim.” (Yaşar, 2020, s.80)

- **hayrını görün**

“Hayrını görün dedim.” (Yaşar, 2022b, s.69)

- **helal**

“Helal sana iyi düşünmüşsün.” (Yaşar, 2022b, s.62)

- **helali hoş olsun**

“Helali hoş olsun Mustafa’ya dedi.” (Yaşar, 2017, s.50)

- **hele şükür**

“Hele şükür gelen biri oldu.” (Yaşar, 2019, s.108)

- **hoş geldiniz**

“Hoş geldiniz.” (Yaşar, 2019, s.85; Yaşar, 2021a, s.77; Yaşar, 2017, s.46; Yaşar, 2018, s.14; Yaşar, 2022a, s.39)

- **hoşça kal**

“Hoşça kal huysuz ve tatlı kadın.” (Yaşar, 2021b, s.184; Yaşar, 2020, s.19)

- **inşallah**

“İnşallah bize de sıra gelir.” (Yaşar, 2019, s.74; Yaşar, 2021a, s.78; Yaşar, 2017, s.79)

- **iyi bayramlar**

“Hadi herkese iyi bayramlar, bizi takip edin.” (Yaşar, 2020, s.67)

- **iyi geceler**

“Anneciğim, babacığım iyi geceler dedim.” (Yaşar, 2019, s.9; Yaşar, 2017, s.88; Yaşar, 2022b, s.95)

- **iyi ki varsın**

“İyi ki varsın Lo, diyecekti bana.” (Yaşar, 2022a, s.59; Yaşar, 2020, s.22)

- **izinle**

“Şimdi izinle ben derken çavuş sözümü kesti.” (Yaşar, 2022a, s.26)

- **kolay gelsin**

“Kolay gelsin Velamca.” (Yaşar, 2019, s.100; Yaşar, 2017, s.59; Yaşar, 2022a, s.22; Yaşar, 2022b, s.108)

- **kurban olayım**

“Kurban olayım sus annem deseler de susmadı.” (Yaşar, 2021a, s.43; Yaşar, 2021b, s.17)

- **kusura bakma**

“Hiç kusura bakma anne!” (Yaşar, 2021a, s.87; Yaşar, 2017, s.135; Yaşar, 2022b, s.17)

- **lütfen**

“Lütfen uyandırmayalım.” (Yaşar, 2021a, s.41; Yaşar, 2021b, s.52; Yaşar, 2020, s.89; Yaşar, 2022b, s.31)

- **maşallah**

“Ne yakışıklı çocuk maşallah.” (Yaşar, 2022a, s.39; Yaşar, 2020, s.64)

- **merhaba**

“Merhaba, buyrun dedim.” (Yaşar, 2021a, s.80; Yaşar, 2021b, s.50; Yaşar, 2018, s.136; Yaşar, 2020, s.95; Yaşar, 2022b, s.51)

- **oh olsun**

“Oh olsun dedim.” (Yaşar, 2017, s.143)

- **önemli değil**

“Önemli değil, teşekkürünü kabul ediyorum çavuş.” (Yaşar, 2022a, s.59)

- **özür dilerim**

“...çok özür dilerim diyerek geri verdi annem boyayı.” (Yaşar, 2021a, s.56; Yaşar, 2017, s.145; Yaşar, 2022a, s.53; Yaşar, 2020, s.23)

- **sabah şerifleriniz hayırlı olsun**

“Sabah şerifleriniz hayırlı olsun dedeciğim.” (Yaşar, 2018, s.68)

- **saçmalama**

“Saçmalama yav, olur mu öyle şey?” (Yaşar, 2017, s.43)

- **sağ olun**

“İstemez sağ olun.” (Yaşar, 2022b, s.24)

- **sakıncası yoksa**

“Sizin için de sakıncası yoksa.” (Yaşar, 2021b, s.153)

- **sefam olsun**

“Oh, sefam olsun.” (Yaşar, 2019, s.53)

- **selam**

“Selam, ben Reco.” (Yaşar, 2020, s.156)

- **selam söyle**

“Selam söyle şirkettekilere.” (Yaşar, 2021b, s.184; Yaşar, 2017, s.184)

- **sevenler kavuşsun**

“Yiyelim, sevenler kavuşsun dedim.” (Yaşar, 2017, s.88)

- **soframızın bereketi hiç bitmesin**

“Soframızın bereketi hiç mi hiç bitmesin.” (Yaşar, 2017, s.166)

- **şükürler olsun**

“...şükürler olsun benim gibi biri daha.” (Yaşar, 2019, s.53; Yaşar, 2021a, s.30)

- **teşekkürler**

“Teşekkürler Reco, dürüst adamsın.” (Yaşar, 2020, s.35)

- **tövbe**

“Tövbə, bunlar ne yahu yol ortasında böylə?” (Yaşar, 2021b, s.70; Yaşar, 2017, s.60; Yaşar, 2018, s.68)

- **tövbələr olsun**

Tövbələr olsun n’oluyor?” (Yaşar, 2019, s.9)

- **valla**

“Valla, inanmazsan gir de bak.” (Yaşar, 2021a, s.29)

- **vallahi billahi**

“Vallahi billahi dünyaya gelmezdim.” (Yaşar, 2020, s.18; Yaşar, 2022b, s.24)

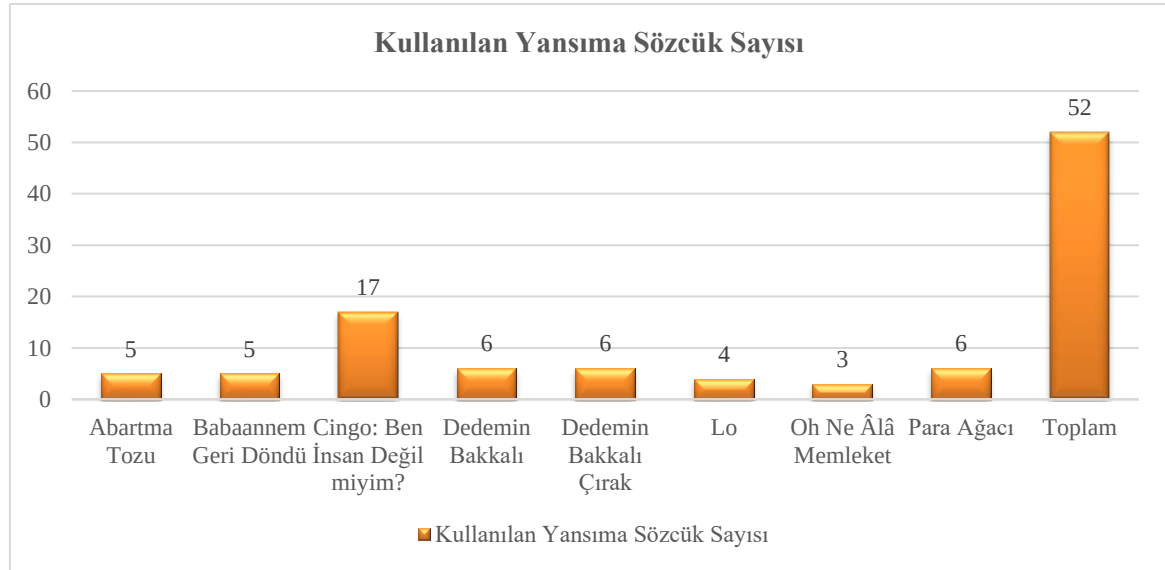
- **yazıklar olsun**

“Resmen iki kitabın peşinə düşmüş kaptan dayı, yazıklar olsun.” (Yaşar, 2017, s.182; Yaşar, 2022b, s.67)

- **yeni yılınız kutlu olsun**

“Yeni yılınızı kutlar, bir şeyler bir şeyler dileriz.” (Yaşar, 2017, s.112)

#### 4.5. Yansıma Sözcükler



**Şekil 5.** Şermin Yaşar'ın Kitaplarında Kullanılan Yansıma Sözcükler Sayısı

Bu başlıkta söz konusu yazarın eserlerinde saptanan yansıma sözcüklere yer verilmiştir. İncelenen eserlerde toplam 52 yansıma sözcüğe rastlanmış ve eserlerde geçen yansıma sözcüklerinin sayısı tabloda gösterilmiştir. Tespit edilen yansıma sözcüklerin alfabetik olarak sıralanışı şu şekildedir:

- **bangır bangır**

“12 numaradaki adam her gece bangır bangır müzik dinliyordu.” (Yaşar, 2021b, s.127)

- **cık cık**

- “...fare yemiş hepsini, cık cık öterken.” (Yaşar, 2017, s.152)

- **cırt cırt**

“Sonra da ayakkabılarını giyer, cırt cırt yapıştırırım.” (Yaşar, 2020, s.10)

- **çat**

“...çat diye kapıyı suratımıza kapattı.” (Yaşar, 2021a, s.75)

- **çatır çutur**

“Çatır çutur çekirdek çitleyip hem ellerindeki telefonlara hem televizyona bakıyordu bizimkiler.” (Yaşar, 2022b, s.123)

- **düt**

“...düttürü düüt diye bütün insanları merakla kapının önüne çıkartıyorlardı.” (Yaşar, 2017, s.167)

- **firt firt**

“Burnunu firt firt çekerek devam ettim.” (Yaşar, 2019, s.94)

- **fısıldamak**

“Kulağına bir şeyler fısıldadı.” (Yaşar, 2019, s.76)

- **fısıltı**

“...diye fısıltıyla anlattı halam.” (Yaşar, 2021a, s.76)

- **garul gurul**

“Geçen gün yine bu ikisi garıl gurul birbirini dinlemeden konuşuyor.” (Yaşar, 2021b, s.65)

- **gıcırdamak**

“Demir kapı açarken gıcırdıyordu.” (Yaşar, 2021b, s.127)

- **gork**

“Sonra bir anda Gooork diye bir ses duyuldu.” (Yaşar, 2021b, s.28)

- **guark**

“...guaaarrkkk diye geçirdi.” (Yaşar, 2021a, s.88)

- **gürlemek**

“Gök gürüyor sandım.” (Yaşar, 2021b, s.63)

- **gürültü**

“O gece büyük bir gürültü duyduk.” (Yaşar, 2021b, s.145; Yaşar, 2018, s.71)

- **hapşırık**

“...masanın ortasına koca bir hapşırık bıraktı.” (Yaşar, 2019, s.138)

- **hapşırmak**

“Tevfik abi ise hapşırmaktan eve yaklaşamadı.” (Yaşar, 2019, s.45)

- **hapşu**

“Sana yardım etmek için geldim hah, hapşu.” (Yaşar, 2019, s.86)

- **hapur hupur**

“Hepsi hapur hupur yediler.” (Yaşar, 2021a, s.123; Yaşar, 2022a, s.42)

- **havlamak**

“Bebeğin bezini değiştirin diye bebeğe doğru havladım.” (Yaşar, 2021b, s.16; Yaşar, 2018, s.38; Yaşar, 2020, s.80)

- **hıçkırık**

“Sabah Bingo’nun hıçkırıklarıyla uyandım.” (Yaşar, 2021b, s.147)

- **homur homur**

“Sonra homur homur söylenmeye başlıyor.” (Yaşar, 2021b, s.134)

- **horlamak**

“Bu nasıl bir horlama arkadaşı?” (Yaşar, 2021b, s.63; Yaşar, 2017, s.24)

- **horul horul**

“Sabaha kadar horul horul uyudum.” (Yaşar, 2021b, s.64; Yaşar, 2022a, s.35)

- **horultu**

“Ama dedemin horultusu bu hayalleri engelliyor.” (Yaşar, 2017, s.30; Yaşar, 2022a, s.35)

- **inilti**

“Sonra içerden bir ses duyuyorum, bir inilti.” (Yaşar, 2021b, s.94)

- **kıtır kıtır**

“...yerken kıtır kıtır daha güzel oluyordu.” (Yaşar, 2017, s.170)

- **küt**

“Kalbim küt küt atmaya başladı.” (Yaşar, 2022a, s.97)

- **mıyk**

“...bir anda arkadan mınıyyyk diye bir ses duyuldu.” (Yaşar, 2021b, s.9)

- **pat**

“Hemen arkasında pat diye bir gürültü duyuldu.” (Yaşar, 2021b, s.9)

- **pöf**

“...şurubu bebekken hepimizin yaptığı gibi pöfff diye babamın yüzüne püskürttü.” (Yaşar, 2021a, s.45)

- **pöfür pöfür**

“Pöfür pöfür uyuyordu, paşam şimdi yatağında.” (Yaşar, 2022b, s.38)

- **şap**

“...şap diye bir öpücük bıraktı.” (Yaşar, 2019, s.102)

- **şarıl şarıl**

“...45 saniye boyunca kesintisiz şarıl şarıl işedi.” (Yaşar, 2018, s.42)

- **tak**

“...babam tak diye ‘Gördün mü Sami işsizini?’ dedi.” (Yaşar, 2022b, s.84)

- **tangırtı**

“Derken dışardan bir tangırtı duyuldu.” (Yaşar, 2018, s.40)

- **tık**

“Bekleme salonunda tık tık tık diye bir ses yankılanıyordu.” (Yaşar, 2021b, s.32)

- **tıkırtı**

“Sonra birden içeriden bir tıkırtı geldi.” (Yaşar, 2021b, s.118)

- **tıklatmak**

“Tıklattık tıklattık, açamadı.” (Yaşar, 2021a, s.51; Yaşar, 2017, s.100; Yaşar, 2018, s.27; Yaşar, 2020, s.60)

- **uğultu**

“Okul bahçesinde bir uğultu koptu.” (Yaşar, 2020, s.48)

- **ulumak**

“Beni de yanında götürür mü acaba diye sürekli uluyordum.” (Yaşar, 2021b, s.25)

- **zır zır**

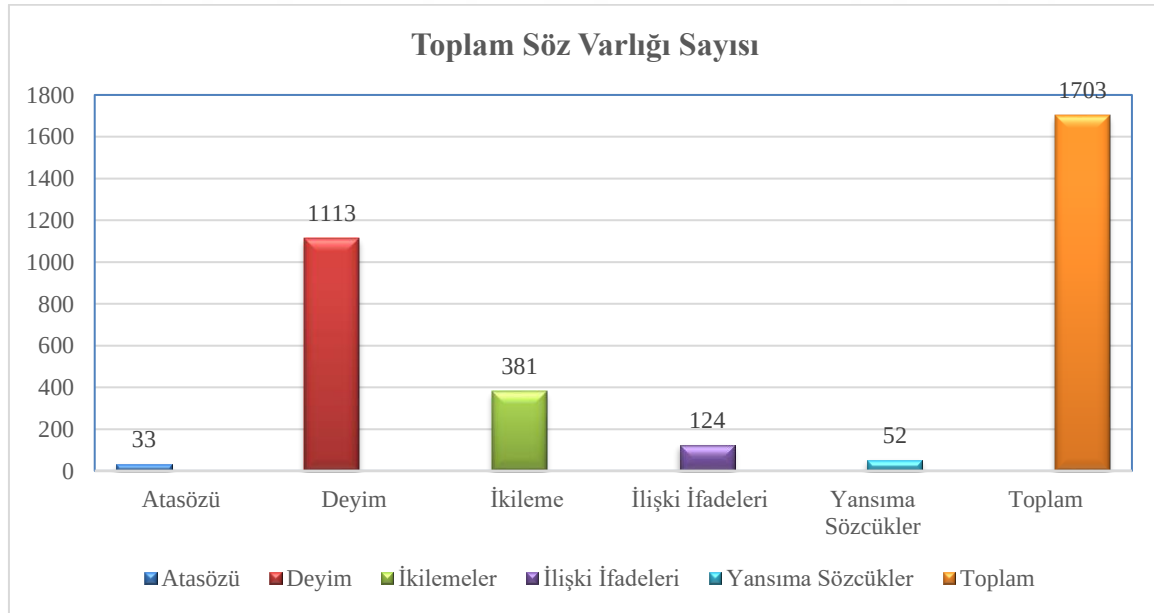
"Gel dersin, müsaitsek geliriz. Zır zır zır!" (Yaşar, 2020, s.23)

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

#### 5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının söz varlığı yönünden incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada yazara ait sekiz çocuk kitabı incelenmiştir. Çalışma sonucunda incelenen kitaplarda toplam 1703 söz varlığı unsuru tespit edilmiştir. Bunlardan 33'ü atasözü, 1113'ü deyim, 381'i ikileme, 124'ü ilişki ifadeleri ve 52'si de yansıma sözcüklerdir. Bu veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

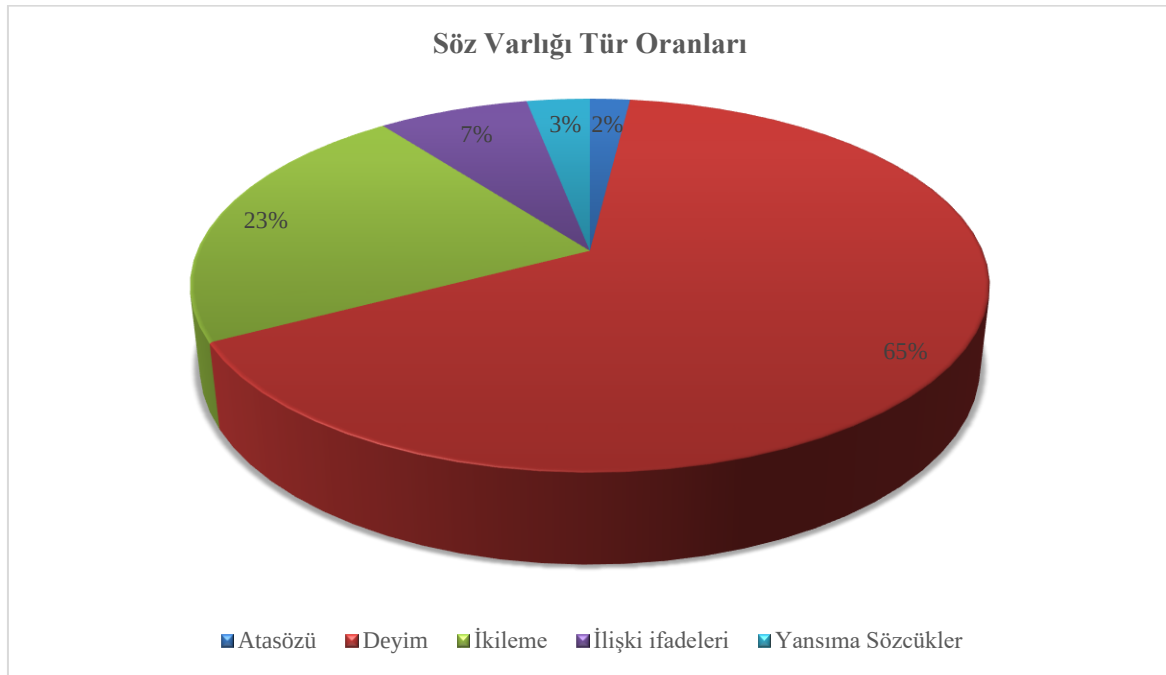


**Şekil 6.** Toplam Söz Varlığı Sayısı

Tablodaki verilere göre, incelenen eserlerde en fazla tespit edilen söz varlığı unsurunun deyimler olduğu görülmektedir. Deyimleri sırasıyla ikilemeler, ilişki ifadeleri ve yansıma sözcükler takip etmektedir. Atasözleri ise çalışmada en az rastlanan söz varlığı unsuru

olmuştur. Tespit edilen deyim sayısı ile diğer unsurlara ait sayısal verilerde kayda değer bir fark görülmektedir. Yansıma sözcük ve atasözü sayısının diğer unsurlara göre birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu sayısal farklar, her bir dilsel unsurun dilin farklı işlevlerine hizmet ettiğini ve kullanım sıklığının metnin amacına ve bağlamına göre değişebileceğini göstermektedir.

Çalışmanın sonucunda çıkan toplam söz varlığının oransal dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir:



**Şekil 7. Toplam Söz Varlığının Türlerle Göre Oransal Dağılımı**

Tablodaki verilere göre %65’lik oransal dağılımla deyimler, toplam söz varlığı içerisindeki en yüksek paya sahip unsur olarak dikkat çekmektedir. Atasözleri, ikilemeler, ilişki ifadeleri, yansıma sözcüklerin ise geriye kalan %35’lik kısmı oluşturduğu görülmektedir. Bu %35’lik dilimde en yüksek oranın ikilemelere ait olduğu görülmektedir. Atasözü ve yansıma sözcük oranının birbirine çok yakın olduğunu söylemek mümkündür. Tablodan hareketle incelenen eserlerde söz varlığı unsurlarına yönelik oransal dağılımın dengeli olmadığını söylemek mümkündür.

Alan yazın incelendiğinde çocuklara yönelik yazılan edebî eserlerdeki söz varlığı unsurlarını belirlemeye yönelik araştırmalardan (Özbaşı, 2016; Yolcu, 2018; Yavuzkılıç, 2019; Çetinkaya, 2020; Aslan, 2022) çıkan sonuçlarda, en çok rastlanan söz varlığı ögesinin

deyimler olduğu gör÷lmektedir. Özbaşı (2016) tarafından yapılan “Zeynep Cemali’nin çocuk edebiyatı yapıtlarının söz varlığı ögeleri açısından incelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında; 700 deyim, 700 ikileme, 348 ilişki ifadesi, 186 yansıma sözcük ve 3 atasözü tespit edilmiştir. Yolcu (2018) tarafından yapılan “101 Türk Efsanesi adlı eserin söz varlığının Türkçe öğretimi açısından değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında; 278 deyim, 97 ikileme, 40 ilişki ifadesi, 4 atasözü tespit edilmiştir. Yavuzkılıç (2019) tarafından yapılan “G÷lten Dayıoğlu’nun Ölümsüz Ece adlı romanının söz varlığı incelemesi ve Türkçe öğretimine katkısı” adlı yüksek lisans çalışmasında; 477 deyim, 134 ikileme, 64 ilişki ifadesi ve 3 atasözü tespit edilmiştir. Çetinkaya (2020) tarafından yapılan “Ayla Çınaroğlu’nun masal ve hikâyelerinin Türkçe öğretimi bağlamında söz varlığı açısından incelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında; 168 deyim, 97 ikileme, 6 ilişki ifadesi ve 3 atasözü tespit edilmiştir. Aslan (2022) tarafından yapılan “Muzaffer İzgü’nün Ökkeş adlı çocuk romanı serisinin söz varlığı ve Türkçe dersi öğretim programındaki söz varlığı kazanımlarına uygunluğu” adlı yüksek lisans çalışmasında; 1972 deyim, 1270 ilişki ifadesi, 1151 ikileme, 222 yansıma sözcük ve 3 atasözü tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu araştırmadan çıkan sonuçlarla, diğ er çalışmalardan çıkan sonuçların benzerlik gösterdiğ ini söylemek mümkündür.

Yazarın incelenen eserlerinde toplam 33 atasözü tespit edilmiştir. Atasözlerine en çok rastlanan eserler, Dedemin Bakkalı Çırak ve Para Ağacı isimli eserlerdir. Her iki eserde 13 atasözü tespit edilmiştir. Para Ağacı isimli eserde bütün bölüm başlıklarının atasözlerinden oluşması dikkat çekmektedir. Lo ve Oh Ne Âlâ Memleket isimli eserlerde ise atasözlerine hiç rastlanmamıştır. İncelenen diğ er eserlerde ise tespit edilen atasözü sayısının yeterli olduğu gör÷lmektedir. Çocuk okurlara hitap eden kitaplarda, okuyucuya aktarılmak istenen iletilerin atasözleri ile verilmesinin daha etkili olabileceğ i düşün÷lmektedir.

Yazarın eserlerinde yer verdiğ i atasözlerini bağlama uygun olarak doğru bir şekilde kullandığı gör÷lmüştür. Yazar, birçok atasözünü kalıplaşmış hâlini bozmadan kullanmıştır. Ancak yazar bazı atasözlerini kalıplamış biçiminden çıkarmış, çeşitli eklemeler yapmıştır. Konuyla ilgili taranan sözlüklerde “Üzüm üzüme baka baka kararır.” şeklinde geçen atasözünü yazar, “Sahiden de üzüm üzüme baka baka kararıyormuş.” (Yaş ar, 2018, s. 49) şeklinde kullanmıştır. “Tatlı dil yılanı deliğ inden çıkarır.” şeklinde geçen atasözünü “Tatlı dil yılanı deliğ inden çıkarıyorsa hırsız da bakkaldan çıkartabilirdi.” (Yaş ar, 2017, s. 92) olarak kullanarak atasözlerinin başka durumlar için uyarlanabileceğ ini okuyucuya göstermiştir. Bu durumun dilin esnekliğ inin gösterilmesi açısından önemli olduğu

düşünülmektedir. Ayrıca bu esnekliğin, incelenen eserlerin anlatımını çarpıcı ve eğlenceli kıldığı görülmektedir. Yazarın atasözleri üzerinde yapmış olduğu bu değişiklikler yapısal değişiklikler olup atasözlerinin anlamını etkilememiştir.

Eserlerde, kişinin elinde bulunan az şeylerle yetindiğinde daha huzurlu bir hayat sürebileceği “Azıcık aşım kaygısız başım”; karamsarlığa kapılmadan bir işin sonuna kadar götürülebileceği “Çıkmadık candan umut kesilmez.”; masrafsız ve emeksiz elde edilen şeylerin insana hoş gelebileceği “Bedava sirke baldan tatlıdır.”; kötü bir durumun daha da kötüsü ile karşılaşılabilmesinin düşünülmesi gerektiği “Beterin beteri var.”; bir işin içinde olmayanların o işi kolay ve kârlı sanabileceği “Davulun sesi uzaktan hoş gelir.”; bir yandan yerken bir yandan da para kazanılması gerektiği “Hazıra dağ dayanmaz.”; incelikli ve nazik davranışların ilişkileri güçlendirdiği “Her şey incelikten, insan kabalıktan kırılır.”; gönül alıcı, okşayıcı sözlerle karşımızdakinin inadını yenebileceğimiz “Tatlı dil yılanı deliğinde çıkarır.”; sürekli bir arada bulunan kişilerin birbirlerine huy aşılatabileceği “Üzüm üzüme baka baka kararır.”; bir konuda yetkili kim ise onu sözünün geçeceği “Mühür kimde ise Süleyman odur.”; anlayışlı kimselerin bir şeyi hemen anlayabileceği, anlayışsız kimselere ise ne söylense yararsız olacağı “Anlayana sivri sinek saz, anlamayana davul zurna az.” atasözü ile anlatılmaya çalışılmıştır. Bu sayede dilin inceliklerinden birisi olan atasözlerinin eserlerin kurgusu içerisinde bir yargıya dönüştürülüp aktarılması sağlanmıştır. Ayrıca izah edilmesi uzun ve karışık durumların bir cümle ile ifade edilmesi etkileyici ve özlü bir anlatımı da beraberinde getirmiştir. Yazar, eserlerinde kullandığı atasözleri ile çocuk okurların söz evreninin genişlemesine olumlu bir katkıda bulunmuştur.

İncelenen eserlerde toplam 1113 deyim tespit edilmiştir. Deyimlere en çok rastlanan eser 304 deyimle Dedemin Bakkalı, en az rastlanan eser ise 71 deyimle Lo’dur. İncelenen eserlerde yer verilen deyim sayısının son derece yeterli olduğu görülmektedir. Anlatılmak istenen bir durumu somutlaştırarak daha canlı bir anlatım özelliği gösteren deyimlere sıklıkla başvurulması, incelenen eserler açısından olumlu bir durumdur.

Yazarın eserlerinde yer verdiği deyimlerin birçoğunu alışılmış kalıbında kullandığı görülmüştür. Ancak bazı deyimleri kalıplaşmış biçiminden çıkararak kullandığı tespit edilmiştir. Aradan çıkmak deyimini, “...bir kere de çıksın aradan.” (Yaşar, 2022b, s. 99); ayağını denk almak deyimini, “Denk alsın ayağını.” (Yaşar, 2021b, s. 93); canından bezdirmek deyimini, “Valla bezdirdin canımdan.” (Yaşar, 2020, s. 20); azarı basmak

deyimini, “Bastı mı azarı sana herkesin içinde?” biçiminde deyimini oluşturan kelimelerin yerini değiştirerek kullanmıştır.

Deyimlerin arasına bazen farklı kelimelerin girdiği kullanımlara da rastlanmıştır. Ayağı alışmak deyiminin “Müşterinin ayağı artık oraya alışmış, zarar ederim.” (Yaşar, 2017, s. 186) biçiminde kullanılması bu duruma örnek teşkil etmektedir. Yazarın bu kullanımları, deyimlerin cümledeki anlamını değiştirmemiş, yapısal değişiklikler olarak kalmıştır.

Eserlerde yer alan bazı deyimler cümlede aynı anlam ve durum için kullanılmıştır. Birbirine düşmek ve birbirine girmek deyimleri “anlaşmazlık yaşamak, kavga”, canı çekmek ve canı istemek deyimleri “bir şeyi arzulamak, heveslenmek”, gözüne ilişmek ve gözüne takılmak deyimleri “birdenbire bir şeyi görme”, “kalbi yerinden çıkacak gibi olmak ve kalbi küt küt atmak deyimleri “çok heyecanlanmak”, soluğu burnundan almak, küplere binmek ve burnundan dumanlar çıkmak deyimleri “çok öfkelenmek”, gözüne uyku girmemek ve uyku tutmamak deyimleri “hiç uyumamak” gibi durumlar için kullanılmıştır.

Yazar, eserlerinde yer verdiği deyimleri bağlama uygun ve doğru bir şekilde kullanmıştır. “Ağızına geleni söylemek” anlamına gelen “açtı ağzını yumdu gözünü”, “çok şaşırmak” anlamına gelen “ağız açık kalmak”, “korkuya kapılmak” anlamına gelen “aklı çıkmak”, “çok sıkı fıkı olmak” anlamına gelen “aralarından su sızmamak”, “her şeye kusur bulmak” anlamına gelen “armudun sapı, üzümün çöpü”, “bir yerin temiz olduğu” anlamına gelen “bal dök yala”, “karşısındaki bezdirmek” anlamına gelen “başının etini yemek”, “tutarsız konuşmak” anlamına gelen “bir dediği bir diğerini tutmamak”, “yaptığına pişman etmek” anlamına gelen “burnundan getirmek”, “çok istemek” anlamına gelen “can atmak”, “berbat ve perişan etmek” anlamına gelen “canına okumak”, “gücünü aşan işleri yapmaya çalışmak” anlamına gelen “cin olmadan adam çarpmak”, “işini rast gitmek” anlamına gelen “dört ayak üstüne düşmek”, “becerememek, başarısız olmak” anlamına gelen “eline yüzüne bulaştırmak”, “gözetmek, korumak” anlamına gelen “göz kulak olmak”, “gereksiz ve hesapsızca harcamak” anlamına gelen “har vurup harman savurmak”, “derdini anlatmak” anlamına gelen “içini dökmek”, “düşüncelere dalmak” anlamına gelen “kara kara düşünmek”, “çok isteyerek ve özlemle aramak” anlamına gelen “mumla aramak”, “bir işi tamamlamak, bitirmek” anlamına gelen “noktayı koymak”, “olmayacak bahanelerle suçlu aramak” anlamına gelen “öküz altında buzağı aramak”, “biraz düşünmek” anlamında “saksıyı çalıştırmak”, “birdenbire sinirlenmek” anlamına gelen “tepesinin tası atmak”, “bir aşağı bir yukarı dolaşmak” anlamına gelen “volta atmak”, “toplumda büyük etki yapmak”

anlamına gelen “yer yerinden oynamak”, “en ufak bir şey vermekten kaçınmak” anlamına gelen “zırnık koklatmamak” deyimlerine eserlerin olay kurgusu içerisinde yer verilerek bazı durumların deyimler vasıtasıyla ifade edilebileceği okurlara sezdirilmiştir. Yazar yer vermiş olduğu birçok deyim ile dilimizin anlatım yollarını ve inceliklerini okurlara sunmuş ve bu sayede çocuk okurların söz evreninin genişlemesine olanak sağlamıştır.

İncelenen eserlerde toplam 381 adet ikileme tespit edilmiştir. İkilemelere en çok rastlanan eser 81 ikileme ile Dedemin Bakkalı, en az rastlanan eser ise 26 ikileme ile Lo isimli eserdir. İncelenen eserlerde yer verilen ikileme sayısının yeterli ve kayda değer olduğu görülmektedir. Anlatımı güçlendiren bu yapılara çocuk kitaplarında sıkça yer verilmesi eserlerin söz varlığı açısından olumlu bir durumdur.

İncelenen eserlerde ikilemelerin farklı yollarla kurulması ile ilgili örneklerle rastlanmıştır. Yazarın eserlerinde en çok, aynı kelimenin tekrar edilmesi yoluyla kurulan ikilemelere yer verdiği görülmüştür. İncelenen eserlerde geçen “acıklı acıklı, aç aç, adım adım, aheste aheste, koşa koşa” gibi örnekler aynı kelimenin tekrarı ile oluşmuş ikilemelere, “doğru düzgün, doğru dürüst, hal hatır, iş güç, kılık kıyafet, mutlu mesut, sessiz sedasız” gibi ikilemeler yakın anlamlı kelimelerin tekrarlanmasıyla oluşan ikilemelere, “altı üstü, bata çıka, çok az, eninde sonunda, gece gündüz” gibi ikilemeler zıt anlamlı sözcüklerin tekrarlanmasıyla oluşan ikilemelere, “abur cubur” gibi ikilemeler her ikisi de anlamsız ikilemelere, “tek tük, saçma sapan” gibi ikilemeler biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerin oluşturduğu ikilemelere, “anne manne, jeton meton, sınav mınav, torun morun” gibi ikilemeler ise aynı kelimenin başına “m” sesinin getirilmesiyle oluşturulan ikilemelere örnek teşkil etmektedir. Çocuk kitaplarında ikilemeleri örnekleyen kısımlara yer verilmesi, anlatımın güçlülüğünü ve etkileyiciliğini çocuk okurlara gösterme açısından önemlidir. “Vehbi amcanın midesi cayır cayır yanıyordu.” (Yaşar, 2017, s. 145) cümlesinin, cayır cayır ikilemesinin geçmediği “Vehbi amcanın midesi yanıyordu.” cümlesine göre daha güçlü ve vurgulu bir anlatıma sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kelime ve ses tekrarlarının anlatımın ahengine katkı sağladığını söylemek de mümkündür.

Yazarın incelenen eserlerinde toplam 124 ilişki ifadesi tespit edilmiştir. İlişki ifadelerine en çok rastlanan eser, Oh Ne Âlâ Memleket; en az rastlanan eser ise Dedemin Bakkalı Çırak isimli eserdir. Söz konusu eserlerde tespit edilen ilişki ifadelerinin yeterli sayıda olduğu görülmektedir. Günlük yaşamda insan ilişkilerini düzenleyen bu sözlerin incelenen eserlerde okurlar tarafından sıkça görülmesi söz varlığı açısından önemli ve olumludur.

İncelenen eserlerde ilişki ifadelerinin birçoğunun dinî inanış gereği söylenen sözler olduğu görülmüştür. Eserlerde geçen “aman Allah’ım, hay Allah, Allah aşkına, vallahi billahi” gibi ifadeler buna örnektir. Eserlerde kimi ifadelerin dua niteliğinde söylendiği görülmektedir. “Allah akıl fikir versin, Allah hayırlı nasıpları versin, Allah kolaylık versin, Allah korusun, Allah rahmet eylesin, Allah razı olsun, Allah sevdiğine kavuştursun, Sabah şerifleriniz hayırlı olsun.” gibi ifadeler dua şeklinde söylenmiştir. “Allah seni bildiği gibi yapsın, Allah seni ne yapmasın.” şeklindeki ifadeler de beddua olarak söylenmiştir. Çocuk okurların ilişki ifadelerinin sadece dualardan ibaret olmadığını, beddua şeklinde geçen ifadelerin de ilişki ifadelerinin içinde olduğunu görmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Eserlerde geçen “bana müsaade, buyurun, elveda, günaydın, hayırlı olsun, hoşça kal, iyi geceler, izninizle, kolay gelsin, kusura bakma, teşekkürler” gibi ifadeler de günlük hayatta çeşitli durumlar için insanlar arasında kullanılan ifadeleri örneklemektedir. İlişki ifadelerine söz konusu eserlerde yer verilmesi aynı zamanda toplumun hassasiyetlerini görmek, inanışlarını ve inceliklerini bilmek açısından önemli görülmektedir. Yazar ilişki ifadelerine eserlerinin kurgusu içerisinde yer vererek okurların söz evrenini genişletmiştir. Ayrıca kullandığı ilişki ifadeleri ile hem anlatılanları gerçek yaşama yaklaştırmış hem de kültürümüzü çocuk okurlara tanıtmaya imkânı bulmuştur.

İncelenen eserlerde 52 adet yansıma sözcük tespit edilmiştir. Yansıma sözcüklere en çok rastlanan eser Cingo, en az rastlanan eser ise Oh Ne Âlâ Memleket isimli eserdir. Söz konusu eserlerde tespit edilen yansıma sözcük sayısının yeterli olduğu görülmektedir. Doğadan ve insanlardan çıkan seslerin taklidiyle oluşturulan yansıma sözcüklere yönelik örnek bölümlere incelenen eserlerde yeterince rastlanması olumlu bir durumdur.

İncelenen eserlerde bazı yansıma sözcüklerin yalın halde kullanıldığı görülmüştür. “Cık, cırt, küt, şağ, tak, tık” gibi yansıma sözcükler buna örnektir. “Fısıldamak, gıcırdamak, havlamak, horlamak, inilti, horultu, uğultu, tıklatmak” gibi yansıma sözcüklerin de türetme yoluyla oluştuğu görülmektedir. “Bangır bangır, çatır çutur, garul gurul, hapır hupur, horul horul, kıtır kıtır” gibi yansıma sözcüklerin de ikileme şeklinde kurulduğu görülmektedir. Yazar yansıma sözcüklere eserlerin olay örgüsü içerisinde yer vererek anlatıma renk katmış, dilin kelime türetebilme gücünü göstermiş ve çocuk okurların söz evrenine katkıda bulunmuştur.

Sonuç olarak, Şermin Yaşar’ın çocuk kitaplarının söz varlığı unsurlarını bulundurma açısından zengin olduğu görülmüştür. Yazarın Türkçenin ifade edebilme gücünü ve dilin

güzelliklerini söz konusu eserlerde okurlara hissettirdiği görülmektedir. Yazarın söz konusu kitapları çocuk okurların kelime dağarcığını geliştirebilecek nitelikte ve zenginliktedir.

## 5.2. Öneriler

- Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları sahip olduğu söz varlığından ötürü ilkokul ve ortaokul seviyesinde okuma saatlerinde okutulabilir.
- Yazarın eserlerinde kullanılan söz varlığı unsurlarının çocukların algı ve anlama süreçleri üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar yapılabilir. Bu tür çalışmalar, çocukların metinleri nasıl anladıklarını ve dil unsurlarının bu süreçteki rolünü anlamak açısından değerli bilgiler sunabilir.
- Şermin Yaşar'ın eserleri ile diğer çocuk yazarlarının eserleri arasında karşılaştırmalı bir söz varlığı analizi yapılabilir. Bu durum Türk çocuk edebiyatındaki dil kullanımı ve anlatım teknikleri hakkında daha geniş bir perspektif sunabilir. Bu tür bir çalışma, farklı yazarların dilsel yaklaşımlarını ve çocuk edebiyatındaki yerlerini belirlemek açısından önemlidir.

## KAYNAKÇA

- Akgün, S. E. (2024). *Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının duyarlık eğitimi bağlamında incelenmesi* (Tez No: 857402) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil – ana çizgileriyle dil bilim*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2014). *Ana dilimizin söz denizinde*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2019). *Türkçenin gücü*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2021). *Türkçenin söz varlığı*. Bilgi Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri sözlüğü*. İnkılâp Yayınevi.
- Akyüz, N. B. (2024). *Şermin Yaşar'ın çocuk hikâyelerinin söz varlığı açısından incelenmesi* (Tez No: 894098) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Aslan, C. (2013). Yazınsal çocuk kitaplarının çocuğun ana dili gelişimine katkısı. *İnsanbilimler Dergisi*, 1(1), 32-46. <https://www.scribd.com/doc/306634440/Yazınsal-Cocuk-Kitaplarının-Cocuğun-Anadili-Gelişimine-Katkısı>
- Aslan, C. (2013). Çocuk edebiyatı yapıtlarının temel işlevi. *Eğitimci Öğretmen Dergisi*, 17, 6-9. [https://www.academia.edu/24664094/Çocuk\\_Edebiyatı\\_Yapıtlarının\\_Temel\\_İşlevleri](https://www.academia.edu/24664094/Çocuk_Edebiyatı_Yapıtlarının_Temel_İşlevleri)
- Aslan, R. (2022). *Muzaffer İzgü'nün Ökkeş adlı çocuk romanı çevirisinin söz varlığı ve Türkçe dersi öğretim programındaki söz varlığı kazanımlarına uygunluğu* (Tez No: 768808) [Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Balkaya, D. (1996). *Yansılama ve Almanca-Türkçe ses yansımali sözcükler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Başar, S. (2021). *Çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi çerçevesinde Şermin Yaşar'ın eserlerinin incelenmesi* (Tez No: 675332) [Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Bilgin, M. (2006). *Anlamdan anlatıma Türkçemiz*. Anı Yayıncılık.
- Bursa, V. (2024). *Şermin Yaşar'ın eserlerindeki halk bilimi unsurlarının incelenmesi* (Tez No: 873140) [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2024). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cebecioğlu, T. (2023). *Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının estetik ölçüler bağlamında incelenmesi* (Tez No: 815051) [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Çetinkaya, S. (2020). *Ayla Çınaroğlu'nun masal ve hikâyelerinin Türkçe öğretimi bağlamında söz varlığı açısından incelenmesi* (Tez No. 621026) [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çobanoğlu, Ö. (2004). *Türk dünyası ortak atasözleri sözlüğü*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Demir, C. (2016). Türkçe eğitim-öğretim programları ve kişisel söz varlığı. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(210), 141-161.  
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36140/406016>
- Düz, R. (2023). *Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Tez No: 840092) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Ergin, M. (2009). *Türk dilbilgisi*. Bayrak Yayınları.
- Evler, D. (2023). *Şermin Yaşar'ın çocuklara yönelik eserlerinde söz varlığı* (Tez No: 857362) [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.

- Gencan, T. N. (2007). *Dilbilgisi* (1.Baskı). Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Göçer, A. (2009). Türkçe eğitiminde öğrencilerin söz varlığını geliştirme etkinlikleri ve sözlük kullanımı. *Turkish Studies*, 4(4), 1025-1055.  
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.845>
- Gülbeyaz, S. (2024). *Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarında Türkçenin söz varlığı unsurları* (Tez No: 883149) [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Hatipoğlu, V. (1972). *Türkçenin sözdizimi*. Türk Dil Kurumu.
- Hatipoğlu, V. (1981). *Türk dilinde ikileme*. Türk Dil Kurumu.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* içinde (s.77-123). Grafiker Yayınları.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Engin Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurt, İ. (1991). *Türk atasözlerine psikolojik bir yaklaşım*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. (2005). *İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Özbaşı, S. (2016). *Zeynep Cemali'nin çocuk edebiyatı yapıtlarının söz varlığı öğeleri açısından incelenmesi* (Tez No. 431260) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sever, S. (2021). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınları.
- Şirin, M. R. (2006). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Kök Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. & Şimşek, E. (2001). *Sözel yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu. (2025, Ocak 5). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları  
<https://www.tdk.gov.tr/>

- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2017). *Dedemin bakkalı*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2018). *Dedemin bakkalı çırak*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2019). *Abartma tozu*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2020). *Oh ne âlâ memleket*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2021a). *Babaannem geri döndü*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2021b). *Cingo*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2022a). *Lo*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2022b). *Para ağacı*. Taze Kitap Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2023). *Söyleme bilmesinler*. Doğan Kitap.
- Yavuzkılıç, S. (2019). *Gülten Dayıoğlu'nun Ölümsüz Ece adlı romanının söz varlığı incelemesi ve Türkçe öğretimine katkısı* (Tez No. 622971) [Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, F. (2018). *101 Türk Efsanesi adlı eserin söz varlığının Türkçe öğretimi açısından değerlendirilmesi* (Tez No. 505696) [Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

| AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU                                                                 |                                                                                                                                       |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Öğrencinin Adı Soyadı: Murat KAVUKOĞLU                                                                       |                                                                                                                                       | Evet |
| <b>Kapak</b>                                                                                                 |                                                                                                                                       |      |
| 1                                                                                                            | Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?                                                                                             |      |
| 2                                                                                                            | Kapakdaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?                                                                             |      |
| 3                                                                                                            | Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?                                                                                    |      |
| 4                                                                                                            | Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?                                                                                 |      |
| <b>İçindekiler</b>                                                                                           |                                                                                                                                       |      |
| 5                                                                                                            | Sayfa numaraları tam verilmiş mi?                                                                                                     |      |
| 6                                                                                                            | Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?                                                                        |      |
| 7                                                                                                            | Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?                                                                                  |      |
| 8                                                                                                            | Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?                                                                                                   |      |
| <b>Giriş</b>                                                                                                 |                                                                                                                                       |      |
| 9                                                                                                            | Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?                                                                                                |      |
| 10                                                                                                           | İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?                                                                      |      |
| <b>Özet/Abstract</b>                                                                                         |                                                                                                                                       |      |
| 11                                                                                                           | Kılavuza uygun mu?                                                                                                                    |      |
| 12                                                                                                           | Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?                                                                                       |      |
| 13                                                                                                           | Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?                                                           |      |
| 14                                                                                                           | Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?                                                               |      |
| <b>Kaynakça</b>                                                                                              |                                                                                                                                       |      |
| 15                                                                                                           | Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?                                                                                    |      |
| 16                                                                                                           | Kaynak formatı Kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?                                                              |      |
| 17                                                                                                           | Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?                                                                                     |      |
| Atıf Yöntemi      APA 7 <input type="checkbox"/> CMS <input type="checkbox"/> İSNAD <input type="checkbox"/> |                                                                                                                                       |      |
| <b>Genel Değerlendirme</b>                                                                                   |                                                                                                                                       |      |
| 18                                                                                                           | Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?                                                                                 |      |
| 19                                                                                                           | Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?                                                                   |      |
| 20                                                                                                           | Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi? |      |
| 21                                                                                                           | Sayfa kenar boşluklar ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?                                                             |      |
| 22                                                                                                           | Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?                                              |      |
| 23                                                                                                           | Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?                                                                            |      |
| 24                                                                                                           | Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?                                                               |      |
| 25                                                                                                           | Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?                                       |      |

İmza

Prof. Dr. Onur Alp KAYABAŞI